

CSENDŐRSÉGI LAPOK

SZERKESZTI: MOHÁCSY LAJOS SZÁZADOS

Szerkesztőség és kiadóhivatal
BUDAPEST, I. KER.,
BŐSZÖRMÉNYI-ÚT 21

Megjelenik
minden hó
1-én és 15-én

Előfizetési ára:
Egész évre 12 pengő,
félévre 6 pengő

Telefon:
501-90.

Postatakarékpénztári
csekk száma:
25.342

*Hiszek egy Istenben, hiszek egy hazában,
Hiszek egy isteni örök igazságban,
Hiszek Magyarország feltámadásában.*

Amen.

Jan Kovac kálváriája.

Ha a nemzetek húsvéti passiójátékát megrendezné valaki, Jézus szerepe a magyar nemzetet illethné meg, mert árulás, ütés, köpés, keresztfa éppen úgy a sorsunkhoz tartozik, mint Jézus földi sorsához tartozott. S a magyarság meg-megy, vonszolja magát a Kálvária mérhetetlen szenvedés-állomásain át, látván: nincs nap, hogy egy gondolatunkat, kenyérdarabkáinkat, egy mosolyunkat, a magyar élet valamilyen szellemi, erkölcsi és anyagi értékdarabját keresztire ne feszítsék odaát azokon a területeken, ahol magyarnak lenni már közel két évtizede egyet jelent a krisztusi sorssal. Kálváriás sorsok azok odaát s ilyen sors a szegény Jan Kovacé is.

Daliás Kovács János volt ő, amikor egy végzetes világerő parancsszavára háborúba indult és Fállábú Kovács János lett, mire visszatért. De azért Kovács János volt akkor is. Minden érzésével, tudatával, az egész életével Kovács János és még a képzeletében sem fért volna el az a gondolat, hogy egyszer Jan Kovac lesz a neve.

Csak hogy neki Felvidék a szűkebb hazája s a sovány rokkantilletmény nélkül éhenhalnának a gyermekei. Azt pedig odaát csak Jan Kovac kapja, Kovács Jánostól már könnyű elvenni. Így történt, hogy a mult évfolyamunk egyik számában kis hírt közöltünk: „... akik tudnak róla, írjanak Jan Kovac invalid címére...”, mert valami igazolásra van szüksége és ezt a címet adta meg nekünk.

Az első pillanatban haragudtunk rá, de azután megvilágosodott előttünk, hogy ami nekünk érzés, önérzet, az neki maga az élet. Bizonyára ő is tudja, hogy az új urak akkor sem vehetnék el tőle a rokkantfilléreket, ha Kovács János néven kapná innen a leveleket, mert hivatalos jogcím erre nincs, ellenben van rá jogcím más, nem is egy, sok. Amennyit csak akarnak az új urak. Kovács János azonban élni szeretne és mindenekfölött akarja azt, hogy a gyermekei éljenek. S ha ennek az az ára, hogy a levelek Jan Kovac címre menjenek, megadja ezt az árat is. Neki megvannak a tapasztalatai, tudja: mikor mit s hogyan kell tenni, ha élni akar. Ahol máról-holnapra évszázados műemlékeket döntenek le, magyar utcanevek, cégfeliratok tűnnek el, színmagyar vidéken idegen nyelvű és lelkű kulturintézményeket erőszakolnak ki a türelmes földből, ott Fállábú

Kovács János számára valóban életfeltétel lehet, hogy adott esetben kifelé Jan Kovac legyen.

Szegény Kovács Jánosokra, akiket Breznyóbányán Jan Kovacnak, Kolozsvárt Juon Kovaciúnak, Pinkafőn pedig Johann Kovatschnak hívnak, hogyan is tudnánk haragudni, ha a Doberdón hagyott félábukról szóló igazolást erre a névre kériktőlünk. Szörnyűséges erőszak és lélektiprás ez az életmentő névátfestés, amire nincs odaát paragrafus, de vannak rá valóságos eszközök.

Sokan, akik itt élnek a mégis-magyar földön s különösen, akik a régi magyar élet magas csúcsán jártak, végzetesen hajlamosak az irredenta-eszme olyan értelmezésére, hogy a Kovács Jánosok vágjanak odaát a mellükre és ha Jan Kovac névre kapnak levelet, dobják ki a postással együtt. Sok-sok hősi szót küldözgetnek odaát s elvárják, hogy ezeket a pózokat és szavakat nemzetmentő szentírásnak vegyék akkor is, ha a kenyér és az élet az ára. Ideát még mindig nincs meg az életérzék ahhoz a felismeréshez, hogy bizonyos alkalmazkodás nélkül nincs életbenmaradás, tehát nincs feltámadás, holott nekünk nem az kell, hogy az elszakított Kovács János hősi szavak és külsőségek sírjába temesse magát. Nekünk az ő magyar életére van szükségünk s ha azt meg tudja tartani, akkor nyert ügyünk van.

Azt ő már jobban és több jogon tudja, mikor hallgasson a Kovács János és mikor Jan Kovac névre, csak odabent magyar maradjon s nevelje azzá a gyermekeit. Ebben pedig nincs kétségünk. Évezredek vér szavát nem lehet névátfestéssel és az erőszak semmi fajtájával elhallgattatni. A magyar magassabbrendű faj, mint a környező többi s ha tehetségéhez, szívósságához még az alkalmazkodás, az élnitűdás mindennapi fegyvereit is elveszi azoktól, akik egyedül ezekkel a fegyverekkel tudtak erőre kapni, akkor nem kell tartanunk beolvadástól.

Nem! Jan Kovac mindig Kovács János marad. Türelemmel és bölcs életösztönnel viszi most a nehéz, úgynevezett kisebbségi keresztet. Szívósan, hősi hallgatással és önmegtagadással vonul a rabélet tövises útján sokezedmagával, komor hivatottsággal vonul, dübörög a Kálvárián a Jan Kovacok milliós magyar tömege. Nem döngeti a mellét hamis pátosszal, hanem csak vigyáz a kis földjére, munkasztalára, vigyáz a mindennapi kenyérre. Átvesszi a postástól a Jan Kovacnak címzett levelet, de miközben ezt a csúffátott nevet révetegen nézi, szíve magyar vért forral, agya magyar esküt fogad.

Jan Kovac, rád gondolunk most ezen a keserű, kálváriás magyar húsvéton, mert semmi a mi szenvedésünk ahhoz, amit neked csak egyetlen ilyen levél cím olvasásakor is el kell szenvedned.

A pótnyomozás.

írta: TOLDI ÁRPÁD százados.

A nyomozás megindításáról a Szut. ezt mondja: „Az őrön tett feljelentés esetében a nyomozást lehetőleg azonnal, de legkésőbb 48 óra alatt meg kell indítani.” Továbbá: „Közbiztonsági szolgálatban álló járőröknek a náluk tett minden fontosabb feljelentés ügyében a nyomozást azonnal meg kell indítaniok.” Az utasításnak ugyanez a rendelkezése vonatkozik természetesen arra az esetre is, ha az őr (járőr) nem feljelentés, hanem az előjáró parancsnokságától nyert értesülés, hatósági felhívás vagy megkeresés avagy saját észlelete alapján olyan büntetendő cselekményről szerez tudomást, amely nemcsak magánindítványra üldözhető.

A megindított nyomozást nevezzük első nyomozásnak. A kíváncsok az lenne, hogy minden bűncselekmény már ennél az első nyomozásnál kiderüljön, a nyomozás ezzel az elsővel befejeződjék. Ez azonban — tudjuk — nem mindig sikerül. Ha e sikertelenség okait kutatjuk, nem általánosíthatunk: minden egyes bűncselekményt és minden nyomozást egyenként kellene megvizsgálnunk, hogy — ha minden esetben nem is pontosan — hozzávetőleg legalább meg tudjuk mondani, hogy az adott esetben mutatkozó eredménytelenségnek mi lehetett az előidézője. A nyomozás eredményét hátrányosan befolyásoló körülmények számosak lehetnek és előállhatnak egyrészt a nyomozó személyén kívül eső okokból (például semmi támpont a nyomozáshoz, az eltelt idő maga, az időjárás befolyása a nyomokra, az országos összműködés

elégtelensége stb.), másrészt azonban a nyomozásban is kereshetők ezek az okok.

Mint általános, tehát minden esetre ráillő eredménytelenségi okot, talán csak egyet nevezhetnénk meg s ez: a hozzá nem értés! Igaz, ezt a megállapítást vissza is fordíthatnók és következőképpen azt kellene mondanunk, hogy a hozzáértés tehát megment az eredménytelenségtől. Ebben van sok igazság is, de azért még sem egészen. Csak tudással sem tudunk mindent feltétlen kideríteni, éppen az említett, rajtunk kívül álló okokból. Azt azonban nyugodtan állíthatjuk, hogy elméletileg kideríthetetlen bűncselekmény nincsen, mert hiszen csak emberi cselekmény lehet bűncselekmény: amit pedig egyik ember bármily agyafúrta is kieszél, összebogoz és összekuszál, azt egy másik ember meg is tudja oldani. Nincs olyan emberkötötte csomó, amit ember ki ne tudna bogyozni. A gyakorlatban azonban nem mindig sikerül azt az embert a kioldandó csomó mellé állítanunk, aki felismeri vagy tudja a nyitját. A tapasztalat tehát azt mutatja, hogy mégis maradnak olyan esetek, amelyekre nem tudunk a legjobb akarattal sem világosságot deríteni. Ez a tény azonban nem zárja ki azt a lehetőséget, hogy akadhatna olyan nyomozó, aki végére tudna járni a dolognak.

A sikertelenség okai közül csak azokat háríthatjuk el, amelyek belőlünk indulnak ki, amelyek bennünk rejlenek. Így legelőször is a hozzá nem-értésben rejlő hibákat és az ezekből folyó tehetetlenségi okokat kell kiküszöbölünk: meg kell tehát tanulnia minden csendőrnek nyomozni! Szakszerűen, rendszeresen és minden körülmények között. A hozzáértés és a hozzá nem-értés mindig csak vi-

Húsvéti fohász.

*Te tanítottál a csendes áhitatra,
Néma hódolatra;
Hogy a léteget elmém ne kutassa,
Csak erőd csodálja!...*

*Te tanítottál az első imádságra,
Alázatosságra;
Hogy félelem, kétség lelkemet ne bántsa,
És remélni tudjak!...*

*Te tanítottál meg bő gerjedelemre,
Igaz szeretetre;
Hogy ez égi lángot síromba vigyem be
Örök oltármécsül!...*

*Te tanítottál meg hősi bátorságra,
Önfeláldozásra;
Hogy hitemért — ha kell — apostol módjára
Ontsam véremet ki!...*

*Te tanítottál a tűrő megadásra,
Kereszhordozásra;
Hogy kín, csapás között — az Őr nevét áldva —
Jóbként megnyugodjam!...*

*Te tanítottál meg sok gyönyörűségre,
Könnyező részvétre;
Hogy a nyomorgókkal — jajukat megértve —
Együtt sírjak én is!...*

*Te tanítottál meg Krisztusom, Kőváram, —
Csak földi halál van;
S földi halál után diadalmas Élet —
Hozsánna Tenéked!...*

Vályi Nagy Géza
százados.

Este a kocsmában.

Elbeszélés.

írta: KOMÁROMI JÁNOS.

Valami heten üldögéltek a kocsmában: kurtanemesek, iparosfiúk, hátrább két-három parasztsuhanc, mint hallgatóság, leghátul viszont, a kecskelábú asztal mellett, Vidróczki volt elemében. Ennélfogva könyökig gyűrte föl az ingujját:

— Remélem, gyerekek, ma este ti fizettek. Csak azért mondom ezt, mert véletlenül nem akadt nálam aprópénz... Más mellényt találtam fölvenni.

A legények összemosisolyogtak, miután tudták egytől-egyig, hogy Vidróczkinak eddigi életében soha nem volt bankója, annál kevésbé aprópénze. Az is köztudomású volt róla, hogy egyetlen mellénnyel rendelkezett mindössze, ámde az sem volt az ő tulajdona, hanem a báró

szonylagos: érthet valaki sok mindenhez, de nem mindenhez. A hozzáértés határa mindig a hozzá nem-értés kezdete. Hiszen tudásunk is csak így haladhat: lépésről-lépésre az ismeretlenből hódítunk el területeket. Mennél többet tudunk, mennél magasabb a nyomozói szakképzettségünk színvonala, annál kevesebb olyan esettel fogunk találkozni, melynél bennünk rejlő hibák gátolnák a nyomozás sikerét: mind kevesebb lesz az eset, amelyhez nem értünk. A falusi pallér azt tartja magáról, hogy tud építeni, emeletes palotákat mégis mérnök tervez, 300-méter magas felhőkarcolót pedig csak kevesen építettek. Ha mi csak „pallérok” vagyunk a nyomozói szakmunkában, bizony nehezen fogunk megbirkózni „emeletes” feladatokkal és tanácstalanul fogunk állani a ritkán előforduló „nehéz” esetek előtt.

Miután megállapítottuk, hogy a nyomozás sikerének általános előfeltétele a hozzáértés, térjünk vissza a megindított „első nyomozáshoz”. Működési területünkön rengeteg bűncselekmény fordul elő, tehát egy és ugyanazon időben is igen sok nyomozás folyik. Bármennyire is kíváncsi lennénk, hogy minden nyomozást a legjobban kiképzett nyomozók végezzenek, ezt a mi működési területünkön lehetetlen megoldani. A nyomozást annak a járőrnek keli megindítani, amelynek a feljelentést megtették, vagy amelyiket az őrsparancsnok a nyomozásra kivezényelt. Előírja ugyan a Szut., hogy „annak a csendőrnek a kiválasztására, akit nyomozással bízunk meg, különös súlyt kell helyezni”, a kiválasztás lehetőségét azonban csak az a 6–8 csendőr adja meg, akik az őrsön szolgálnak; mindenesetre ezek között is van egy legjobb, kérdés

azonban, elég jó-e az adott esethez. Bonyolultabb és nehezebben kideríthető esetek nyomozását a Szut. az őrsparancsnoknak teszi kötelességévé, nyilván azért, mert neki kell az őrsén a legjobb nyomozónak lennie. További biztosítékot nyújt még az az intézkedés is, hogy „súlyos természetű bűncselekmények esetében a szakaszsparancsnok a helyszínre azonnal kiszállani és a nyomozás vezetését átvenni köteles.” A nyomozó alosztályok felállítását jelenti e téren a legkívánatosabb és legcélravezetőbb javulást: egy kerület kiválasztott jó nyomozói állanak minden őrs rendelkezésére. Az igénybevétel lehetősége egyszerű, közvetlen és gyors: az őrs szakképzett, gyakorlott nyomozókat és általuk a nyomozás korszerű követelményeinek minden tekintetben megfelelő támogatást kaphat a legrövidebb időn belül.

Látjuk, van elég lehetőségünk és módunk, hogy — különösen jelentősebb esetekben — már az „első nyomozás” sikerét megfelelően biztosíthassuk. Mégis, meg kell állja a helyét e téren az őrs minden csendőre is: nem számíthat arra, hogy minden nehezebb eset gondját leveszi a válláról, tehát fel kell készülnie mindenkinek. Az őrs gyakran kerülhet olyan helyzetbe, midőn nehéz esetekben is csak magára lesz hagyatva, különösen az „első nyomozásoknál”. A nyomozó alosztály járőrei sem lehetnek ott mindenütt. De van sok olyan eset is, amelyet nem tekinthetünk a helyi jelentőséget meghaladó bűnténynek és ha a létrehozott eredményt nézzük, súlyosnak sem mondhatjuk, kiderítése mégis nehezebb és szakavatottabb nyomozói munkát kíván, mint sok, feltűnést keltő rendkívüli büntett. Arra törekedjék tehát mindenki, aki

kertészétől kérte kölcsön még a tavaszon. Persze elfelejtette visszaadni.

Ősz volt már: odakint nehéz fellegek nyomták az égboltot. Magam is ott ültem az asztal mellett, szélről, mint közepes gimnazista. Esti hét körül ketten mentünk lefelé a nagyutcán, (Vidróczki az uraságtól kiszuperált szoros lakcipőben) s amint a Groszman Jakab korlátlan italkimérése előtt húztunk volna el az őszi porban, belülről beszélgetés hallatszott, a kecskelábú asztal mellől.

Vidróczki abban a pillanatban megállt, cibált kettőt-hármat a ciberezsin bajuszán s rámnézett:

— Testvér, benézhetnék kicsit a vén Jankelhez...

— Minek, Miska bácsi? — kérdeztem csak úgy.

A létra-hosszú Vidróczki folytatta:

— Annak, hogy sose lehet tudni, mitől lesz élesebb az ész. Meg oszt' lehet, hogy időközbe felhajtok egy meszely drótszeget...

(Drótszegnek azt a pálinkát nevezik, amelytől fölmered az ember haja).

Bólintottam:

— Nem bánom, Miska bácsi, de csak negyedórás-kára...

— Tudod, hogy úriember vagyok, — nyugtatott meg Vidróczki, ámbár ezúttal minden meggyőződés nélkül már.

Most, hogy odabent tétlenkedtem az asztal végében, nyolc óra rég elmulhatott, de Vidróczkinak eszéágában sem volt, hogy felálljon. Meseszéruen érezte magát, miután a legények fizettek neki, ő pedig felhajtott már legalább hat pohár bregyóreszt, szódával. Egyszer csak a falnak támasztotta a hátát, kivetette a mellét s így szólt:

— Mondom, nincs nálam költőpénz, pedig épp ma délben kaptam két darab tizesbankót az úriöcsémtől (itt felém biccentett), mivelhogy egy pár új cipőt remekeltem neki. De az cipő! Boxbőrből készült, a spicé lakkból rajta

s behintettem vagy húsz deka fédervájszot, hogy jobban csússzon bele a láb...

Elhúltam az asztal végében.

Mert Vidróczkinál soha én cipőt nem rendeltem, tehát pénzt sem adhattam neki. Az viszont nem volt ujság senki előtt, hogy amióta felszabadult Vidróczki, soha még cipőt nem varrt senkinek. Sajátmagának legkevésbé.

Koccintott a legényekkel, felhajtotta a poharat s öt ujjával beletúrt a seszinú hajába. Valamelyik bocskoros-nemes-legény, talán éppen Nagy Bálint, ráemelte a szemét:

— Beszélük, hogy a főispán úr öméltságával is találkozál már...

— Hogy találkoztam? — vetette ki szélesen a mellét Vidróczki. — Bolond beszéd, mivelhogy szívéből kedvel öméltsága, én pedig jóba vagyok vele. Ha látom, hogy jön hintóján a falun végig, már messziről lekapom előtte a kalapomat s öméltsága mindig visszaköszön kegyesen: — jónapot, Vidróczki!... — Legutóbb meg, lehet öt hete, hogy egy kubaszivart dobott le nekem a kocsijából. Még le is kiáltott: — szíjja el, Vidróczki!... — El is szíjtam... Istenem, Istenem, micsoda egy szivar volt az!

Sóhajtott:

— Dehát mindez bagó... Mert tíz nappal ezelőtt az történt, hogy a vállamat is megveregette az ujhelyi országos vásárba...

A többiek kissé elszontyolodva figyeltek oda. Elszontyolódásuk amiatt való volt, mert gyanították körülbelül, hogy amit most elmondandó lesz Vidróczki, az aligha fedí mindenben a valóságot, ez a csekély mellékkörülmény azonban aligha feszélyezte Vidróczkit. Legalább nem látszott rajta. Ahelyett beszélni kezdett, mély lelkinyugalommal:

— Vagy két hete ott állok az ujhelyi országos vásárba

csak felelős egy nyomozásért, hogy azt a második eredménytelenségi okot is küszöbölje ki, amely abban rejlik, hogy alapos indok nélkül nem használunk fel minden lehetőséget arra, hogy a nyomozás mindjárt a megindításnál a legszakavatottabb kezekbe kerülhessen.

Nagyvárosi detektív-testületeknél, melyek a különféle bűncselekményeknek megfelelő nyomozó-szakcsoportokkal rendelkeznek, természetesen egyszerűbb e kérdés, sokkal könnyebb eleget tenni a célszerű követelményeknek: minden szakcsoport beható ismerője a hozzáutalt bűnügyeknek, ebben dolgozik állandóan és olyan helyi és személyismeretre, gyakorlatosságra, jártasságra és különös szakismeretre tehet szert, amit mi, csendőrök, a ritkábban lakott és igen nagy kiterjedésű működési területünkön csak gyakorlattal nem szerezhettünk meg. Nekünk — különösen az őrsőkön — tanulással és önképzéssel kell pótolnunk azt a hiányt, amit a kevesebb gyakorlati lehetőség jelent: nekünk pedig mindenre készen kell lennünk, mert nem tudhatjuk, mi lesz az éppen előforduló legközelebbi eset. A mi területünkön könnyen megeshetik, hogy egy csendőr egész szolgálati ideje alatt csak egyetlen esetben nyomozott például gyilkosságban, egyszer látott kasszafúrás helyszínt, vagy egyszer agnoszkált s ha talán még soha nem is végzett ilyen munkát, mégis megköveteljük és meg is kell követelni tőle, hogy azt adott esetben jól teljesítse. De kérdem, ki érthet mégis jobban a dologhoz: az a csendőr-e, vagy az, aki már a huszadik ilyen esetet nyomozza? Ezért kell nekünk, akik a csak magunk munkáján nem tökéletesedhetünk, mások értékes és tanulságos munkájából okulnunk. Ez bőségesen áll ren-

delkezésünkre: csak az tudja, hogy mit tanult és mit tanulhat lapunk tanulságos nyomozásaiból, aki azokat rendszeresen és figyelmesen olvasgatta, aki azokba bele-mélyedt. Ez nagyszerű iskola. Használjuk ezt ki! Tanuljunk belőlük! Pótoljuk velük azt a gyakorlatot és azokat a tapasztalatokat, amiket az őrsőrkörlet eseményei nem nyújthatnak! Nem érhet meglepetésszerűen egy-egy bonyolultabb eset, nem fogunk tanácstalanul állani ilyen előtt. Elsajátítjuk ezzel a szakszerű tudnivalókat, a célszerű munkát. Meggazdagodunk tapasztalatokban, gondolatokban. Elősegítjük ezáltal, hogy minden „első nyomozás” szakavatott kezekbe kerülhessen és minél ritkábban legyen szükség „pótnyomozásra”.

A pótnyomozással úgy állunk, mint a tanulók a pótvizsgával: legjobban, ha nem kerül rá a sor. Amint a pótvizsga a sikertelen iskolai eredmény kiküszöbölésére szolgáló egyetlen lehetőség a bukás után, a pótnyomozás is az első nyomozásnál elkövetett hibákat és a velejáró balsikert kívánja jóvátenni. A különbség csak az, hogy mi — a közérdekre tekintettel — lehetőleg nem bizzuk ugyanarra a nyomozóra a pótnyomozást, aki már az első nyomozásnál sikertelenül levizsgázott, hanem keresünk egy jobbat, ügyesebbet, hozzáértőbbet, aki reményt nyújt arra, hogy munkájával mégis csak sikerre viszi a kiderítés ügyét. A Szut. (413.) azt mondja, hogy „ha az első nyomozás alkalmával a bűncselekményt minden igyekezet mellett sem lehetett kideríteni, a nyomozást abbahagyni azután sem szabad és mind szolgálatban, mind szolgálaton kívül is az őrs minden tagjának mindent meg kell tennie, hogy a kiderítetlenül maradt bűncselekmény ki-

s éppen gondolkozni akartam, mert egy hervadt vasam se volt. Abba a szempillantásba feltűnik a lacikonyhák körül a főispán úr öméltsága, valami húsz megyei nagykutya társaságában... Ott volt az alispán úr, főjegyző úr, úgyszintén Resztár megyei hajdu. Ezeket már ismerem látásból. Ahogy meglát a főispán úr, csak pattint az ujjával s felkiált:

— Az anyját, itt van az a lódító!

Mindjárt tudtam, hogy rólam van szó, mert felém indult, a többiek meg a sarkába. Olyan haptákat vágtam ki, mintha rudat nyeltem volna, pedig mezítláb voltam véletlenül. Ahogy hozzámér a főispán úr öméltsága, nagy kedvibe válloncsap vagy háromszor:

— Hogy vagyunk, hogy vagyunk, jeles barátom?

Tudom én, mi az úribecsület s ezért még mindig haptákba állva, megköszöntem öméltsága kegyességét s megmondtam áperthe, hogy egészségben jól állnék, csak egy vasam sincs. Erre öméltsága a tenyerembe nyomott egy forintot s meghagyta szigorúan, hogy az egészet igyam be a vármegyére, meg a nép jóllétére... Nem tagadom, jólesett az elismerés, éppúgy, mint amikor Spanyolországba jártam, illetve Szentesen...

S megkocogtatván az üveget, odaszólt Jankelnek:

— Groszman tata, egy liter ándungot hitelbe!

Ősz volt már s lehetett már félkilenc körül. Olykor végigment valaki az utcán, de aztán a setétben veszett el csizmái kopogása. Egyszer úgy rémlett, mintha vonat zörgött volna el a falu alatt, megint úgy tetszett, mintha eldalolta volna magát valaki a felvégen... A boglyakemence és sut mellé húzódott mindenki, mert az némi meleget adott a hűvös setétben. Magam levertem ültem oldalt a kecskelábú asztal alsó végében, mivel tudtam, hogy egyetlen szava nem igaz Vidróczkinak. Dehát segíteni nem lehetett rajta...

Amikor Vidróczki megkocogtatta volna az üveget,

Groszman Jakab meg sem mozdult a rácsozott sarokban.

Másodszor is kocogott erre az üveg talpával:

— Tatus, mondtam már, egy liter ándungot kérek. A magam kontójára! Holnap kiegyenlítem azt a vacak tartozást... Ürészavamra!

Erre már megmozdult a kocsmáros. Annyit szolt kurtán a pipaszár mögül:

— Nincs hitel!

— Nincs? — horkant fel Vidróczki. Rendbe van, Groszman, ezt följegyzem magamnak!

S minden sértődöttség nélkül fordult oda a társaság tagjaihoz:

— Gyerekek, rendeljen még valaki egy lityivel abból a gabnapálínkából! Mert ennek a vaksi Jakabnak fogalma sincs róla, mit jelent úrnak lenni...

Hátraszólt erre az egyik legény, talán Zamba Feri:

— Kérek még egy üveggel!

— Igenis, — hajlongott mély alázattal a kocsmáros. Kilenc óra felé járhatott ekkor az idő.

A petróleumlámpa alatt, melyben csak sercegett a fotszin, mintha ecet pislogott volna benne, vékony füstlepedő lengett, az arcok kiveresedtek s a karok feltámaszkodva, előbbredültek. Valószínű volt, hogy sok hitelt aligha adhattak a Vidróczki szavainak, de ezúttal annyira gyönyörködtek már a Vidróczki előadásában, hogy repdesett a lelkük. Egyszer közbevakantott valaki, talán Magyar Péter:

— Multiba beszéltek, hogy Patakon alaposan a falhoz kent valami erőművész a cirkuszba... Igaz?

Vidróczkinak régi-régi sebe volt az eset, amikor úgy nyekkentette oda a pataki vándorcirkusz középsúlyú-bajnoka, hogy valami in is megszaktadt a hasába. Úgy tett azonban, mintha nem hallotta volna a kínos kérdést, ahe-lyett a falnak dült, tepsi tenyerét tarkójára csapta, akkor kiengedte mély mellhangját s belevágott egy veszedelmes

derítették." Ezt, az őr minden tagjára rótt együttes kötelezettséget, természetesen nem tekinthetjük pótnyomozásnak, mert nem is az: ennek csupán az a célja, hogy közös erővel is igyekezzék az őr a sikertelenség által ütött csorbát kiköszörölni; tehát minden csendőrből éberrel éljen szüntelenül ez a tudat, ne feledkezzék meg róla, hanem minden alkalmat használjon fel, hogy a bekövetkezendő pótnyomozáshoz újabb adatokat szolgáltatasson. Hogy az őr csendőrei ennek a közös kötelemnek megfelelhessenek, alapkövetelménynek kell tartanunk, hogy az adott bűnügyet és az első nyomozás megállapításait mindannyian behatóan és szakszerűen megismerjék. Ennek a módja pedig nem lehet az egyszerű érdeklődés, vagy a kiderítetlen esetről szóló jelentés elolvasása, még kevésbé annak a néhány adatnak a megjegyzése, amit minden csendőr a jegyzékkönyvecskéjébe beírt: ennyi nem elég ahhoz, hogy előbbresegítsük a kátyubajutott ügyet. Ehhez az kell, hogy a csendőrök üljenek le az asztalhoz és az első nyomozást végző járőr, az őrsparancsnok szakszerű irányítása mellett, részletesen ismeresse a lefolytatott nyomozást az első lépéstől az utolsóig; használja fel ehhez a nyomozás során készített összes feljegyzéseit, helyszínrajzait vagy helyszíni leírásait, ismertesse a talált nyomokat és bűnjelket, közölje és indokolja meg esetleges feltevéseit: egyszerűen mondjon el mindent, ami csak az ügy teljes megismeréséhez szükséges. Ezután beszéljék meg az esetet. Akinek valami okos gondolata van, adja azt elő; lehet, hogy hasznára lesz az ügynek. Csak ha így ismerte meg minden csendőr a kiderítetlenül maradt bűnügyet, csak akkor

lehet azzal számolni, hogy majd hozzá is járulhat a pótnyomozás sikeréhez. Enélkül az utasítás imént említett rendelkezése csak írott betű maradna. Ezt minden csendőrnek így kell felfognia és erkölcsi kötelességének kell tekintenie, hogy minden tudásával és igyekezetével rendelkezésre álljon, ha nem is ő nyomozta az ügyet és ha közvetlen felelősség nem is terhelheti. Igaz, hogy abban, ha több embernek teszem feladatává egyazon teendő elvégzését, az a veszély rejlik, hogy — megoszolván a felelősség — esetleg egyik sem végzi el tökéletesen. No, de mi, csendőrök, nem így gondolkozunk.

A Szut. (578.) különben eme általános követelmény mellett személyreszóló felelősséget is megállapít, amennyiben kifejezetten elrendeli, hogy az őrsparancsnok személyesen, a járőr bevonulása után 24 órán belül, ejtse meg a pótnyomozást, ha egy járőr valamely bűncselekményt minden igyekezete dacára sem tudott kinyomozni. Ez bármilyen bűncselekményre egyaránt vonatkozik. Súlyosabb esetekben a szakaszsparancsnoknak is köteles az eredménytelenséget soron kívül bejelenteni, mert ilyen esetekben a pótnyomozás megejtése a szakaszsparancsnok feladatát is képezi. A szakaszsparancsnok köteles ilyenkor azonnal, de legkésőbb egy héten belül a pótnyomozás megejtése végett a helyszínen megjelenni. Ugyanez a kötelessége akkor is, ha a fogalmazványból azt látja, hogy súlyos bűntett nincs kiderítve. Pótnyomozás végett egyébként a szárnyparancsnok is kirendelheti. Valójában ezek a határozványok — mert egyéni felelősséget állapítanak meg — vannak arra hivatva, hogy eredménytelen első kísérlet után mégis sikerre vigyék a nyomozás

dalba. Szólt ez a legénykedő nótá arról, hogy Vidróczki benéz a csárdába s rézfokosát — feneketlen duhajságában — belevágja a mestergerendába. Aki legény, próbálja kivenni azt a fokost, ha tudja.

S végződött a dal ezzel a nemzet- és államellenes fenyegetőzéssel:

Még ma este zsandárvérbe füresztem...

Tudniillik, hogy Vidróczki fürdeti meg zsandárvérben azt a rézfokost.

Ahogy abbahagyta volna végül, az üveg után nyúlt s alaposan húzott belőle. Valamelyik legény így kezdte ugyanakkor:

— Mondd, testvér, kikezdtél már vagy eccer csendőrökkel?

Vidróczki savanykásan mosolygott:

— En, testvér? Hát megforgattam őket egypárszor a sárba!

De történt egyéb is...

Lett volna ezek szerint, hogy nyár elején, mikor a búcsú volt Alsóregmecen, természetesen Vidróczki is ott hánymagát a sokadalomban, a legények karéjának legközepén. Megjelent azonban a búcsún két csendőr is, amint taktusra lépve ki, tartották szemmel a legényeket, mert a bicska oda volt dugva előre a csizmaszárbába. Ekkor esett az affér! Hogy, hogy nem, (ki tudna visszaemlékezni minden apró részletre?) az egyik csendőr elmenőben oda talált szólni valamit Vidróczkinak, ami mélyen sértette Vidróczkit s ezekből nekilátott, hogy felgyűrje két karján az ingujját. Már tudniillik Vidróczki, miután szándéka volt, hogy most pedig leszámol mind a két kakastollal. Ezt azonban mégsem tette, mivel a járőr idejében észbekapott s testületileg kérték bocsánatot Vidróczkitól...

S egy mélyet sóhajtott a mezítlábas cipész:

— Ez egyszer elnéztem még nekik a dolgot, de más-kor kurtán szoktam elbánni velök. Az a bajom nekem, gyerekek, hogy nem tudok uralkodni magamon. A bodzás-ujlaki doktor azt mondta eccer, hogy ez attól van, mivel sűrű a vérem...

S másodszor is tarkójára helyezvén széles tenyerét, belevágott megint az ismert dalba, mely szól a rézfokos-ról s melynek végső sora ez:

Még ma este zsandárvérbe füresztem...

Abban a szempillantásban egy sihederlegényke nyitott be rebtenten:

— Groszman úr, a csendőr urak vannak itt, úgy látom, itt is szétnéznek...

S abban a szempillantásban, amint kívül, a nyitott ajtón kiszűrődő lámpafényben felbukkant volna a két csendőr alakja, Vidróczkinak hamuszínű lett az arca s abbahagyta a lázító dalt. A járőrvezető kedélyesen szolt rá csak úgy kívülről:

— Folytasd csak nyugodtan, te lingár!

Vidróczki akkor már társztelegve állt a lakkipőben, persze s szorosan a combjához illesztett tenyerekkel:

— Igenis, parancsnok úr, kezét csókolom!

S hajlongani kezdett, mint egy rabszolga.

A csendőrök látván, hogy csendes poharazásról van itten szó csupán, továbbmentek, Vidróczki viszont visszaült előbbi helyére és — mintha misem történt volna — nagy léleknyugalommal folytatta:

— Nem nyultam hozzájuk, mivel kár a magyar pusztulásáért... Úgyis olyan kevesen vagyunk ebbe a világba!

Este volt, késő este. A lámpa alig sercegett, mintha ecset pislogott volna benne. Vidróczki sűrűn nyakalt újból s közben arról beszélt, mint intett feléje egyszer mosolyogva a spanyol király...

ügyét. Ha tehát pótnyomozásról beszélünk, ezen csak azok munkáját érthetjük, akik annak megejtésére személy szerint kötelezve vannak. Pótnyomozáson az első eredménytelen nyomozást követő valamennyi nyomozást kell értenünk mindaddig, amíg a bűntény ki nem derül, vagy el nem évül. A pótnyomozás célja tehát eleve kiderítetlenül maradt esetek utólagos kiderítése. Ne tévesszük össze a „hiányos nyomozások kiegészítésével”, mert ez nem a pótnyomozás dolga! Hogy melyek a „kiderítetlen” esetek, azt a Szut. 464., illetve 470. pontja határozza meg: azok a bűntettek és vétségek, melyeket az első nyomozás, illetőleg a pótnyomozás során 30 napon belül kideríteni nem sikerült. Ugyancsak ezeket a határozványokat figyelembe véve, látjuk, hogy a kiderítettség követelménye a gyanúsított (gyanúsítottak) bűnösségének a vádemeléshez szükséges mértékben való bizonyítása. Ebből az következik, hogy minden esetet, amelyben valamennyi feljelentett gyanúsított ellen a vádemelés megtörtént, kiderítettnek kell tekintenünk. Nem érdek nélkül való, ha ezt itt most leszögezzük. Ugyanis a kiderítetlen esetek elbírálásánál a gyakorlatban nálunk nem követik mindig ezt az elvet, hanem egészen eltérő szempontokból ítélik meg az adott eseteket. Ettől az elvtől eltérő gyakorlat például: ha nem a vádemelés megtörténtének a tényét, hanem az ítéletet tekintjük az elbírálás alapjául; ha a szökésben levő gyanúsított kézrekerüléséig kiderítetlennek tekintjük az ügyet, holott ezt a Szut. 75. §-a és a 354. pontja rendezi; ha kételyek merülnek fel, hogy abbahagyható-e a nyomozás (468. p.) és nem kérjük ki az illetékes bíróság (ügyészség) döntését. Kíváncsok, hogy ilyen, a Szut. rendelkezéseitől merőben eltérő, gyakorlat sehol se érvényesülhessen.

A pótnyomozást közvetlenül az első eredménytelen nyomozás után kell megejteni. Minél hamarabb jut az első járőr arra a belátásra, hogy az adott esetben nem tud eredményt elérni, annál jobb, mert így előbb indulhat meg a pótnyomozás. Általában sikerrel csak az a pótnyomozás kecsegtethet, melyet jobb nyomozó végez, mint az első volt: tehát vagy tovább tudja vezetni az ügyet az első sikertelenség határán túl, vagy — ami a tapasztalat szerint jobb — teljesen új alapokra fektetve a munkát, új utakon indul. Aki csak az első nyomozás megállapításaiból él, aki csak ezekhez ragaszkodik és új gondolatokkal nem tud ettől szabadulni, annak aligha lehet reménye a sikerhez. Építeni csak erre a tényre lehet: a véletlen, a „hátha” s a szerencse nagyon bizonytalan alap, de azért természetesen jó, ha ezek is a nyomozó mellé állanak.

A pótnyomozás a kriminalisztika szempontjából éppen olyan, mint minden nyomozás; ilyen megkülönböztetést a nyomozástan nem is tesz. A „pótnyomozás” nevében van valami, ami nem szerencsés: valahogy úgy érzi az ember, ha ezt a fogalmat hallja, hogy nem jelent egy teljes, önálló egészet, hanem csak olyan hozzáadásfélét valami meglévőhöz, ami nála fontosabb. (Olyanformán, mint amikor a hamis pótkávéról beszélünk, amit a valódi jó kávéhoz teszünk.) Pedig a pótnyomozással nem így állunk: ez a fő, ez a fontosabb, ez az igazi munka. Ami előtte volt, az csak elvesztett idő és fáradság, az lényegtelen és mellékes, akár ne is lett volna, mert rendszeren több kárt, mint hasznót jelent! Még ha valamit fel is használhatunk belőle, az sem jelent igazán nyereséget, hanem csak egyes adatok kötelezőszerű átmentését a szakavatottabb nyomozás számára. A pótnyomozásnak előlről kell mindent kezdenie s még hozzá az első nyomo-

zás és az azóta eltelt idő által megnehezített feltételek mellett. Ezen a tényen persze nem változtathatunk, ha már egyszer pótnyomozásra került a dolog.

Minden pótnyomozást végző tartsa mindig szem előtt, hogy sokkal fontosabb és nehezebb munkát kell végeznie, mint egyéb esetekben, mert neki az első kudarc akadályain túl kell vinni az ügyet. A pótnyomozásnak nem az a feladata, — amint ezt többször tapasztalhattuk — hogy ugyanazt állapítsa meg, amit a sikertelen első nyomozás megállapított. Sőt olyan esetet is láttam, hogy a Szut. 464. pontjában előírt jelentést a 30 nap alatt ki nem derült esetről nem az őrsparancsnok vagy a pótnyomozást végző szakasziparancsnok tette meg, hanem az első nyomozást végző járőr, abból az egyszerű okból, hogy újabbat a pótnyomozás sem tudott megállapítani. Hát ez így nem helyes! Ez nem pótnyomozás! A pótnyomozásnak elvileg mindig többet kell tudnia, mást és másképpen kell tudnia az ügyről, mint az elsőnek! Nem járhat ugyanazokon az utakon, nem végezheti ugyanazt a munkát ugyanazokkal a hibákkal, mert ezzel csak megerősítené azt a rosszat, amit kijavítani lett volna a feladata. A pótnyomozásnak jobbnak, alaposabbnak kell lennie, mint az előző eredménytelen nyomozás volt: tehát — még ha nem is jár sikerrel — ennek az eredményét kell jelentés formájában rögzítenünk és az erről készült fogalmazvány kerüljön a kiderítetlen esetek közé s ezt is kell, hogy az őrs minden csendőre alaposan megismerje. A fogalmazványhoz célszerűen csatolni kell úgy az első járőr, valamint a pótnyomozást végző járőr valamennyi feljegyzéseit, rajzait, helyszín-, bűnjel- és nyomleírásait. Ha ezek a feljegyzések nincsenek meg, akkor a kiderítésig vagy elévülésig újabb pótnyomozásokról beszélni aligha lehet. Az idő elteltével feledésbe mennek az aprólékos részletek, új legénység, új parancsnok kerül az őrsre. Ha ezek csak a nyilvántartásban levő, szükséztű jelentésre vannak utalva, a legjobb akarattal sem ismerhetik meg annyira az ügyet, hogy újabb adatokat gyűjt-hessenek.

Azokban az esetekben, midőn az őrs kiderítettnek tekintett egy olyan esetet, amelyről valamely előljáró ennek ellenkezőjét állapítja meg, az eset feljelentése már a pótnyomozás előtt elment, tehát ennek a fogalmazványa kerül a nyilvántartásba. A pótnyomozás részletes eredményét és feljegyzéseit, az újabb megállapításokat tartalmazó pójtjelentést, az adatok kiegészítését azonban a nyilvántartásban nem igen szoktuk megtalálni, — legalább is értékes formában nem — pedig ezeknek mind ott kellene lenniök. Nyilván azért hiányoznak, mert a pótnyomozás megint csak helybenhagyta talán az első nyomozást.

Mivel nyomozástaktikai és technikai tekintetben különös, az egyéb nyomozásoktól eltérő szabályokat és útmutatást a pótnyomozásra vonatkozóan nem állapít meg a nyomozástan, ilyeneket behatóan nem is tárgyalhatunk, mert ez csak egyértelmű lehetne az egész nyomozói tudományt magában foglaló irodalommal. Mégis, a már általam elmondottakon kívül, még néhány célszerű irányelvet figyelembe vehetünk. Először is, amellyel, hogy a pótnyomozó járőr a legnagyobb részletességgel megismeri az első nyomozás munkáját és megállapításait, ne kösse magát azokhoz, mert ez elfoglalttá teszi, hanem dolgozzék teljesen önállóan. Ez vonatkozik az adatgyűjtés valamennyi eszközére, legyen az akár a helyszínelés, akár a kutatás, motozás, kikérdezés, személyazonosítás, megfigyelés eredménye, vagy közvetett meg-

Búzaszentelés.

állapítás. Semmit se fogadjon el változatlanul alapos és tárgyilagos elbírálás és ellenőrzés nélkül: minden megállapítása elfogulatlanul a sajátja is legyen. Mindent végezzen újra a legbehatóbb részletességgel, még a kikerdezéseket is. Tehát utóbbit se csak úgy, hogy „fenn-tartja-e előbbi előadását?” Hanem úgy, mintha még senki sem kérdezte volna ki a kikerdezőt. Minden önállóan megvizsgált és értékelt adatból vonja le a saját következtetéseit és úgyanígy állítsa fel azokat a feltevéseit, amelyek elfogulatlan megállapításaiból következhetnek. Valamennyi feltevését nyomozza végig és ellenőrizze, de gondoljon arra is, hogy félrevezetés, színlelés, koholmány, nem várt meglepő fordulat és a véletlen is közrejátszhatik az esetről. Utóbbiakra sokszor csak a legalaposabb részletességgel és hajszálaligmenő pontossággal megállapított adatok egybevetése fog világosságot deríthetni. Minden adatát és megállapítását, tekintet nélkül az első nyomozás feljegyzéseire, rögzítse és jegyezze fel. Az első nyomozást végző járőrvezetőt vigye magával, mert szüksége lesz rá, különösen a helyszíni állapot rekonstruálásánál. Tájékozódás céljából intézhet hozzá kérdéseket, de lényeges s önálló nyomozómunkát semmiesetre se bizzon rá. Legtanácsosabb, ha ezt, csak mint a járőr harmadik tagját, vezényli ki, második járőrtársa pedig legyen olyan, aki ügyes, de még ebben az ügyben nem nyomozott. A pótnyomozás eredményéhez mérten a jelentést vagy feljelentést maga szerkessze, anélkül, hogy az első járőr jelentését látna s figyelembe venné. Ha mégis kiderítetlen maradt volna az ügy, úgy dolgozza fel a nyilvántartás részére, hogy a végzett munka teljes és hű képe legyen, hogy egy-egy újabb

adat, egy új kínálkozó feltevés esetén zavartalanul hozzákapcsolódhassék az újabb pótnyomozás s ne mehessenek veszendőbe a régebbi megállapításnak oly adatai, melyeket az újabb munka nem nélkülözhet. Ezek volnának nagyjában azok a tanácsok, melyeket célszerűen a pótnyomozó járőrnek adhatunk.

Ne csináljunk a kiderítetlen esetekből „irodaügyet”, amelyeknek már csak az a szerep jut, hogy minden baj nélkül megússza azt a számtalan szemlét, amely elévülésig nyugalmát zavarni fogja. De vajjon megússza-e? Aligha! Ezek az esetek mindmegannyi, az őrs egy-egy sebezhető pontját jelentik. Ez ellen nem sokat használ az eredménytelen pótnyomozások sorozatos feljegyzése, vagy egy új borítólapon, avagy az elévülési idő lefokozásának érdekében tett előterjesztés. Az őrsökre nézve ezek az ügyek határozottan kellemetlenek. S ha őszinték vagyunk, tudjuk, nem is ok nélkül: ez az ok pedig nem a sikertelenség ténye, — hiszen emberek vagyunk — hanem mindaz, amit ezek a kiderítetlen esetek, mint „irodaügyek”, magukkal hoznak, anélkül azonban, hogy ki is derülnének. Ezen a helyzeten könnyen lehetne segíteni és el lehetne érni, hogy az őrsök ne idegenkedjenek annyira a kiderítetlen ügyektől, hogy még elhallgatások, eltitkolások és erőszakolt, de helyt nem álló kiderítések is fordultak már elő. Erre nincs szükségünk. Szerencsére most van már olyan alakulatunk, ahol tárgyilagos szakszerűséggel hozzá tudunk szólni a kiderítetlenül maradt ügyekhez: ez pedig a nyomozó alosztály s amely az őrsöket jóakarató útmutatással és közvetlen segítséggel támogatja, ha annak szükségét látja, vagy az őrs hozzáfordul.

Gondolatok az őrskörletek portyázásáról.

Írta: LEMHÉNYI GÁBOR PÉTER alezredes.

Lapunk múltévi 18. számában írt cikkemben hozzá-
szólást kértem azokhoz a gondolatokhoz, melyeket az
őrskörletek portyázásáról felvetettem.

Eddig csak egy cikk — a múlt évi 20. számban —
foglalkozott e tárggyal. Vártam újabb véleményeket, —
nem láttak napvilágot, de úgy érzem, hogy ezzel az egy
véleménnyel is foglalkoznom kell.

Gondolataimat elméletben elfogadta a cikkíró, gya-
korlatban kivihetetlennek találta. Megmarad a jelenlegi
portyázási rendszer mellett. De mit jelent ez? Azt, hogy
ha elméletben jók a gondolataim, akkor a mai portyá-
zási mód rossz. Tehát tudjuk a mairól, hogy rossz és
mégis megtartjuk. A cikkíró a létszám rendezésével már
megoldottnak látja ezt a kérdést. Revízió alá kellene
még venni a távolsági kimutatást és akkor minden rend-
ben lenne. Ez a cikkíró véleményének a lényege.

Részleteiben két csoportra osztja a véleményemben
talált hibákat. Első a létszám, második a terep.

Az általam vázolt portyázáshoz állítólag több
csendőr kellene. Szerinte a halaszthatatlan és sokoldalú
teendők az „egykor oly fontos őrzőjárat portyázását hát-
térbe szorítják”, ezért a tökéletesítésről le kell mondani.

Szerintem nem kellene több csendőr. A mai létszám
mellett, sőt esetleg kisebb létszámmal is, *ugyanolyan
megterheléssel* tökéletesebben, könnyebben lehetne az
őrskörletet portyázni, mint ma. Szó sincs — amint a
cikkíró írja — (keresztül-kasul való) „toronyiránt” por-
tyázásról. Csak arról van szó, hogy ne legyen a járőr
kötvé a meghatározott — minden körülmények között
legrövidebb — útvonalhoz. Ma ehhez van kötvé. Hiszen
a féltve védett távolsági kimutatásban külön kell indo-
kolni, ha nem a legrövidebb útvonalat választottuk. Ha
a cikkíró az én véleményem szerint akár egy más őrsre
vonatkoztatva, akár a cikkemhez mellékelte térképből,
rendes mai távolsági kimutatáson alapuló őrzőjáratokat
szerkesztett volna és ezeket az őrzőjáratokat az én terü-
letszakaszos őrzőjárataimmal összehasonlította volna, meg-
döbben volna. Az idő ugyanaz! Csak az eredmény jobb.
Mert ahol jónak látja és lehetséges, ott utasításszerűen
rövidíti a mai útját. A területekre adott időt változtat-
hatja is, ha akarja.

Miért járjon — ha a létszám követeli — kevés
számú járőr is állandóan egy-egy őrzőjáratban egy-egy
útvonalon? Csak nem gondolja a cikkíró, hogy a terü-
leti portyázásnál minden járőr minden útvonalat — mint
a községeknél gondolja — lejárna? Tévedés arra gon-
dolni, hogy a községek helyi őrzőjárataiban valaki az ősz-
szes mellékutakat is le akarja portyáztatni.

Véleményem az, hogy az őrsökön ahány csendőr ed-
dig őrzőjáratot portyázott, amennyi órát eddig ott töltött,
ugyanannyi csendőr ugyanannyi idő alatt, ugyanott, de
nem béklyóba szorított matematikai vonalon portyázzék
ezután. Ennek pedig komoly akadálya nincs.

A terep szempontjából mondott általános ítéleténél
a cikkíró téves álláspontját még megértem, mert hegy-
vidéki őrskörletről nem jelent meg a cikkemben térkép
— bár az is rendelkezésemre állott —, részleteiben
azonban megint tévedett, mert a „keresztül-kasul” való
portyázásra gondolt. Említettem már, erről szó sincs,
nem is gondoltam erre. De nem emlegeti a cikkíró elgon-
dolásom egyik sarkalatos pontját. Előző cikkemben így
írtam: „... meg kell jelennie a meghatározott tereptár-

gyakon, de hogy *melyik utakon* megy oda és hagyja el,
azt a járőrre bízom.”

Tehát senki sem „kényszerít több járőrt, hogy
ugyanarra a hegyre felmásszon”. Ha kell, ma is fel-
mászik. Ha cikkíró az én elveim szem előtt tartása mel-
lett szerkeszt egy általam javasolt térképet akármilyen
terepen, rá kell jöjjön tévedésére. Hangsúlyoztam, hogy
ezt a térképet a szárnyparancsnoknak lelkiismeretesen
kell megszerkesztenie, ez bizony nehéz munka, de megéri
a fáradságot.

Maga a cikkíró sem sorolja közénkvalónak azt a
csendőrt, aki csak noszogatás mellett szolgál. Csak a ve-
zénylési pótdíjak igazolásánál akad meg a cikkíró. Hát
erről a mai viszonyok között is mondani lehetne egyet-
mást. Annyi bizonyos, hogy minden szolgálat igazi
alapja a megbízhatóság, a becsületre neveltség. Ettől
már nem esik messze a bizalom, ami aztán újabb erősí-
tője és nevelője a megbízhatóságnak. Én ezt a jövő
szempontjából nagyon is járható útnak látom És az-
után: ilyen mélyebbreható, a szolgálat egész lényegét
átfogó kérdésnél alapjában véve mellérendelt szerepű
kérdéseken fennakadni nem célszerű. Szerintem a főké-
rdest, a lényeget kell előbb és túlaggódalmaskodás nél-
kül megoldani. Ha a lényegtől jót várunk, ne féljünk
egyes kényelmetlennek ígérkező mellékszemponttól, mert
bizonyos, hogy annak is meg lesz a megoldása.

Most pedig még egyszer összefoglalom első cikkem
elgondolásának az alapjait: Részben rossz, részben ne-
hézkes a mai távolsági kimutatás és a rajta alapuló őr-
járat, mert:

1. Határozott matematikai vonalakon kényszeríti a járőrt, túlzott pontossággal.
2. Nincs tekintettel a terep sajátosságai, a lejtő-
szög, talajviszonyokra.
3. A tökéletes helyi ismeretszerzést kizárja.
4. A megelőző szolgálatnak az egész őrskörlet min-
den pontjára való kiterjesztését lehetetlenné teszi.
5. Az előre meghatározott idő és út mellett a vál-
tozott viszonyokból származó időkülönbséget a valóság-
nak megfelelően csak körülményes módon, vagy egyál-
talan nem engedi felhasználni. Fárasztja, vagy henyé-
lésre kényszeríti a járőrt.
6. Felesleges és nehéz irodai munkát követel az
őrsparancsnoktól és kényesen pontos vezetést a jár-
őröktől.

A tereptárgyakhoz való megérkezés idejének a be-
vezetése sokszor csak alakilag lehet pontos. Nagy kiter-
jedésű alföldi uradalmi majoroknál, erdőknél, stb. lehe-
tetlen megszabni a megérkezés *pontos* idejét. Hiszen a
tanyaépületek, pl. tiszti lakás és urasági lakás stb. néha
több száz lépésre vannak. Éjjel, ha alusznak, még a sze-
mélyvel való bizonyítás idejét sem lehet bevezetni.

7. A járőrök önállóságát mértéken túl korlátozza,
ezzel öntevékenységét csökkenti.

8. A távolsági kimutatás szerkesztésénél előírt
tizedkilométeres pontosság a részletes térképek nem tel-
jes tökéletessége mellett illuzórius. Gondoljunk a tér-
képkészítésre! Ezekre kérek véleményt, hogyan lehetne
ezeket a bajokat kiküszöbölni?

A mi erőnk nem az újítások ellenzésében, hanem
félévszázadok óta változatlan magyar nemzeti szelle-
münkben, faji erőnkben, lelkiismeretes szolgálatteljesí-
tésünkben van. Ebben igen, konzervatívnak kell len-
nünk, de annak már semmi köze a tradíció lényegéhez,
hogy elejtsünk egy szolgálattechnikai rendszert, ha job-
bat találunk helyette.

A rágalmazás csendőrségi vonatkozásában.

írta: Dr. CZIAKY FERENC alezredes hadbíró.

(Második közlemény.)

Megítélésünk szerint mindehhez nemcsak joga van az előjáró kerületi parancsnokságnak, hanem kötelessége is a csendőr érdekén keresztül ilymódon közvetve a testületi érdeket is képviselni. Eme álláspontunk megokolásánál a következő érveket hozhatjuk fel:

Amint bevezetőül láttuk, a rágalmazás olyan tényállítást (híresztelést) foglal magában, amely valósága esetén bűnvádi vagy fegyelmi eljárás megindításának oka lehet, avagy a sértett csendőrt a közmegvetésnek teheti ki. A sértett csendőr előjáró kerületi parancsnokságára nézve tehát nem lehet közömbös azzal tisztába jönni, vajjon az X. csendőrrel J. polgári egyén által állított tény való-e, avagy valótlan. Mert ha való, úgy a polgári bíróság felmentő ítélete csak még jobban megbélyegezné az elégtételt kereső csendőrt, mert azt mondaná ki, hogy J. nem rágalmazott, mert az a tény, amit X. csendőrrel állított, igaz.

Ilyen esetben tehát mind a csendőr magánérdeke, mind a testületi érdek is azt kívánja, hogy az ügy a testületen belül intéztessék el és ne menjen ki a polgári bírói tárgyalás nyilvánosságára — és esetleg a sajtó — elé.

De ezenfelül a szolgálati érdek is azt kívánja meg ilyen esetben, hogy a csendőrnek bűnvádi vagy fegyelmi eljárásra okul szolgálható tette az előjáró kerületi parancsnok részéről illetékes parancsnoki jogkörben, avagy ez által — avagy ennek parancsára az osztály- és alosztályparancsnok által — fegyelmi fenyítő jogkörükben, — ha pedig tisztról van szó — esetleg becsületügyi szempontból bíraltassék el.

Ha viszont a kivizsgálás eredménye azt mutatja, hogy a csendőrt polgári egyén alaptalanul rágalmazta meg, akkor mindent el kell követni abban a tekintetben, hogy a sértett csendőr a bírói elégtételt meg is kapja. Annak a kérdésnek a vizsgálatánál pedig, vajjon a sértett csendőr feljelentése a polgári bíróságnál eredményre fog-e vezetni, a következők jöhetnek figyelembe. A sértő polgári egyén a kir. járásbíróság előtti tárgyaláson a vádlott szerepéhez jut és ennek a szerepkörnek alábbi tágkörű jogait gyakorolhatja:

Elsősorban azzal védekezhetik, hogy a sértett magánindítványt nem terjesztett elő, avagy hogy az a kir. járásbírósághoz elkésztett beérkezett be, mert a sérelmezett tény állításáról, avagy a tettes személyéről a sértett nem akkor szerzett tudomást, amikorra azt a feljelentésében állítja, hanem már jóval előbb.

Másodsorban védekezhetik azzal, hogy az általa a sértettől állított tények a valóságnak megfelelnek. Ez esetben a polgári bíróság a valóság bizonyítását vagy megengedi, vagy elutasítja. Ha megengedi és a vádlottnak sikerül bebizonyítania azt, hogy a sértettől állított (híresztelt) tények igazak, akkor nincs rágalmazás és

az eredmény felmentő lesz. Ezen a ponton kissé térjünk ki arra a kérdésre, hogy a valóság bizonyítása mikor engedhető meg és mikor vezethet az eredményre? A becsületvédelmi törvény 13., 14. és 15. §-ai tisztázzák azt a kérdést, hogy a valóság bizonyítása mikor van és mikor nincs megengedve. Ezekből az alábbi gyakorlati következtetések és megállapítások vonhatók le:

Elsősorban is azt kell leszögeznünk tényként, hogy a valóság bizonyítását az ítélkező kir. járásbíróság hivatalból sohasem rendelheti el. Tehát akkor sem, ha ez közérdekből szükségesnek mutatkoznék. A valóság bizonyítását a kir. járásbíróság tehát csak akkor engedheti meg és rendelheti el, ha azt a vádlott indítványozza, avagy ha a sértett kívánja. A valóság bizonyításának kérdésével tehát a perfelek rendelkeznek.

A két perfél helyzete közt azonban mélyreható lényegbeli különbség van. Ha az indítvány a vádlott (tehát a rágalmazó) részéről indul ki, a bíróságra az a kötelesség hárul, hogy ez indítványra nézve a sértettet is meghallgassa. Mert tisztázni kell a helyzetet abban a vonatkozásban, vajjon a sértett, aki az erkölcsi reputációját, erkölcsi elégtételét keresi a bíróságnál, mit szól a valóság bizonyításának a kérdéséhez. Ha tehát a sértett hozzájárult a vádlott valóságot bizonyítani óhajtó indítványához, akkor a bíróság elvileg köteles a bizonyításnak helyt adni. Csak akkor nem, ha a bv. 15. §-ában felsorolt esetek egyike állana fenn, vagyis olyan eset, amiben maga a törvény kizárja a valóság bizonyítását. Hát akkor hogyan fog alakulni a helyzet, ha a sértett ellenzi a vádlott valóságbizonyítási indítványát?

Ez esetben a bíróság döntése már erősen meg van szorítva abban a tekintetben, elrendelje-e a valóság bizonyítását, avagy sem? A bíróság ugyanis ezt csak a következő esetekben engedheti meg:

1. Ha a vádlott a valóság bizonyíthatóságát kérő indítványában azt állítja — és esetleg valószínűsíti is — hogy a rágalmazásként vád tárgyává tett tényállítás (híresztelés) közérdeknek vagy jogos magánérdeknek előmozdítása, megóvása vagy védelme érdekében történt.

Ha pl. X. azt állította Y. csendőrrel, hogy az az édesapja által készített magán-végrendeletet meghamisította, a főtárgyaláson X. — mint vádlott — arra hivatkozhatik, hogy a végrendeleti örökösök jogos magánérdeke kívánja meg annak a bizonyítását, hogy amit Y.-ről állított, az való és hogy őt tényállítása megtételekor a jogos magánérdek megóvása vezette. Ilyen esetben a bíróság a vádlott indítványának akkor is helyt fog adni, ha azt X. — mint sértett — ellenezné. Mert hiszen tényleg jogos magánérdek — sőt a közérdek is amellettszól, hogy e tényállítás tartalmi igazsága kiderüljön.

2. Másodszor el kell a bíróságnak rendelnie a valóság bizonyítását — a sértett ellenzése dacára is — ha a vádlott annak a bizonyítását ajánlja fel, hogy a kérdéses tény miatt bűnvádi vagy fegyelmi eljárás van folyamatban. Ilyen esetben a járásbíróság rendszerint elrendeli a kérdéses bűnvádi vagy fegyelmi iratok beszerzését, avagy eme eljárások befejezéséig a rágalmazás miatt folyamatba tett bűnvádi eljárást fel is függesztheti.

JEGYEZZÜK MEG,

hogy G. Barnes, béke delegátus, aki háború alatt az angol kormány tagja volt, azt mondta: A békeszerződéseket háborús levegőben alkották meg, az igazsággal akkor igen kurtán bántak. Végül ezt is megjegyezte: „Elismerem, hogy a területi elosztások jó részéről nem voltak ismereteim”.

JEGYEZZÜK MEG,

hogy nincs és sohasem volt magyar törvény, mely különbséget tett volna magyar és nem magyar nyelvű polgár között és hogy letelepedett idegenek épúgy lehettek nem-esek és magas méltóságok viselői, mint a született magyarok. Nézzük meg elszákitott véreink helyzetét ezzel szemben...

3. Harmadszor el kell rendelnie a bíróságnak a vádlott által indítványozott valóság bizonyítását akkor, ha a vádlott azt vitatja, hogy a kérdéses tény valósága már bírói vagy fegyelmi (becsületügyi) határozatban meg lett állapítva. Vagyis, ha az már res judicata.

A bíróság figyelmének azonban ez esetben arra is ki kell terjednie, hogy miféle indokokból hozta elő a sértő a sértett ellen a bíróilag megállapított (res judicata) tényeket. Nevezetesen jóhiszeműen-e, közérdek vagy jogos magánérdek védelme céljából-e, avagy ilyen okok nélkül pusztá sértés céljából. Arra ugyanis nincs joguk az állampolgároknak, hogy a bíróilag (fegyelmileg) elítélteket meghurcolják és az ítélethez olyan megjegyzéseket fűzzenek, ami az illető elítélt emberi méltóságának lejáratására alkalmas. Így a valóság bizonyítása csakis abban a körben rendelhető el, vajjon az X. által Y. ellen állított tények valósága bírói (büntetőhatósági) jogerős határozatban megállapított-e már, avagy sem? És hogy forog-e fenn olyan közérdek, avagy jogos magánérdek, ami indokolta tette azt, hogy a vádlott a sértett ellen ítéletileg megállapított tényeket felhozta és nem pusztá sértési célzattal tette-e azt?

A valóság bizonyításának másik köre (lásd bv. 14. §-át) elsősorban olyan állításokra (híresztelésekre) vonatkozik, amelyek a családi élet benső viszonyait érintik, avagy a női becsületet támadják meg. A köztudatban az a felfogás van elterjedve, hogy ilyen esetben a valóság nem bizonyítható. Ez azonban helytelen. Mert a törvény (bv. 14. §-a) bizonyos feltételektől függően ilyen esetekben is megengedi a valóság bizonyítását. Ezek a feltételek pedig a következők:

Először, hogy a vádlott kérje a valóság bizonyításának megengedését. Másodszor, hogy a vádlott igazolja azt, hogy az állításra (híresztelésre) közérdeknek vagy jogos magánérdeknek a megvédése céljából volt szükség. Végül, hogy e cél csakis az általa használt módon és alakban kifejezett tényállítás révén volt elérhető.

Csakis e hármas feltétel fennforgása esetén rendelheti el a bíróság a valóság bizonyítását. Megjegyzendő azonban, hogy a 2. és 3. feltétel fennforgásának a vizsgálatától és így ezen vizsgálat eredményétől függően a valóság bizonyításának az elrendelése teljesen a bírói szabad mérlegelés körébe tartozik.

Ugyane feltételektől függően rendelhető el a törvény (bv. 14. §) szerint a valóság bizonyítása akkor is, ha a tényállítás csak magánindítványra üldözhető olyan bűncselekményre vonatkozik, ami tekintetében az erre jogosult magánindítványt nem terjesztett elő, avagy azt visszavonta s erről a vádlottak a vád tárgyát képező tényállítása megtételekor tudomása volt.

Végül e ponton meg kell ismerkednünk a törvény (bv. 15. §-ának) a valóság bizonyítását kizáró rendelkezéseivel is. Nem engedi meg a törvény a valóság bizonyítását és így azt a bíróság sem rendelheti el — először akkor, ha a sértett külföldi állam feje (uralkodója), avagy külföldi állam követe. Másodszor ki van zárva a valóság bizonyíthatása olyan tényre nézve, ami felől bíróság, hatóság azzal az indokolással mentette fel a rágalalmazási eset sértettjét, hogy a tett elkövetése, avagy az, hogy azt sértett követte el, nincs bizonyítva.

Íme ez a helyzet a valóság bizonyítása kérdésében. E ponton felvetődhetik az az ellenvetés, hogy a példaként felhozott esetben (vagyis: ha polgári egyén rágalalmazott meg csendőr-egyént) a valóság bizonyításának nem lehet gyakorlati jelentősége, mert hiszen — amint azt fentebb láttuk volt — a csendőreljáró parancsnoksága a

kivizsgálás során tisztázza a tényállást, így már akkor megszűnik a bizonytalanság abban a tekintetben, vajjon a rágalmazó tényállítás tartalma való-e, avagy sem? Erre az ellenvetésre a következőkben felelhetünk:

Először is azt kell figyelembe vennünk, hogy a kivizsgálás során a tényállás csak a sértett csendőr érdekei szempontjából lesz teljesen tisztázható. A kivizsgálónak semmiféle fizikai vagy jogi eszköz nem áll rendelkezésére abban a tekintetben, hogy a csendőrt meg-rágalmazott polgári egyént arra bírassa rá, hogy a védekezését, illetve a rágalalmazást képező tényállítás tekintetében előterjeszteni szándékolta indítványait már a köz-igazgatási kivizsgálás során előterjessze.

De ettől eltekintve, a valóság bizonyítása a csendőr szempontjából lefolytatott kivizsgálása során ama per-jogi okból sem folytatható le, mert a törvény a valóság bizonyításának megengedhetési jogával csak a bíróságot ruházza fel és csakis az ott lefolytatott bizonyító eljárásnak adja meg a beszámíthatóságot kizáró, illetve a büntethetőséget megszüntető jelentőségét.

Ha és amennyiben a rágalalmazási vád elbírálására hivatott járásbíróság (sajtórágalmazás esetén a törvényszék) ítélezésének összes lehetőségeit meg akarjuk ismerni, a bv. 17. és 19. §-ának a rendelkezéseit is figyelembe kell vennünk. A bv. 17. §-a a következőket mondja ki:

„Kizárja rágalmazás vagy becsületsértés megállapítását az a körülmény, hogy a tényállítás vagy valamely tényre közvetlenül utaló kifejezésnek használata hatóság előtt folyamatban levő ügyben tárgyalás alkalmával szóval vagy üggyiratban az ügyre és az ügyfélre vonatkozólag történt.

Ugyanez a szabály áll az ügyfélnek vagy képviselőjének az ily ügyben tárgyalás alkalmával, szóval vagy üggyiratban tett egyéb ily nyilatkozata tekintetében is, feltéve, hogy a nyilatkozat az ügygel összefügg és hogy az ügyfél érdekében szükséges volt”.

Ezt a mentességet azonban a törvény csakis a hatóság előtt folyamatban lévő ügygel összefüggésben használt tényállításaira és kifejezéseire adja meg. Míg a Bv. 19. §-a egy büntethetőséget kizáró okot jelöl meg az alábbi rendelkezésekben:

„Nyomban viszonzott kölcsönös rágalmazás vagy becsületsértés esetében a bíróság a bűnösség megállapítása mellett felmentheti mindkét vádlottat vagy csak azok egyikét a büntetés alól”.

E törvényszakasz azonban csakis akkor alkalmazható, ha az egymással sértő és sértettként szemben álló felek kölcsönösen a sértett és vádlott szerepében lehetnek, vagyis más szóval, ha a sértett fél egyben vádlottként is figyelembe jöhet. E jogszabályoknak az a legjellemzőbb sajátossága, hogy teljesen a bíróság szabad mérlegelésére bizzák, hogy büntethetőséget megszüntető, illetve a büntetés kiszabását mellőző jogkedvezményről kinek a javára és milyen mérvben élhessen.

A sértett csendőr szempontjából gyakorlati jelentőséggel bír még az is, hogy a példánkbeli (2) esetben a járásbíróság előtti tárgyalás folyamán a vádat mint főmagánvádlónak neki kell képviselnie, amikor — a Szut. 108. pont utolsó bekezdése szerint — a csendőr a vád képviselője körül a saját belátása szerint jár el. Érdekelni fogja a csendőrt ez esetben a költségviselés kérdése is. Erre nézve az a szabály, hogy felmentő ítélet esetén a bíróság a főmagánvádlót szokta az összes bűnügyi költségekben elmarasztalni. Ha pedig a csendőrt szolgálaton kívül mint magánszemélyt sajtó útján közzétett nyilat-

Amit vissza kell szerezniünk: A fogarasi várkastély.

kozat vagy tényállítás formájában rágalmazta volna meg valaki, általában mindazok a szempontok érvényesülnek, amiket az első példabeli eset kapcsán megbeszéltünk. Ezeket a szempontokat azonban összhangba kell hozni a Szut. 111. pontjában foglalt rendelkezésekkel, amikhez magyarázatul a következőket fűzhetjük hozzá:

Más a helyreigazítás és más a sajtóper! Az előbbi célja az, hogy a hirlapban meghurcolt csendőregyén köz-igazgatási úton gyors elégtételt kapjon. Abban a tekintetben, vajjon a helyreigazítás célszerű-e, szükséges-e és lehetséges-e, a csendőr tartozik legfőbb katonai előjárójának, a csendőrség felügyelőjének a döntését katonai fegyelmezettséggel és tisztelettel fogadni.

A sajtóper folyamatba tételének célja ezzel szemben az, hogy a csendőr bírói úton is megkaphassa az őt ért sértésért az elégtételt. A sértett csendőr ügyét közvetett testületi érdekből itt is elbírálja az előjáró kerületi parancsnoksága annyiban, vajjon a sajtóper megindítása célszerű-e és szükséges-e? Így hát a sértett csendőr magánindítványi jogának gyakorlása fölött az előjáró kerületi parancsnoksága e tekintetben felügyeletet gyakorol.

3. Ha ezek után a jelen értekezésünk elején felsorolt példák közül a 3. esetet tesszük gyakorlati megvilágítás tárgyává, amikor a rágalmazást polgári egyén követi el csendőregyénnel szemben és pedig utóbbinak szolgálati ténykedésére nézve, a következő megállapításokhoz jutunk el:

Ez esetben a szolgálati érdek legalább is annyira fontos, mint a sértett csendőr egyéni reputációjának

az érdeke. Ez esetben ugyanis már közvetlen jelentőséget nyer az az érdek, hogy a tényállás abban a vonatkozásban is tisztázassék, vajjon a csendőrrel állított tények igazak-e avagy sem? Ez esetre a Szut. 108. pont 2—5 bekezdésében foglaltak szolgálnak irányadónak. Ezek szerint a csendőr köteles nyomban az őt hivatalos minőségében ért rágalmazás miatt a panaszát közvetlen előjáró parancsnokságánál bejelenteni és ehhez mellékelnie kell a kir. ügyészséghez címzett feljelentését is. Utóbbiban kettőt kell kérnie: 1. hogy az őt ért sérelem miatt a bűnvádi eljárást indítsák meg és 2. hogy a tárgyalás folyamán a vád képviselőjét a kir. ügyészség vállalja.

Az ügyben a tényállást mindig olyan tiszt vizsgálja ki, aki az ügyben érdekelt csendőregyénél rendfokozatban magasabb. E kivizsgálásnál lényegileg az tisztázandó, vajjon a rágalmazó tényállítás fedi-e a valóságot, avagy sem? A kivizsgáló jelentés beérkezése után a kerületi parancsnok az ügyészének adja ki az ügyet. Utóbbi a kivizsgáló jelentést átvizsgálva a következőkre terjeszti ki a figyelmét: 1. a tényállás tökéletesen tisztázott-e, avagy sem? 2. követett-e el a csendőr-egyen olyan cselekményt vagy mulasztást, ami miatt felelősségre vonása szükséges és ha igen, úgy az bűnvádi üldözési (illetékes parancsnoki) jogkörben, avagy fegyelmi fenytetés keretében menjen-e végbe? 3. a csendőrt megrágalmazott polgári egyén ellen célszerű-e, szükséges-e, eredményesnek ígérkezik-e a csendőr érdekében elégtételért a polgári bírósághoz fordulni? És ha a kialakuló meggyőződése szerint erre igennel felelhet, akkor az a kérdés kerül eldöntésre, vajjon eme elégtételszerzésnek miféle perjogi elő-

feltételei vannak. A további intézkedések azután a kerületi parancsnokságnál a következőkben történnek:

Ha a kivizsgáló jelentés hiányos, a tényállás kiegészítéséről történik intézkedés.

Ha a tisztázott tényállás szerint a csendőr ellen a polgári egyén részéről felhozott tények (visszaélések stb.) beigazolást nyernének, akkor — az eset természete szerint a csendőr büntetőbírói, avagy fegyelmi úton vonatnék felelősségre. Ilyen esetben természetesen nem lenne célravezető az, hogy a csendőrnek a polgári egyén ellen emelt panasa a polgári bírósághoz kerüljön, mert hiszen ott a polgári egyént — mint vádlottat — a valóság bizonyítása folytán felmentenék és az eredmény így a csendőrnek nem elégtételt, hanem csak újabb meghurcolást jelentene.

Ha azonban a kivizsgálás eredménye azt mutatja, hogy a polgári egyén állításának a tartalma valótlan, tehát polgári egyén valóban alaptalanul rágalmazta meg a csendőrt, akkor a csendőr panasa a polgári bírósághoz kerül. Ennek a gyakorlati keresztülvitele a következőkben alakul:

Ha a polgári egyén a rágalmozó tényállítást a csendőr egyén ellen feljelentés formájában tette volna meg, vagyis olyan esetben, amikor a polgári egyén azt vitatja, hogy a csendőr szolgálati ténykedésével — avagy szolgálati kötelességének elmulasztásával — neki jogsérelmet okozott, a feljelentés elbírálása illetékes parancsnoki jogkörben történik meg.

Ugyancsak célszerű illetékes parancsnoki jogkörbe vonni azokat az eseteket is, amikor a csendőrt súlyosabb természetű bűncselekményekkel gyanúsított meg egy polgári egyén anélkül, hogy a polgári egyén formászerű feljelentést tett volna.

A feljelentés ilyen esetekben a Kbp. 138. §-ára alapítva lényegileg azzal az indokolással lesz félretéve, hogy az illetékes parancsnok a csendőr ellen büntetőbírói üldözésre elegendő alapot nem talált. Ha pedig a feljelentés tartalmát képező eset kapcsán a csendőr megfenyítése mutatkoznék szükségesnek, az illetékes parancsnoki döntést tartalmazó értesítésben a feljelentő mint sértett — arról is értesítve lesz, hogy panasa fegyelmi úton nyert elbírálást.

Mindezekben az esetekben a sértettnek (és nem a feljelentőnek) felfolyamodási joga van az illetékes parancsnoki rendelkezés ellen. Ebben azonban csak azt sérelmezheti, hogy a feljelentésbeli eset miért nem került büntetőbírói útra? Továbbá ahhoz is joga van a sértettnek, hogy — a feljelentés fegyelmi elintézése esetén — kérhesse azt, hogy vele a fegyelmi fenytés mérve is közzöltessék.

Minden más esetben az ügyet a kerületi parancsnokság közigazgatási úton is elintézheti. Ez esetben az érdekelt polgári egyén az elintézésről rövid értesítést kap azzal, hogy a panasz alaptalanul találtatott, vagy hogy fegyelmileg elbírálást nyert.

Ilyen előzmények után kerül a sor annak az eldöntésére, vajon a kérdéses ügy elégtételszerzés céljából a polgári bírósághoz juttatassék-e, avagy sem? E ponton megjegyzendő, hogy míg a rágalmozás szabály szerint magánindítványra üldözendő, addig a példánkban felvetett eset — vagyis amikor a sértő polgári egyén, míg a sértett csendőr egyén és a sértett utóbbinak szolgálata vagy hivatása gyakorlására vonatkozólag történt — e szabály alól kivételt képez. A Bv. 9. §-ából ugyanis azt olvashatjuk, hogy „rágalmozás vagy becsületsértés csupán felhatalmazás alapján üldözhető, ha állami szolgálatban álló

közhivatalnok ellen hivatása gyakorlására vonatkozólag állítottak vagy híreszteltek olyan tény, amely valóság esetében bűnvádi vagy fegyelmi eljárás megindításának oka lehet”. Ugyanott még a következő rendelkezések is vannak: „a felhatalmazást a sértett közhivatalnok felettes hatósága adja meg”, továbbá: „ha a sértett a felhatalmazás megadását kívánja, azt csak oly esetben lehet megtagadni, amikor megadása közérdekbe ütköznék.”

A fentiekből az is kitűnik, hogy a kerületi parancsnokság — mint a példánkbeli esetben a felhatalmazás megadására jogosult hatóság — a felhatalmazás megadásának kérdéseinél két szempontot fog figyelembe venni:

Először azt, hogy a sértett csendőr elégtételt kaphasson. Másodszor, hogy ez ne járjon a közérdek sérelmével.

Ha a kerületi parancsnok a felhatalmazás megadása mellett döntött, a felhatalmazás a feljelentéssel és a közigazgatási kivizsgálás irataival együtt a kir. ügyészséghez kerül. A felhatalmazásra üldözendő cselekmény elveszti ugyanis magánindítványi jellegét. A felhatalmazás alapján a bűnvádi eljárást hivatalból folytatják le. A vádat a kir. ügyész képviseli, mint közbíró. A bírói illetékesség is megváltozik, mert amíg a rendes rágalmozási bűnügyek a járásbíróshoz tartoznak, a felhatalmazásra üldözendő rágalmozás elbírálására a kir. törvényszék bír. hatáskörrel. A sértett csendőrnek ez esetben költségviselésről sem kell tartania, mert a bűnügyi költségekben az esetben sem marasztalják el, ha netalán a sértő polgári egyént a bíróság a rágalmozás vádjá alól felmentené.

4. Nézzük a rágalmozási cselekmények csoportjában a jelen értekezésünk elején 4. esetként megjelölt azt a példát, amikor a csendőr a rágalmozó (sértő) és a polgári egyén a megrágalmozott (sértett) fél. Ez esetben a polgári egyén részéről a csendőr ellen emelt panasz, vagy feljelentés kivizsgálását a Szut. 30. §-a, közelebbről pedig annak 221. pontja írja elő. Az ott foglaltakhoz gyakorlati igazságszolgáltatási szempontból a következőket kell megjegyeznünk.

A rágalmozás egyszerű esetére a Bv. törvény 3. § 1. bekezdése „6 hónapig terjedhető fogházat” ír elő, az 1930:III. t.-c. 4. §-a (vagyis az új katonai büntető-törvénykönyvet életbeléptető törvény rövidítve Élt.) pedig a következőket rendeli: „Vétségek bírósági eljárás mellőzésével fegyelmi úton torolhatók meg, ha az alkalmazandó főbüntetést a törvény pénzbüntetésben, vagy 6 hónapot meg nem haladó szabadságvesztésben határozza meg és a fegyelmi úton való megtorlás kielégítőnek mutatkozik.” Ebből értelemszerűleg az folyik, hogy a rágalmozásnak ebben az egyszerű esetében a sértő csendőr (terhelt) cselekményét nem kell okvetlenül bírói útra vinni, hanem azt mindazon előjáró parancsnokai elbírálják (tehát az ao., az oszt., a ker. pk. és a csf.) akik a Szolg. Szab. I. Rész XIII. fejezete értelmében a kérdéses csendőr felett fegyelmi fenytő joggal vannak felruházva. Ha azonban a rágalmozást a csendőr saját útján vagy plakátok, röpiratok stb. útján követte volna el; avagy, ha közhivatalnokot vagy lelkészt hivatásuk gyakorlására vonatkozólag rágalmozott volna meg; avagy, ha a cselekményt aljas indokból követte volna el, az ügyet már honvédbírói döntése alá kellene juttatni. És pedig azért, mert a rágalmozásnak eme súlyosabb esetére a törvény (Bv. 3. § 2. bekezdése) már egy évig terjedhető fogházbüntetést ír elő, így a fegyelmi elintézésnek törvényes akadálya van.

(Folytatjuk.)

A vérátömlesztés.

Azt szokták mondani, hogy az új háború mindig ott kezdődik, ahol a régi végződött. A gyakorlatban ez tényleg így is van. Igaz ugyan, hogy a régi tapasztalatok alapján minden állam már békében messze előre készülődik, de az így gyártott új eszközök és módok használhatóságát, hatását mégis csak az új háború elején lehet gyakorlatilag is kipróbálni.

Minden háború, de különösen az elmúlt nagy világháború minden szörnyűsége mellett is hihetetlen befolyással volt a tudományok egyes ágazatainak a fejlődésére. A hatalmasan kifejlődött technika, a kémia, fizika, a különféle találmányok tömege azonban épp úgy szolgálták és szolgálják ma is a gazdasági és kulturális berendezéseknek, valamint az emberi életnek az elpusztítását, mint ahogy szolgálták és szolgálják ma is ugyanazoknak a védelmét. Ezen tapasztalati igazság alól maga az orvostudomány sem képez kivételt. Sőt egyes orvostudományi ágak nagyfokú és ugrásszerű fejlődésüket éppen a világháborúnak köszönhetik. Vonatkozik ez különösen a sebészetre és a fertőző betegségek elleni küzdelemre.

Minden ellenséges hadviselő állam szigorúan titkolta és titkolni is fogja a felfedezéseit, a találmányait a másik állam előtt. Ez az álláspont szembeállította az ellenfeleket még az orvostudomány, az orvosi segítség terén is, pedig az orvosi munka mindig és mindenhol közkincsnek szokott szerepelni. Pl. igen szigorú titok volt a gázok kémiai összetétele, azok gyártási és használati módja, de épp ilyen titok volt az is, hogyan lehet a kérdéses gázok ellen védekezni. De ez természetes is, mert a gáz elleni védekezés megismerése nagyjában feleslegessé tenné a gáz gyártását, illetve használatát is.

A gáz elleni védekezés módjának az eltitkolásához hasonló volt a vérátömlesztési eljárásnak a titokban tartása, tehát olyan módszernek, amellyel annyi sok elvérzéses halált lehetett volna megakadályozni.

A régi háborúkban éppén úgy, mint az elmúlt nagy háborúban is a harcéri halálesetek nagy számában az elvérzés volt a halál közvetlen oka. Ehhez járult még, hogy 1916-ban egy eddig teljesen ismeretlen gyilkoló eszköz került forgalomba nemcsak a harcteren, hanem a mögöttes területeken is: a mindenki által már akkor is, de ma még jobban rettegett gáz, amelynek az élő lényeken való hatását a háború végén kezdtük csak megismerni, de az igazi hatását csak az új háború fogja valójában megmutatni. Az elvérzésnél majdnem 100%-ban, a gázmérgezeteknél pedig igen sok esetben az egyetlen biztos életmentő eljárás lesz a hiányzó vérnek, illetve a mérgezett vérnek friss, jó vérrel való pótlása, vérátömlesztés útján.

Felnőtt embernek átlagban 5 liternyi vére van. (Pontosan a testsúly egytizenharmad része felel meg a vérmennyiségnek.) A vér legfontosabb alkotó részét a

vörös vérszálak képezik. Az öt liter vérben átlagban 30 ezer millió (30 billió) vörös vérszál van. Egy perc alatt testünk minden legkisebb részében kétszer cserélődik meg a vér. A vér testünk éltető eleme, a vér hordja el testünk legelrejtettebb zugaiba is a feldolgozott táplálékot, a vér hozza ugyanonnan vissza a már felhasznált táplálékok életveszélyes bomlástermékeit. De minden munkája közt a legfontosabb szerepe mégis abban van, hogy a vér szállítja a levegőt (oxigént) a testünk számára, 24 óra alatt 700 liter oxigént hordoznak szét a vörös vérszálak testünk sejtjeihez.

Mindnyájan tudjuk, hogy levegő (oxigén) nélkül kialszik az élet, beáll a halál. Hogy ez milyen gyorsan következik be, az attól függ, hogyan működnek az oxigént hozó vörös vérszálak.

Elvérzésnél természetesen megkevesbedtek a vörös vérszálak. Számuk 5 millió helyett köbmiliméterenként esetleg csak 2—3 millió. Különösen veszélyes ez a megkevesbedés akkor, ha hirtelen és nem lassan, napok-hetek múlva következett be. Mi történik ilyenkor? Az történik, hogy a megmaradt kevés vörös vérszál nem tud elegendő oxigént szállítani testünk sejtjeinek, emiatt aztán tulajdonképpen gyors, avagy lassú fulladásos halál következik be. Vérátömlesztéssel éppen az a célunk, hogy a hiányzó vörös vérszálakat, ezeket az oxigént szállító „hordárokat” pótoljuk.

Gázmérgezésnél, vagy egyéb mérgezéseknél (arzen stb.) éppén fordítva van az eset. Itt nem hiányzik egyetlen vörös vérszál sem, ellenben meg vannak mérgezve. Az ilyen mérgezett vörös vérszálak a mérgezés súlyossága szerint csak igen kevés oxigént tudnak felvenni és nagyrészt csak a régi oxigén töltésükkel szaladgálnak a vér áramában. Az ilyen mérgezett vér lassan kékesfeketétvé válik, közben mintegy besűrűsödik. Erre itt is, akárcsak az elvérzésnél, bekövetkezik a fulladásos halál. Sok esetben a gázmérgezetnek egyetlen életmentő segítsége a vérátömlesztés lesz azáltal, hogy a mérgezett vérből egyre többet és többet bocsátunk le és helyét azonnal friss, egészséges vérrel pótoljuk.

Kérdés, hogy mennyi vért lehet életveszély nélkül elveszíteni? Félliter vér elvesztése egyáltalán nem veszélyes, még ha az gyorsan is következett volna be. Szédülés, izgalom, sápadtság, esetleg hányinger jelentkezik, de ez is azonnal elmúlik, ha a beteg nyugodtan fekszik, megfelelő mennyiségű vizet, bort stb. iszik. $\frac{3}{4}$ —1 liter vér hirtelen elvesztése már könnyen életveszélyes lehet, különösen legyengült vagy nagyon kifáradt egyénknél. Így például a fásztó menetelések után megsebesült katonáknál. Azonban $1\frac{1}{2}$ liter vér gyors elvesztése már feltétlenül halállal jár. Különösen tekintettel kell lenni ezekre a körülményekre azoknál, akik az átömlesztés céljaira a vérüket adják, mert ezek $\frac{1}{4}$ — $\frac{1}{2}$ órán belül veszítik el a kérdéses vérmennyiséget.

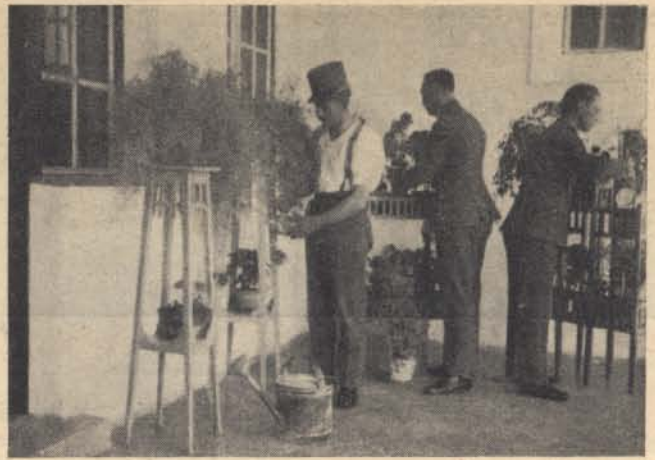
Egészen természetes, hogy évezredek óta kísérletezett az emberiség a vérátömlesztéssel. A görög-római korból is vannak esetek leírva, amikor a kivérzett, a nagybeteg, avagy a megöregedett egyéneket vérátömlesztéssel akarták megmenteni, illetve megfiatalítani. Eleinte csak állatok (bárány) vérért próbálták az emberbe átvenni, csak később (1600) kezdtek kísérletezni embervér átömlesztéssel. A történeti adatok szerint VIII. Ince pápát, valamint Medici Katalint is úgy mentették meg,

Fáradtság nélkül semmit sem szerezhetünk, csak rossz nevet és hosszú körmöket.

Skót közmondás.

hogyan kis gyermekek nyaki ereiből üvegcsővön át folyattak át vért fentnevezettek ereibe. Az irodalomban mint híres eset van leírva Klempa Simon közös hadseregbeli főorvos eredményes eljárása 1874-ből, aki egy 13 éves gyermeket mentett meg kéthónapos báránnyal való vératömlesztéssel. A XVIII-ik század második felében különösen nagyarányban kezdtek kísérletezni az emberi vér átömlesztésével. A nagy fellendülésnek egyik főoka ama, akkor divatos, de egyúttal téves elgondolás is volt, hogy vérekeveréssel a szellemi és a jellemi hibákat is meg lehet változtatni, így pl. ha korlátozott eszű emberbe okos ember véré, gonosz emberbe a jólelkű ember véré stb. ömlesztik át, akkor az ilyen emberek egészen át fognak változni. Sőt egy „alapos” német orvos arra is vállalkozott, hogy a minden idők házi békéjének örökös veszedelmét, az anyóست is báránnyá tudja változtatni vératömlesztés révén. Persze, az ilyen irányú kísérletek mind meddők maradtak. Egészen 1900-ig az volt a helyzet, hogy az emberi vér átömlesztése csak a legritkább esetben sikerült, mert legtöbbször a vért kapó egyén igen súlyosan megbetegedett, számos esetben pedig meg is halt. Pár esetben azonban mégis csak fényes eredményt járt az emberi vér átömlesztése. Ilyenkor azt látták, hogy pl. az „A” egyénből átömlesztett vér megmentette a beteg „B” egyén életét. Erre ezt a híressé vált úgynevezett „jó vérű” „A” egyént készenlétben tartották, hogy szükség esetén más beteg megmentésére is felhasználhassák a véré. Azonban csudálatos módon az történt, hogy a legközelebbi betegek (C és D) az „A” egyéntől vett vératömlesztésbe belehaltak. Számos más hasonló megfigyelés alapján is világos lett tehát, hogy egy és ugyanazon egyénből átömlesztett vér az egyik embernek használ, a másikra nézve pedig egyenesen életveszélyes. Azért jutott tehát egészen 1900-ig holtpontra az emberi vérnek az átömlesztése, mert nem tudták, hogy a halálos kimenetelű vératömlesztéseknél mi volt a halál oka s így azt sem tudták előre megállapítani, hogy ki adhat tehát vért a másiknak életveszély nélkül. Landsteiner híres bécsi orvosnak az érdeme, hogy 1901 óta az emberi vérnek az átömlesztési lehetőségei tisztázva vannak. Éppen ennek a kérdésnek a tisztázása körül kifejtett nagy munkásságáért kapta Landsteiner 1930-ban az orvosi Nobel díjat.

A sok kísérletezés közben igen sokszor azt tapasztalták, hogy ha pl. két embernek, vagy két állatnak, avagy egy embernek és állatnak a véré összekeverik, akkor a vörös vérszövetek egymással összetapadnak, meg-alvadnak, vagy pedig lassan teljesen fel is oldódnak, tehát egyszerűen eltűnnek. Az így feloldódott vörös vérszövetek anyaga azonban tovább kering a másik egyén vérében és mint idegen fehérje, súlyos mérgeként szerepel ott. Tehát vératömlesztés alkalmával a segítség céljából beadott vörös vérszövetek nemcsak hogy nem segítenek a betegnek, hanem annál az eddiginél is súlyosabb szívgyengeséget és esetleg halált idéznek elő. Azonban a kísérletezések tovább folytak. Természetesen nem vératömlesztések formájában, hanem a laboratóriumokban. Így jöttek rá, hogy pl. a testvéreknél, közeli rokonoknál, valamint az egymással rokonságban lévő állatoknál az összekevert vérek csak igen ritka esetben alvasztották meg egymást. Sőt később kitűnt, hogy nem-

Dömötör Lajos cső. (Ukk). felv.

csak a rokonok, hanem az ugyanazon faji jelleggel bíró idegen emberek közt is számosan akadnak, akiknek a vérei nem viselkednek egymással „ellenséges indulattal”.

A vérbajról pl. már régebben tudjuk, hogy azt emberről át lehet oltani az emberszabású majomba. Kérdés volt: hogyan viselkedik egymással az ember és a majmok vére? Vajjon rokonságban van-e ez a két vér egymással? Kitűnt, hogy az embernek a vére nem oldja fel az emberszabású majom véré, vagy, hogy pl. az emberi vörös vérszövetek vígan úszkálnak az orangután vérében.

A számtalan kísérlet tehát bebizonyította, hogy igen is vannak emberek, akiknek a vérei egymást „eltűrik”, egymást pótolni-helyettesíteni tudják, hogy az életveszélyes, a halálos vératömlesztési eseteket igenis el lehet kerülni. Csak ki kell keresni, hogy kik azok az emberek, akik a vörük adásával másoknak segítséget tudnak nyújtani, illetve kik azok, akikről a kivértett egyének segítséget várhatnak. Ez volt mindenek között a legnehezebb probléma. Valamilyen módszert kellett találni, amivel már előre meg lehetett, sőt meg is kellett állapítani, hogy az egymás segítségére szánt kétféle vér nem veszélyes-e egymásra. Ezt a rendkívül fontos és nehéz kérdést oldotta meg a már említett Landsteiner bécsi orvos. Az ő beigazolt megállapításai képezik alapját a ma már egész világon alkalmazott vératömlesztési eljárásoknak:

1. A földgömbön élő összes emberek vératömlesztés szempontjából négy vércsoportba tartoznak. Ez alól nincs semmiféle kivétel. (I., II., III., IV. vércsoport.)

2. Történjék az életben bármi az emberrel, átmehet bármilyen betegségeken, végezhetnek nála akárhányszor vératömlesztést, szedhet bármennyi és bármilyen orvosságokat stb., stb., az illető egyén vércsoportja egészen a sírig mindig egy és ugyanaz (pl. II. vércsoport) marad. Ahol az emberek nem nagyon keverednek egymással, akkor azok többé-kevésbé mind ugyanazon vércsoportba tartoznak. Pl. az egyik ázsiai szigeten évezredek óta csak egymásközött házasodnak az emberek és ott mindenki a III. vércsoportba tartozik.

3. A testvérek majdnem mindig egy és ugyanazon vércsoportba tartoznak, sőt igen gyakran a közeli rokonok is. Innen van az, hogy sürgős esetben testvér a testvérek minden különösebb vizsgálat nélkül is adhat vért.

4. Az újszülött mindig vagy az apa vagy az anya vércsoportját örökli. Ez a jelleg azonban az újszülöttnél még csak 13%-ban, de a 2—4-ik életévben már 94%-ban, felnőtt korban pedig 97%-ban mutatható ki egész biztosan. Örökre bizonytalan marad 3%. Apasági keresetek-

Övakkodjatok az olyan embertől, aki hízeleg. Megfizeteti veletek a szavait.

GARDONYI GÉZA.

A kényszerbékék pusztulásának újabb állomása: Ausztria visszatért az általános védkötelezettségre. Az újra szabaddá lett osztrák csapatok hídverő-gyakorlata.

nél tehát, ha az újszülött nem az anya vércsoport jelleget, hanem az apát örökölte volna, akkor is az első évben csak 13%-ban mutatható ki ez alapon az igazi apa. Később is marad azonban 3%-nyi bizonytalanság.

5. Bizonyos fertőző betegségeket a vérátömlesztés révén átvihetünk a betegbe, különösen áll ez a vérbajra, tuberkulózisra és a maláriára.

6. Ne használjuk fel olyan egyén vérének átömlesztésre, aki a közelmúltban fertőző betegségen (pl. influenza, vérhas, tífusz, diptheria, gonorrhoea) ment át, avagy éppen abban szenved.

I. Mi a jelentősége az egyes vércsoportoknak?

Hallottuk, hogy ha két ember vérének összekeverjük egymással, akkor ezek a vérek vagy „eltűrik” egymást, vagy nem, hogy az egymással „ellenségesen” viselkedő vérben az egyik vér vörös vérsajtjei saját maguk között egymással összetapadnak, (aglutináció) besűrűsödnek, majd megalvadnak és végül fel is oldódnak (haemolysis). Tehát az történt itt, hogy az egyik vér elpusztította-legyőzte, mintegy „felfalta” a másik vért. A győztes vér azonban ezzel önmagát is megmérgezte, súlyos beteggétette és veszélyt hozott arra a testre, amelyikben kering.

Ezzel szemben, ha olyan két vért keverünk egymással össze, amelyek egymást „eltűrik”, egymással szemben nem viselkednek „ellenségesen”, akkor ez a két vér segíteni fogja egymást, a vérátömlesztés tehát ezek között veszély nélkül alkalmazható. Ezt a fontos előzetes próbát úgy végezzük, hogy a betegből is, meg a vért adó-

tól is veszünk egy-egy csepp vért és azokat üveglapon egymással összekeverjük (egymásra cseppentjük). Az esetleges összetapadás-besűrűsödés (aglutináció) szabadszemmel is látható. A mindennapi életben és a frontokon is így történik a megfelelő nem „ellenséges”, tehát az átömlesztésre alkalmas vér kikeresése.

Hallottuk, hogy a világon élő minden ember a vérátömlesztés szempontjából 4 vércsoportba osztható be.

1. Egy és ugyanazon csoportba tartozók minden veszély nélkül adhatnak egymásnak és kaphatnak is egymástól vért. Tehát I. az I.-nek; II. a II.-nek; III. a III.-nak és IV. a IV.-nek.

2. Akik az I. csoportba tartoznak, azok a többi 3 csoporttól kaphatnak vért, de ők nem adhatnak azoknak. Vagyis az I. csoportbeli egyén mindenkitől kaphat és csak a saját I. csoportbelinek adhat vért. Tehát az I. csoport az ún. „önzők” csoportja. Ezért is első. (Univerzális „kapók”). Ebbe a csoportba tartozik a magyarság 18%-a.

3. A IV. csoportba tartozók bármelyik csoportnak adhatnak vért, de viszont csak a saját IV. csoportbeliektől kaphatnak. Ez a csoport tehát az „önzetlenek” csoportja, ezért is utolsók (univerzális „adók”). Ebbe a csoportba tartozik a magyarság 25%.

4. A II. csoportba tartozó egyén vért kaphat a II. és IV. csoporttól és adhat az I. és II. csoportbelieknek. Ebbe a csoportba tartozik a magyarság 38%-a.

5. A III. csoport tagjai vért kaphatnak a III. és IV. csoporttól és adhatnak az I. és a III. csoportba tartozóknak. Ide tartozik a magyarság 19%-a.

A vércsoportokba való tartozás kérdése tehát már 1901-ben meg volt oldva. Így jutott az orvostudomány a vérátömlesztésnek a küszöbére. Hátra volt azonban még egy másik rendkívül fontosságú kérdés megoldása: a vérátömlesztés kivitelezés-technikája, amelynek a megoldása csak másfél évtized múlva, a világháború alatt sikerült. Régi közismert tény, hogy a kiömlő, a kibocsátott vér azonnal besűrűsödik, majd pár perc múlva megalszik. Sűrű, megalvadott vért pedig nem lehet sem a fecskendőbe felszívni, sem pedig valami egyéb módon más test ereibe bejuttatni. A vérnek ez a megalvadása tette lehetetlenné a sikeres megoldást. Igaz ugyan, hogy úgy is elképzelhető és el is végezhető a vérátömlesztés, hogy a vért kapó és a vért adó egyéneket egymás mellé fektetjük, azután mindkét egyénnél felvágjuk a megfelelő eret és az így kapott nyílásokat üvegcső segítségével összekötjük és így folytatjuk át a vért egyik érből a másikba. A laikus közönség jó része ma is így véli az átömlesztést. Igen jól begyakorolt sebészek vagy külön kiképzett orvosok és személyzet nyugodt helyzetben és csakis kórházakban, klinikákban el is végezhetik ilyen módon a vérátömlesztést. Ez az eljárás azonban igen körülményes, lassú, némileg veszedelmes és hosszadalmas sebészeti munka és csakis kiképzett szakorvosok végezhetik. Már pedig az elvérzésnél szükséges segélynek igen gyorsnak és olyannak kell lenni, hogy azt nemcsak a sebészek, avagy a vérátömlesztésre kiképzett orvosok, hanem bármelyik más orvos is bárhol, bármilyen helyen, bárhol el tudja végezni. Csak így képzelhetők el pl. a harc téren való vérátömlesztések.

II. Az amerikai orvosok felfedezése.

Önként adódott az átömlesztés kivitelére a közismert és minden orvos által használt injekciós fecskendők alkalmazása. De éppen ennek állta útját a már említett vérmegálvás, amely viszont más oldalról egyenesen egyik isteni adománya a vérnek, mert hiszen ha a vér nem alvadna meg, akkor a vérzéseket egyáltalában nem lehetne kötések segítségével csillapítani és így még több volna az elvérzéses halál.

Mindjárt a háború első-második évében két amerikai orvos kísérletezés közben arra jött rá, hogy ha a kibocsátott vérhez citrátos (nátrium citrát) oldatot adtak, akkor az ilyen vér egyáltalában nem alvad meg, hanem megmaradt eredeti folyékonyágában nemcsak pár órán, hanem napokon, heteken át is. A dolog magyarázata a következő: Minden vérben van kevés mennyiségű méz. Ez segíti elő a vér megalvadása által a vérzés megszűnését. A közönség körében is ismeretes, hogy ha valakinél pl. a fog, a gyomor stb. vérzése nem áll el, akkor az illetőnek meszet, mézinjekciót adnak. Nagyobb operációk előtt pár napon át a sebészek is méz-injekciókat adtak a betegnek, hogy a műtétnél kevesebb vért veszítsen. Ennek a minden vérben jelen lévő méznek egy részét közömbösíti, illetve köti le az említett citrátos oldat és ezáltal részben, vagy egészben meg van akadályozva a vérnek a megalvadása.

Ennek a felfedezésnek óriási fontosságát azonnal belátták az amerikai orvosok. Mivel a tömeges vérátömlesztésre csak háború esetén van alkalom, kísérleteik eredményeit közzétették a hadvezetőséggel. Mivel Amerika még csak jóval később lépett be a háborúba, ezért a hadvezetőség már 1916-ban bizottságot küldött ki a francia harctérre, hogy az ott bőven rendelkezésre álló harctéri elvérzések tanulmányozásával a vérátömlesztés egyszerűbb és egységes eljárását kidolgozza, hogy azután azt otthon a hadseregen belül kötelezővé tehes-

sék. Ennek a bizottságnak a munkája révén születtek meg Amerikában a következő rendelkezések:

1. Minden harctérre menő amerikai katonának már otthon előre meghatározták, hogy melyik vércsoportba tartozik és ezt az azonossági igazolványba bejegyezték.

2. Egy másik rendelkezés volt, hogy a harctérre menő orvosokat és az egészségügyi legénységet a vérátömlesztésben már otthon gyakorlatilag is kiképezték. E célra tanfolyamokat tartottak, ahol megfelelő dollárokért úgy a vért-adók, mint a vért-vevők bőven jelentkeztek.

3. Mivel pedig mindenféle lehetőségen kívül azzal is számolni kellett, hogy egyes katonák vércsoportjelzésüket tartalmazó azonossági igazolványukat esetleg elvesztik, azért otthon az I-II-III-IV. csoportoknak megfelelő vérsavót készítettek, ezt beszárították és poralakban, mint „standart” szérumot, papírosba csomagolva a harctérre küldték, hogy szükség esetén a vércsoportba való tartozás ott kint a fronton is azonnal újra meghatározható legyen. Mint látni fogjuk, ez a beszárított vérsavó-por később sok bajnak lett az okozója.

4. Ütközet előtt, vagy frontváltás esetében nemcsak a századokon, hanem még a rajokon belül is ügyeltek arra, hogy lehetőleg ugyanazon vércsoportbeli egyének legyenek egy században, illetve egy rajban besorozva, hogy így azonnal egymás rendelkezésére állhassanak. Így mindenki már előre ismerte a maga esetleges életmentőjét. Ezeket a „vércsoport párokat” egymásközt tréfásan „házastársaknak” nevezték.

5. Ha valamelyik katona úgy sebesült meg, hogy csak vérátömlesztés menthette meg az életét, akkor visszament vele a „párja” is, hogy a szükséges vért leadja. A vért-adó katonának ezért 2 napi szabadság járt. Már ezért a két napért is mindenki szívesen vállalkozott a véradásra.

6. Mindezek felül minden amerikai hadosztály tábori kórházának is megvolt a maga vértadó tartalék csoportja is, lehetőleg a kórház személyzetéből.

7. Végül pedig minden eshetőségre gondolva, így például gáztámadás után, vagy támadások előestéjén, avagy ha az átömlesztésre szoruló sebesültek valamilyen okból nem voltak hátraszállíthatók, akkor az átömlesztésre már előre teljesen elkészített minden csoportbeli vért üvegekben szállították a csapatokhoz előre, a frontra.

Ezt az amerikai eljárást azonnal átvették az angolok, akik teljesen az amerikai eljárást honosították meg, csak már a harctéri közelségénél fogva is, de különben is sokkal nagyobb gondossággal hajtották azt végre.

Sokkal nagyobb bajok voltak azonban e téren a franciáknál. Nagyjában ők is követték az előbb ismertetett amerikai eljárást, de sok volt a halálos esetük. Hallottuk, hogy az amerikai csapatok papírosba csomagolva por alakban hozták át Európába a beszárított vérsavót, a „standart” szérumot. Ezt a poralakú szérumot azonban már otthon Amerikában is hibásan készítették el. Ezenkívül a front viszonyosságai alkalmával idővel meg is romlott, beszenyeződött, vizet szívott magába stb. Mindezen okokból, mint később beigazolódott, nem volt megbízható. Maguk az amerikaiak a legkritikább esetben használták a saját porukat, mert hiszen ők már otthon előre meghatározták a katonáik vércsoportját. Mivel rossz volt a szérumpor, rossz volt az így meghatározott francia katona vércsoportja is, következésképp sok esetben nem a megfe-

elő vért ömlesztették át. Ezért voltak az amerikai és angol katonáknál kitűnőek az átömlesztési eredmények. És rosszak a franciáknál mindaddig, amíg rájöttek a hiba forrására. A franciáknál különben nem minden hadosztálynál volt a vérátömlesztés megszervezve. Ahol azonban meg volt, ott az egészségügyi intézetnél a kocsisoktól kezdve csakis olyan személyzetet alkalmaztak, aki a vért önként felajánlotta. Szükség esetén az átömlesztésre már teljesen előkészített vért 50 literes edényekben szállították előre a kérdéses helyekre. Az amerikaiak ilyen esetekben 10 literes edényeket használtak. (Dr. Kubányi egyet. m. tanár adatai.)

A francia statisztika szerint ők az összes súlyos sebesülteknek 18%-át mentették meg a vérátömlesztés segítségével. A francia fronton e tekintetben különösen sok baj volt a színesekkel.

Meg kell még emlékeznünk egy nagyfontosságú francia felfedezésről, amelyet ugyancsak a vérátömlesztéssel kapcsolatban tettek. Ez pedig a tipikus harctéri shock, amely különben minden súlyos sérülésnél, pl. villamos elgázolásnál is beállhat. Jellemzők rá a súlyos szívgyengeség, a túlalacsony vérnyomás, az eszméletlenség, a rendkívül sápadt, esetleg kékes arcszín, az alig észrevehető légzés. Szóval a legsúlyosabb colapsus, amely akár 2—3 órán át is tarthat és a beteg sok esetben fel sem ébred belőle. A franciák jöttek rá, hogy ebben a tetszhalászerű állapotban a vörös vérsejtek száma 1 köbmilliméterben nem a rendes 5 millió, hanem 11—12 millió. Ennek pedig az az oka, hogy a végtelen gyenge szív működés miatt az alig keringő vérből a savó nagyrésze kilép a szövetekbe, ahol emiatt általános vizenyő lép fel. A vérsavó tehát kevesebb lesz és ezért a vér besűrűsödik. Innen van a 11—12 millió vörös vérsejtszám látszólagos többlete, holott a valóságban ugyanannyi most is a vörös vérsejtek száma, mint a shock előtt volt. Ebben a sűrű vérben azután felhalmozódott vörös vérsejtek egyszerűen megfulladnak. Ettől van a betegnek kékes színe (cyanosis). A franciák büszkén hivatkoznak arra, hogy ilyen esetekben alkalmazott vérátömlesztés minden esetben megmentette a tetszhalott életét, amit konyhasós infúzióval alig tudtak volna elérni. Pl. a budapesti Bakai klinikán szintén vérátömlesztést végeznek minden egyes ilyen állapotban beszállított sérültön (shock).

Az amerikaiak citrátos vérátömlesztési eljárása az angolokkal-franciákkal egyetemben egyre tökéletesebb lett. Az 1918. év végén már valóságos orvosi kezelésként számított és folyt le az a rendkívül fontos tudományos felfedezés. Jellemző azonban, hogy az antantnak végesvéig sikerült az eljárás titkát megőrizni. Elképzelhető, hová fejlődött volna ez az életmentő felfedezés, ha a titok még idejében a németek kezébe jutott volna.

III. A vérátömlesztés megszervezése.

Az antant az általa megszervezett és kidolgozott vérátömlesztési eljárást mindössze csak egy évig — 1918-ban — használhatta. Az akkori és a mai egyszerű eljárások közt ma már ég és föld a különbség. A mai eljárás már annyira egyszerű, hogy minden orvos, aki intravenás injekciót adni tud, bárhol és bármikor elvégezheti az alább leírt körülmények figyelembe vétele és némi előzetes gyakorlat mellett az átömlesztést.

a) *A vértadó megismerése.* A mai polgári életben a klinikáknak, kórházaknak, szanatóriumoknak mind megvannak a maguk nyilvántartott, törzskönyvezett vér-

Műhelyben. (Bálint Géza örm. felv.)

adói (donátorok), akiket természetesen alaposan és állandóan ellenőriznek, hogy nem szenvednek-e valamilyen betegségben. Elsősorban a minden pillanatban elérhető kórházi személyzet van törzskönyvezve. Csak másodszorban veszik igénybe bizonyos intézmények tagjait (egyetemi hallgatók, jóléti intézmények, egyesületek stb.), akik minden véradásért előre megállapított pénzösszeget kapnak. Ma átlagban 40 P. egy véradás ára. A haderőnél természetesen az volna az ideális, ha a katonai szolgálatra (csendőrség, rendőrség is!) bevonuló minden egyes egyénnek meghatároznák a vércsoportját és azt nyilván tartanák és ezen az alapon háború esetén zászlóaljakra, századokra belül a beosztásoknál erre figyelemmel is lennének.

b) *A vértípus megállapítása.* Minden átömlesztésnél ez a legelső kötelesség. Ha tudjuk, hogy például a beteg a II. vércsoportba tartozik, akkor a törzskönyvezés alapján kikeressük a megfelelő véradó egyént. A vérátömlesztés legfőbb alapigazsága, hogy ahol nincsen vérmegvalvadás (agglutináció), ott nem lehet vörös vérsejt feloldás (haemolysis) sem, tehát veszély sem. Ezért tűzön-vízen arra kell törekedni, hogy vértadónak mindig olyan egyént keressünk, aki vagy ugyanazon csoportba tartozik, mint maga a beteg, vagy pedig a IV. csoportba, mert mint tudjuk, ez az úgynevezett „önzetlenek” csoportja, amelyiknek tagjai bárkinek adhatnak vért. Hacsak lehet, ugyanazon véradótól ne adjunk be többször ugyanazon betegnek, mert már a második beadás után — főleg, ha hosszabb időközökben történik — súlyos shock-szívgyengeség érheti a beteget.

c) *Mennyi vért kell beadni?* Ez tisztán a beteg állapotától függ. Nagy és hirtelen történt vérvesztésnél akár 1—1½ litert is. Itt úgy sincsen már segítség. Persze ezt a sok vért nem egy és ugyanazon egyéntől vesszük. Szabály, hogy ½ liternél több vért sohasem vegyünk ugyanazon véradótól. Ahol kisebbfokú az elvérzés, avagy már chronikus-régi betegséggel van dolgunk, ott ½ liter körül mozog a beadandó vér mennyisége. Aki valami régebbi idő óta tartó betegségben szenved és az átömlesztések már előre megállapított orvosi kezelésként számítanak, ott általában 250—300 gr.-nyi vért szoktunk beadni. Különben csak megemlítem, hogy tudományosan még nincs eldöntve, hogy vajon egyedül maga a beadott vér segít-e, avagy csak részben végzik ezt a beadott vörös sejtek, míg a hatásuk másik része arra irányulna, hogy a betegnek a vérképző szerveit gyors vértermelésre izgassák. A betegre nézve ez úgyis mellékes. Fődolog a segítség, ez pedig biztosítva van.

d) *Milyen eszközökre van okvetlenül szükség?* 1.

Ha nem ismerjük sem a betegnek, sem a vértadónak, avagy a kettő közül egyiknek sem a vércsoportját, akkor azt okvetlenül meg kell előbb határozni. Erre a célra két kicsi beforrasztott üvegcsővecske (tubus) van forgalomban. Egyik csővecske barna, a másik fehérszínű. Ezekben vannak a vércsoportnak a meghatározására szolgáló vérsavók. Kitűnő magyar gyártmányok. Európai hírvírvostanárunk, dr. Johann Béla útmutatásai szerint készülnek. Bármilyen vércsoportú egyéneknek egyformán jók. A meghatározás igen egyszerű, 5 percig tart. Bárhol elvégezhető. A dobozok tartalmazzák a szükséges utasítást és hogy meddig érvényesek? (A szérum neve: „serotyp”. Gyártja a „Phylaxia” nevű szérumtermelő intézet. Budapest, X., Szállás-utca 3.)

2. Egy $\frac{1}{2}$ literes, szélesszájú üvegedény, amelybe a véradó vért kibocsátjuk. Ezt az üvegedényt azonban olyan valami nagyobb edénybe kell állítani, amelyikben meleg víz van. Ez a melegvíz arra való, hogy az üvegedényben levő vér ki ne hűljön.

3. Nátrium-citrátos oldat, amelyet már előre bele kell önteni (fecskendezni) ama üvegedénybe, amelyikbe a véradó vére fog jönni. Ez az oldat is nagy forrasztott üvegcsővekben (tubus) készen kapható ugyanott, mint a „serotyp.”

4. Egy 150—200 cm³-es, egyenesen erre a célra készült üvegdugattyús fecskendő. Eszközök kifőzésére mindenütt van tűz. A vért vagy nagy tű, vagy érvágás segítségével vesszük a véradótól. A vér beadása intravenás injekció módjára történik.

IV. Milyen betegségeknél lehet életmentő a vérátömlesztés?

a) *Elvérzéseknél, kivéréseknél.* Amikor vagy már kivérezve kerül az orvos kezébe a beteg, vagy pedig olyan helyen van a vérzés, amelyet a sebésznek nem lehet megközelíteni, különösen az ilyen alig élő betegnél (sérülések, gyomor-, bélvérzések, typhusos vérzés, méhenkívüli terhességi vérzésnél, daganatok okozta vérzéseknél stb.)

b) *Lassú, chronikus vérzéseknél,* amelyek makacsul ellenállanak mindenféle belgyógyászati kezelésnek és sebészileg sem szüntethetők meg.

c) *Vészes vérszegénységnél.* Itt állandó kezelésként szerepel a többször is megismételt vérátömlesztés. Van olyan vérszegénységben szenvedő beteg is, akiben csak ez tartja a lelket, akinél 80—100 esetben is végeznek az idők folyamán vérátömlesztést.

d) *Hirtelen fellépő shock esetén.* Különösen az elgázolások (autó-villamos), robbanások, beomlások által való eltemetések (pince, frontkaverna, házösszedőlés) eseteiben fellépő, shockot kísérő életveszélyes szívgyengeségeknél, amikor — mint már hallottuk — a besűrűsödött vérben (egy köbmilliméterben 10—12 millió vörös sejt) megfulladnak a vörös vérsejtek.

e) *Bizonyos mérges gázoknál.* Amikor az ügyis megmérgezett és oxigént szállítani nem tudó vörös vérsejtek egy részét ismételve bocsátjuk a betegből s ezt a rossz vért vérátömlesztés útján friss, jó vérral pótoljuk (széngáz stb.)

f) *Mérgezéseknél.* Bizonyos mérgezéseknél (arzén, anilin stb.) ugyanazon célból, mint a gázmérgezéseknél.

g) *Vérmérgezéseknél (sepsis.)* Legvégső mentő-kötelességként használjuk, de sokszor menthető meg így az élet. A bacillusokkal fertőzött vérből többször leengedünk és a kibocsátott vért átömlesztés útján pótoljuk, úgy, mint a gázmérgezéseknél.

Itt említem meg, hogy az annyira félelmetesnek is-

mert és rendesen halálosvégű fehérvérűségnél (leukémia) nincs semmi értelme a vérátömlesztésnek, mert ott egészen más a bajnak az oka.

Legfőbb szerepe természetesen a háborúban van a vérátömlesztésnek, ahol rendkívül sok a hirtelen, avagy lassú elvérzéses halál. Ebből a szempontból felbecsülhetetlen értéke van annak, ha már békében meg van szervezve ez a kérdés. Ilyenek lennének pl. a vércsoportok előzetes meghatározása (törzskönyvezése) ezek alapján való beosztások az egész vonalon, kiképző, ismertető előadások, tanfolyamok, orvosok és orvosi személyzet kiképzése stb. stb. A világháború óriási statisztikája — mint már említettem — egyöntetűen azt mutatja, hogy a veszteségek megoszlása általában és állandóan 50% könnyű sebesült, 25% súlyos sebesült, 25% halott volt. Ugyanez a világstatisztika azt is igazolja, hogy a súlyos sebesülteknek 5%-a szorult vérátömlesztésre. Tehát pl. 1000 főnyi veszteségnél 250 volt a súlyos sebesült, ennek 5%-a = 13 fő. Tehát 13 sebesült szorulna vérátömlesztésre. Ami azt is jelenti, hogy 13 egészséges katona („há-zastárs”) is hátrakerülne, mint véradó. Így az 1000 főnyi veszteség tulajdonképpen 1013 fő lenne.

Mint már említettem, a világháborúban rendkívül sok volt az elvérzéses halál. Híres sebész-tanárunk, dr. Verebely Tibor egyik munkájában 1200 sebesültől számol be, amely alkalommal a következőket mondja: „Ha a harctéri halálozások óriási számát tekintjük, úgy igen nagy azon szerencsétleneknek a száma, akik kinn a harctéren elvéreztek. A harctéri közvetlen halálnak ma is csaknem kizárólagos oka éppen a végtagoknak letépése, a nagy testüreges felszakítása, de gyakran a finom lövési csatornákon való elvérzése.” Végül idézem Wederhake angol sebésznek a harctéri elvérzésekkel kapcsolatban leírt következő tapasztalatát: „Különösen hirtelen történt elvérzéseknél még akkor is a vérátömlesztéshez kell fordulnunk, amikor a beteg már alig lélegzik. A sápadt cyanotikus katonák a halál kapujában már az átömlesztés első perceiben hirtelen magukhoz térnek. A haldokló arcán az átömlesztés után az apáthiát az életöszön megnyilvánulása váltja fel, a halálfélelem helyébe nyugalom és megelégedés kerül. Vérátömlesztéssel olyan emberek is megmenthetők, akik enélkül minden bizonnyal belehaltak volna sérüléseikbe. Nem ér a nyomába sem a camphor, sem a coffein, sem pedig a konyhasós infúzió”.

Hosszú, legelső frontbeli szolgálatom alatt bőven volt alkalmam látni elvérzéses haláleseteket. Talán sehol sem érezzük olyan fájdalmasan az orvosi tudásunk fogyatékosságát, mint amikor életerős, fiatal emberek elvérzés halálküzdemeinek vagyunk a tanúi, amikor a pumpaként működő szív egyre kétségbeesettebben igyekszik a tápláló és fűtő anyagért rángatózó, hörgő test kívánságainak eleget tenni, elegendő vért szállítani. A megfeszített munka egyre jobban fárasztja a szívet, amely az egyre fogyó vér miatt egyre üresebben jár. Az életet fenntartó oxigén pedig fogy, egyre fogy, az oxigénhiány egyre nő, majd bekövetkezik az oxigén éhhalál, másnéven a fulladásos halál. Ilyen esetekben válik valóságos isteni adománnyá a vérátömlesztés.

Dr. Kemény Gyula.

A csendőr-levelezőlapok szépek, művésziek. Magunkat becsüljük meg, a magunk népszerűségét és tekintélyét emeljük, ha izléstelen cifraságok helyett a magunk levelező-lapjain üdvözljük rokonainkat és ismerőseinket.

Az őrsparancsnokképző iskolába való vezénylésre alkalmas legénység kiválasztása.

A f. évi 8. sz. Csendőrségi Közlönyben megjelenő 50.200/eln. VI.—c.—1936. számú körrendelet az őrsparancsnokképző iskolába alkalmas legénység kiválasztásánál követett eddigi eljárást több tekintetben módosítja.

A m. kir. csendőrségnél 1933-ig az őrsparancsnokképző (altiszti) iskolába alkalmas legénység kiválasztása a kijelölési rendszer alapján történt. Ezt váltotta fel 1933-ban a 46.074/eln. VII.—c.—1933. számú rendelettel meghonosított kiválasztási rendszer.

Mindkét rendszer lényegét az 1936. évi Csendőrségi Zsebkönyvben megjelent „Próbacsendőrtől az alhadnagyig” című közlemény már ismertette. (L. 346—49. oldalakat).

Az előbb említett 46.074/eln. VII.—c.—1933. számú rendeletet nyomon követte a csendőrlégénység minősítését szabályozó s azóta már lényeges változásokon átesett „Cs—5.” jelzésű utasítás. Majd pedig 1935-ben megjelentek a csendőrlégénység előléptetésére vonatkozó rendelkezések.

Az előléptetés, a minősítés és az őrsparancsnokképző iskolába való alkalmas legénység kiválasztása egymással elválaszthatatlanul összefüggő kérdések és így szükséges, hogy közöttük teljes összhang legyen.

Tekintve, hogy az őrsparancsnokképző iskolába való kiválasztást szabályozó rendelet az említett másik két utasítás, illetve körrendelet megjelenése előtt lett kiadva, benne egyes vonatkozásokban az összhang tekintetében már több kisebb-nagyobb hézag fedezhető fel.

A most megjelenő 50.200/eln. VI.—c.—1936. számú körrendelet csak ezeket a hézagokat tüntette el, mert a kiválasztási rendszer elvi felépítését érintetlenül hagyta.

Az őrsparancsnokképző iskolába alkalmas legénység kiválasztását szabályozó eddigi rendelkezések közül a jelentkezésre való felhívás, a bevezénylés általános feltételei, a jelentkezés és parancsnokok véleményezése tekintetében lényegbevágó változást az új körrendelet sem hozott. Csak formailag foglalta új rendszerbe részleteire kiterjedően — a már említett rendelettel szabályozott — eddigi gyakorlati eljárást.

A jelentkezők által kitöltendő „Jelentkezési ív” mintája azonban már nagy mértékben megváltozott, hogy alkalmas legyen a jelentkezők — más alapokra fektetett — minősítési kiértékelésére.

A jelentkezési ív I. és II. részei alakilag általában megegyeznek az eddigi minta hasonló részeivel azzal az eltéréssel, hogy az I. rész kérdőpontjainak a szövege összhangba lett hozva a minősítvényi táblázat, illetve minősítési jegy eddig is azonos tartalmú rovataival.

A jelentkezési ívnek a minősítési adatok feltüntetésére szolgáló III. része azonban sokban eltér a régi minta „III. Minősítés” részétől.

A 46.074/eln. VII.—c.—1933. számú rendelet a jelentkező minősítési leírását nem kötötte meg, mert valóban minősíteni is kellett. Az 50.200/eln. VI.—c.—1936. számú körrendelet ezt annyiban változtatta meg, hogy megszüntette a jelentkező „minősítését” és helyette — az előléptetési rendelkezésekkel összhangban — a minősítvényi táblázata adatait rendeli a jelentkezést megelőző 3 évről a jelentkezési ív III. része megfelelő rova-

taiba számokban átértékelve bevezetni. Tehát az évente minősített jelentkezőt nem kell a jelentkezésekor is külön minősíteni.

A jelentkezési ív III. része a.) táblázatába a jelentkezést megelőző 3 évi minősítés osszseredményét, a járőrvezetői tanfolyam elvégzésének eredményét és az előléptetésre való minősültség fokát kell feltüntetni, hogy elbírálható legyen, hogy a jelentkező a kiválasztást szabályozó körrendelet II. fejezet 1—6. pontjaiban felsorolt alapkövetelményeknek megfelelt-e?

Mint láthatjuk, az őrsparancsnokképző iskolába való bevezényléshez minősítés tekintetében ugyanaz a minimális követelmény van felállítva, mint ami egyrészt a törzsőrmesteri előléptetéshez is szükséges és másrészt, amit az előléptetési rendelkezések 12. pontja is már leszegezett és végül, ami a „Cs-5.” utasítás 3. §. 28. p. 22. rovat kitöltésére vonatkozó rendelkezéssel is összhangban van. Jövőben nem fordulhat elő pl. az, hogy egy, a törzsőrmesteri előléptetési feltételeknek meg nem felelő őrmester, az őrsparancsnokképző iskolát elvégezve, törzsőrmesterré (vizsgázott) lépjen elő.

A jelentkezési ív III. rész b.) táblázatában feltüntetett adatok — az előléptetési rendelkezések szellemével megegyezően — szintén a jelentkezést megelőző 3 évi minősítés részletadatait tüntetik fel számokban átértékelve. Ezeket az értékszámokat a „C” függőleges rovatokban — minősítési adatonként — össze kell adni és az így nyert érték-részeredményeket — az eddigi gyakorlatnak megfelelően — a „D” függőleges rovatokban feltüntetett és az „Első az erkölcsi alapon nyugvó becslület és csak azután jön a tudás és az ügyesség!” elvén — szétosztott súlyszámokkal szorozni.

A szorzatok összege még nem mutatja a végleges minősítési értékszámot, mert a járőrvezetői tanfolyam átlagon felüli elvégzése jutalmazásaként az „igen jó”-k 75 s a „kiváló”-k 150 értékszám többletet nyernek. Ez azonban 1936-ban — egyelőre — nem vehető még számításba, nehogy a járőrvezető-tanfolyamot még nem végzetek hátrányt szenvedjenek.

A minősítési értékszámok végösszege képezi a — képességvizsgálatra berendelendő kijelöléséhez segédeszközként szolgáló — minősítési sorolás alapját.

A túloldali táblázat mutaja pl. egy általában „igen jó”-l minősített 1936-ban jelentkező — minősítvényi táblázatából számokkal kiértékelte — minősítési adatait.

Reuma gyötrei?

Hévízen meggyógyul.

III. Minősítési adatok.

a)

A j e l e n t k e z ő				
minősítésének összeredménye			a járőrvezetői tanfolyamot milyen ered- ménnyel végezte	előléptetésre való minősültségé- nek foka
1933.	1934.	1935.		
é v b e n				
3	4	4	4	I.

b)

A j e l e n t k e z ő						
minősítvényi táblázata alrovatainak megnevezése	1933.	1934.	1935.	mind- három	minősítése	
	é v b e n n y e r t				adatainak súly- száma	értékszámainak (D) szorzatai a súly számokkal
	minősítésének értékszáma					
A.	B.			C.	D.	E.
Szellemi képessége	3	4	4	11	4	44
Katonai képzettsége	3	4	4	11	3	33
Csendőri képzettsége	4	4	4	12	4	48
írásának külalakja **)	.	.	4	4	1	4
Helyesírása **)	.	.	4	4	2	8
Fogalmaz	4	4	4	12	2	24
Nyomozási képessége	4	5	5	14	4	56
Fegyelmélettsége	4	5	5	14	5	56
Megbízhatósága **)	.	.	5	5	5	25
Kötelességtudása	4	5	5	14	5	70
Fellépése	4	4	4	12	4	48
Megjelenése **)	.	.	4	4	3	12
Modora	4	4	4	12	1	12
Általános műveltsége **)	.	.	4	4	2	8
Pk-lásra való ráterm. **)	.	.	4	4	2	20
A minősítési értékszámok és a súlyszámok szorzatainak összege						468
A járőrvezetői tanfolyam átlagon felüli eredménnyel való elvégzése után nyert értékszám- többlet						.
A minősítés értékszámának végösszege						468

Kelt

X. Y. szds.

tanalosztályparancsnok.

A **-gal megjelölt rovatoknál csak az 1936. évi minősítési adatok vannak feltüntetve, mert ezek részben csak a „Cs-5” jelzésű utasítás 1935. évben történt helyesbítése óta szerepelnek a minősítvényi táblázatban, részben, mert eddig nem voltak számokban átértékelhető, minősítési értéket kifejező szavakkal feltüntetve.

A „parancsnoklásra való rátermettség” rovat a minősítvényi táblázatban a „Cs-5.” jelzésű utasítás 3. § 28. p. 20. rovat kitöltésére vonatkozó rendelkezések szerint csak az őrsparancsnokképző iskolába már alkalmasságnál tölthető ki. Így ez a rovat nem lesz mindenkinél a jelentkezést megelőző mind a három évről kitölthető és így ez a minősítési adat, magasan értékelt súlypontjára való tekintettel, érzékeny veszteséget, illetve nehezen behozható hátrányt fog jelenteni azoknál, akik csak későn szerzik meg az „őrsparancsnokképző iskolába alkalmas” minősítést és az ezzel járó parancsnoklásra való rátermettség szempontjából való elbíráláshoz a jogot.

Az, hogy nemcsak egy-, hanem háromévi minősítés részletei lesznek átértékelve az elbírálásnál, igen fontos újítás a jelentkezők érdekében, mert ez nyújt majd alkalmat nekik arra, hogy az, aki az első jelentkezéskor minősítési értékszáma végösszege alapján képességvizsgálatra való bevezénylésre egyelőre nem jöhetett tekintetbe, vagy pedig az, aki a minősítési adatai és a képességvizsgálata eredményének összesített átlagegységsszáma alacsony volta miatt a bevezénylésre egyelőre sorra nem kerülhetett, visszautasítása dacára kitartó munkával képes legyen a következő évi felhívással kezdetét vevő újabb mérkőzésig a minősítési értékszámanak végösszegét és a minősítési adatainak átlag egységsszámát odáig fokozni, hogy elérhesse azt, hogy képességvizsgálatra berendeljék, illetve, hogy az őrsparancsnokképző iskolába bevezényeljék.

De kétélű fegyver az, amelyet ez a minősítés-értékelési mód nyújt a bevezénylésért küzdőknek. Ugyanis mindenkinek — általában — háromszor nyílik alkalma jelentkezni, tehát az első jelentkezést közvetlenül megelőző háromévi minősítésből a következő 1—1 elmarad, de 1—1 hozzá is vétetik. Igyekezzenek az első küzdelemben perondon maradni, hogy ez a jövevény évi minősítése jobb legyen, mint az elmaradt évé, mert az újabb év minősítési adatai csak akkor jelentenek előnyt a jelentkezőre nézve, ha a küzdelemre ismét jelentkezett kitartó és ernyedetlen szorgalmáról tehet tanuságot.

Ezen elgondolás alapján ad még egy utolsó nekinyugaszkodásra nyújt alkalmat a folyó évi jelentkezési felhívás mindazoknak, akik már megkísérelték bejutni az őrsparancsnokképző iskola kapuin, de ezek közül csak azoknak, akik a képességvizsgálaton is már átestek a sikertelen kísérletezésükkor. Azok, akik ezek közül az elszenvetett vereség dacára kitartottak és minősítésük fokozásával felküzdötték magukat a legjobbak közé, azoknak most esélyük lesz, hogy célbaérjenek.

Az új jelentkezési ív IV. és V. részei hiányoztak a régi mintájú jelentkezési ívnél. Ezek adatai arra szolgálnak, hogy a kerületi parancsnok véleményét és döntését, valamint a miniszteri határozatot szembeötlő módon, táblázatokba foglalva lehessen — irodai ügyvitel szempontjából is leegyszerűsítve — pontokkal és vonásokkal, illetve számokkal kifejezni.

Az 50.200/eln. VI-c.—1936. számú körrendelet elénk tárja mindazokat az adatokat, amelyek ismerete elegendő ahhoz, hogy a jelentkezésre felhívott toborzási évfolyamokba tartozók önmaguk is elbírálhassák, hogy eséllyel indulhatnak-e a küzdelemben.

Az 50.200/eln. VI-c.—1936. számú körrendelet szeleme csak megismételte azt, amit már a „Cs-5” jelzésű

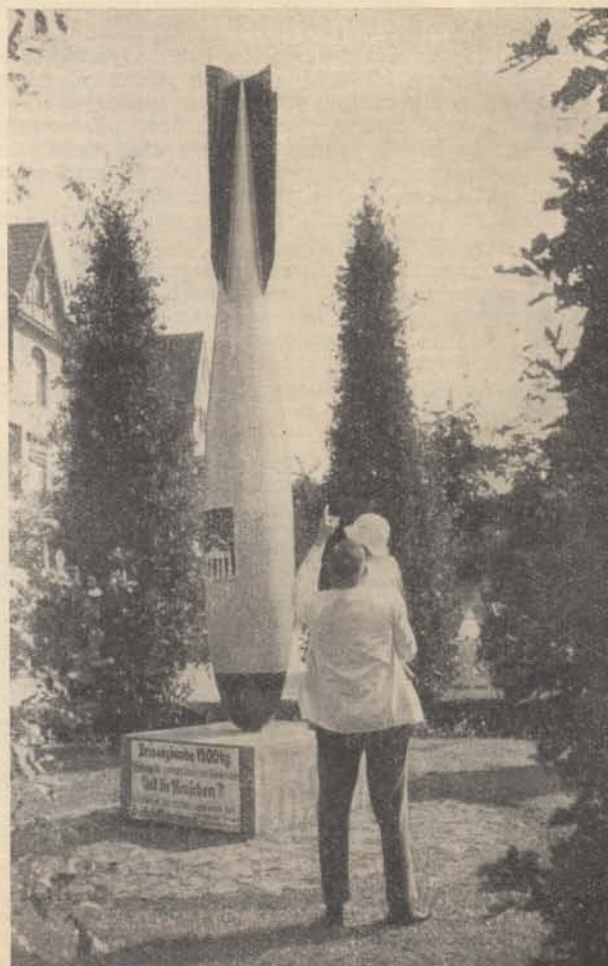
minősítési utasítás 2. pontja hangoztat, hogy a minősítés a leírt egyénre sorsdöntő befolyást gyakorol. Ezt a sorsdöntő fontosságot hangsúlyozzák az előléptetési rendelkezések I. fejezet 3. pontjában felsorolt előléptetési feltételek közül a minősítések is.

Az 50.200/eln. VI-c.—1936. számú körrendelet megteremtette — a bevezető részben — már hangoztatott összhangot és kitűzte azt a versenypályát, amelyen az életörni akaró és küzdeni tudó, az átlagon felül emelkedő csendőrök a jövőben végigfuthatják — szigorú erkölcsi és szellemi feltételek mellett, nemes vetélkedés között — azt az utat, amely a kiemelkedő őrsparancsnoki álláshoz vezet.

Még egy körülményre óhajtok rámutatni. A kiválasztást szabályozó rendelkezések nyitlta teszik a küzdelemet, de azért több helyen érvényesítik azt az elvet, hogy tiszteld a rangot. Ezt célozza — többek között — az is, amikor a parancsnoklásra való rátermettség fokát csak akkor veszik számításba — mint már az előzőkben kifejtettem —, ha ilyennek valóban le is van írva a jelentkező a jelentkezését megelőző évi minősítésekor.

Ugyanezt az elvet látjuk érvényesíteni a képességvizsgálatra való berendeléshez összeállítandó minősítési sorolás szabályozásánál, amikor egyenlő minősítési értékszáma végösszege esetén mérlegelendő adatok közül a toborzási évfolyam magasabb számát helyezi az élre, amelyet úgy itt, mint az egyenlő összesített átlag egységsszámmal rendelkezők közötti elsőbbség eldöntésénél értékelés szempontjából nyomon követ a minősítés.

vitéz BALÁZS PIRI GYULA őrnagy.

A német apa: — Látod, ez repülőbomba. Majd megtanítalak, hogyan kell ellene védekezni...

CSENDŐR LEKSZIKON.

31. kérdés. A f. évi 7. sz. Csendőrségi Közlöny mellékleteként kiadott „Általános Határozványok” a csendőrségi gyógyházak számára milyen módosításokat tartalmaz a beutalást kérők javára?

Válasz. Az új „Általános Határozványok”, az előzőhöz viszonyítva, több lényeges módosítást tartalmaz, melyek között a napi térítési díj leszállítása a legjelentősebb.

Az előző években is már többször leszállították a térítési díjakat, de ennek mértéke — bár a csendőrségi nyugdíjárulék-alapnak jelentős anyagi áldozatot jelentett — személyenként alig volt érezhető, mert alig jelentett 10–20 fillért fejenként és ez is csak a kedvezményezetteket illette meg.

A térítési díjak legújabb szabályozása más, hatékonyabb irányban öhajtottta érvényrejuttatni az anyagi könnyítéseket, a nős és gyermekes családoknak igyekszik segítséget nyújtani.

Az eddig is alacsony térítési díja családfőnél változatlan maradt. Térítési díj szempontjából családfőnek tekinti az özvegyet és az önálló keresettel nem rendelkező, családipótlék élvezetében már nem álló nőtlen (hajadon) gyermeket, korára való tekintet nélkül.

Minden „alapilletmény”-csoporton belül a családfői térítési díjból a feleséget 30 fillér, a családi pótlék élvezetében álló gyermeket pedig további 40 fillér engedmény illeti meg. Tehát a gyermek 70 fillérrel fizet kevesebbet, mint az atyja, illetve özvegy-anya. A gyermek térítési díját fizetik még azok a családtagok is, akik családi pótlék élvezetében állnak, mint pl. a kereset- és jövedelemnélküli vagyontalan özvegy édesanya, akit a csendőr fia — a saját háztartásában — tart el, ha utána családi pótlékot is élvez.

Igen méltányos intézkedés az is, hogy a nevelési járulékot élvező nőtlen (hajadon) csendőr-árva nem a legkisebb, 1–100 pengőig terjedő alapilletmény után fizeti a térítési díjat, hanem az ilyen alapilletményt élvező családfő gyermeke által fizetendő összeget kell megtérítenie. Tehát a még nevelési járulékot élvező — tiszt árva napi 90 fillérért, az altiszté pedig 70 fillérért üdülhet.

Még egy igen nagy fizetési könnyítést jelentő változtatást is tartalmaz az új „Általános Határozványok”. Ugyanis a jövőben a csendőr egyének, velük közös háztartásban élő, önálló keresettel rendelkező nőtlen (hajadon) gyermekei és a csak kivételesen beutalható rokonai, mint pl. anya, testvér stb., csak napi 4 pengőt (altisztéteké 3.50 P.-t) fizetnek a múlt évben fizetett 6 pengő helyett.

Már a múlt évben meghonosított 3 havi részletfizetési kedvezmény továbbra is érvényben maradt.

A gyermekes családokat közelről érinti az a módosítás is, hogy a gyermekek beutalásánál megszűnt a július hónapra való korlátozás. Most már mindkét gyógyháza bármelyik gyógyidőszakra beutalhatók a gyermekek is. A beutalható gyermekek alsó korhatára is megváltozott. Balatonfüredre már a betöltött 6 éves kortól elvihetők a gyermekek. A hévízi beutalásoknál megmaradt az eddigi 10. betöltött év alsó korhatárának, mert orvosi szempontok miatt, azt csökkenteni nem lehet.

Mind egészségügyi okokból, mind üdülés céljából a teljes gyógyidőszaknál rövidebb időre is lehet kérni beutalást. Természetes, hogy az ilyen rövidebb beutalási kérelmek csak abban az esetben teljesíthetők, ha a teljes gyógyidőszakra beutalást kérők igényeinek kielégítése után üres hely még marad.

Továbbra is érvényben maradt az a könnyebbség, hogy az üdülői öhajtoknak nem kell bélyegköteles orvosi bizonyít-

ványt csatolni, hanem elegendő a bélyegmentes nyilatkozat is.

Mind a felsoroltak, mind a többi módosítások a beutaltak kényelmét, otthonos, szabad mozgását célozzák, hogy a beutaltak minél könnyebben elviselhető anyagi áldozattal találjanak családjukkal együtt gyógyulást és pihenést ezekben a mi elsőrendű gyógyházainkban.

32. kérdés. A Szut. 492. pontja szerint, ha a csendőr valakit dohány- vagy vámjövédéki kihágáson tettenér, köteles az esetről tényleírást szerkeszteni és azt „az őrizetbe vett tétellel” együtt a pénzügyőri szakasznak, illetve vámhivatalnak átadni. Eszerint tehát a csendőrnek minden dohány- és határsempészt kivétel nélkül el kell fognia, illetve elő kell vezetnie. Így van-e ez?

Válasz. Mindenekelőtt azt kell leszögezni, hogy jövédéki kihágások üldözése nem a csendőr feladata. Nemcsak azért, mert ez a pénzügyőrség szakszolgálatába vág, hanem azért sem, mert a jövédéki kihágások üldözésével való rendszeres foglalkozás elvonná a csendőrt rendeltetészerű hivatásától. Egyébként is: a jövédéki törvények és rendeletek száma olyan nagy, helyes alkalmazásuk pedig olyan különös ismereteket igényel, hogy azokra a csendőrt csak különleges tanfolyamokon lehetne kiképezni, de ennek nem volna sok értelme, miután a pénzügyőrség a maga feladatát a csendőrség segítségével nélkül is kiválóan elvégzi.

Ezért helyezkedik az utasítás 83. §-a arra az elvi álláspontra, hogy a csendőr jövédéki kihágás ügyében ne nyomozzon, hanem a tudomására jutott eseteket közölje az illetékes pénzügyőri szakasszal. Mindössze két jövédéki kihágással tesz kivételt az utasítás: a dohánysempészzettel és a határsempészzettel, de ezekre is kimondja, hogy a csendőrnek csak tettenérés esetén van joga eljárni, feljelentés esetén nem.

Ha a csendőr valakit dohánysempészen vagy határsempészen (vámjövédéki kihágáson) tettenér, a gyanúsítottat és a sempszármak őrizetbevétele, valamint a tényleírás felvétele tekintetében a csendőr nem a Szolgálati Utasításnak közönséges bűncselekményekre irányadó rendelkezései szerint, hanem a pénzügyőrség részére kiadott szabályok szerint köteles eljárni. Olyan csendőrségi utasítás egyébként, amely a jövédéki kihágási nyomozást szabályozná, nincsen is; a Szut. 83. §-a csak általános irányelveket ad.

A jövédéki büntetőeljárás a pénzügyminiszter és az igazságügyminiszter rendeleti úton szabályozta. A pénzügyminiszter (az 1927: V. t.-c. 66. §-ában nyert felhatalmazás alapján) a 18.400/1928. és 45.400/1928. számú rendeletével kiadta a jövédéki büntetőjog anyagi szabályait (hogy milyen cselekmények képeznek jövédéki kihágást, és azokat mivel kell büntetni), és az alaki szabályait is, vagyis, hogy miként kell jövédéki büntetőügyekben a nyomozást és a vizsgálatot a pénzügyi közegeknek lefolytatni. (Vizsgálat alatt itt nem a Bünyádi Perrendtartás szerint való bírói vizsgálatot, hanem pénzügyi fogalmazási tisztviselő, illetve pénzügyőrségi vagy vámszaki tisztviselő — vizsgálóbiztos — által végzendő kivizsgálást kell érteni.) A bíróságok számára a jövédéki kihágás eljárási szabályait a 31.000/1928. számú igazságügyminiszteri rendelet tartalmazza.

Jövédéki kihágás nyomozása közben a gyanúsított személyes szabadságát háromféle intézkedéssel lehet korlátozni: feltartóztatással, elfogással és letartóztatással.

A feltartóztatás nem tekinthető letartóztatásnak, mert csak abból áll, hogy a tényleírást felvevő hatósági közeg a gyanúsítottat — szükség esetén kényszer alkalmazásával — a tényleírás felvétele végett a legközelebbi hatósághoz (hivatalhoz) kíséri. A feltartóztatást a tényleírás felvétele végett való elővezetésnek nevezhetjük. Erre azért van szükség, mert a tettenkapás színhelyén nem mindig lehet a tényleírást felvenni, a gyanúsítottat tehát olyan helyre (pl. községi előljáróshoz) kell kísélni, ahol az írás lehetősége (szoba, asztal stb.) megvan.

Az elfogás abból áll, hogy a tettenkapó hatósági közeg a gyanúsítottat őrizetbe veszi és azonnal olyan hatósághoz vagy hivatalhoz kíséri, amely a letartóztatás elrendelésére jogosult. Elfogást tehát a csendőr is, sőt az állam határán, vámjövédéki kihágáson történt tettenkapás esetén bárki magánszemély is foganatosíthat.

Arra nézve, hogy pl. a csendőr részéről mikor lehet a gyanúsítottat elfogásának helye, a 31.000/I. M. 1928. számú rendelet 9. §-a szolgálhat tájékozással. Az elfogás ugyanis sohasem önmagában álló, független ténykedés, hanem csak a letartóztatás lehetővé tétele érdekében tett előintézkedés; önként értendő tehát, hogy elfogásnak csak akkor lehet helye,

amikor valószínű, hogy a gyanúsítottat le is fogják tartóztatni.

Jövedéki kihágás esetében letartóztatás rendelhető el:

1. tettenkapás esetében, ha a tettenkapott kiléte meg nem állapítható;

2. ha a terhelt megszökött, vagy a céllal, hogy magát a bűnvádi eljárás alól elvonja, elrejtőzött és utóbb a hatóságnál önként nem jelentkezett, továbbá, ha a terhelt lefoglalható vagyonát elidegenítette vagy elrejtette;

3. ha a terhelt nem magyar honos és a kincstár kárának, valamint a törvényben megállapított legmagasabb pénzbüntetés összegének megfelelő értékű lefoglalható vagyona nincsen;

4. ha a terhelt jövedéki kihágások elkövetésével üzletszerűleg foglalkozik.

Ha a személyazonosság meg nem állapítható, a határkerületben letartóztatásnak lehet helye vámjövédéki kihágással terhelt olyan egyénnel szemben is:

5. aki olyan tárgyat, amelyre a vámjövédéki kihágás vonatkozik, vagy amely bizonyítékul szolgálhat, elrejtteni, megsemmisíteni, vagy tőle szabadulni, a cselekmény nyomait eltüntetni, megváltoztatni, vagy a tettestársat vagy bűnrészt, vagy más egyént hamis vallomástételre reábrítani igyekezik;

6. aki alaposan gyanúsítható azzal, hogy a megkezdett vámjövédéki kihágást folytatni, vagy ismételni fogja, így különösen, ha azzal fenyegetőzik, hogy azt végrehajtja.

(Határkerületnek azokat a területrészeket nevezzük, amelyek a vámhatártól 10 km-nél nem fekszenek beljebb, de ahol a helyi viszonyok megkövetelik, a határkerület 15 km-ig kibővíthető. Célszerű tehát, ha a határszéli csendőrség megtudja a pénzügyőri szakasztól, hogy az őrszolgálatban meddig terjed a határkerület.)

A letartóztatást rendszerint a pénzügyi hatóság (pénzügyigazgatóság, Budapesten a központi vámigazgatóság) rendeli el, de ha a késedelem veszéllyel jár, a vámhivatal vezetője, a vizsgálóbiztos, sőt a nyomozás során a vámőri, illetőleg pénzügyőri biztos kerület, vagy vámőri, illetve pénzügyőri szakasz vezetője is elrendelheti, de köteles az elrendelést a pénzügyi hatóságnak azonnal bejelenteni. Ha a letartóztatott terheltet nem lehet azonnal bíróság elé állítani, őt addig, amíg ez lehetővé válik, alkalmas helyen fogva kell tartani. A fogvatartás — amely alatt a terhelt élelmezéséről maga gondoskodik — negyvennyolc óránál tovább semmi szín alatt nem tarthat. (Ez a negyvennyolc óra határidő nem a csendőrségre, hanem a letartóztatást elrendelő pénzügyi szervekre vonatkozik. A csendőr az elfogottat minél előbb, lehetőleg még az elfogás napján átadni köteles.)

Összegezve a leírtakat: jövedéki kihágás miatt a csendőr csak azt a gyanúsítottat fogja el, akit dohánycsempészesen, vagy a határon csempészetten tettenért, de akkor is csak azt: 1. akinek a kiléte nem tudja megállapítani; 2. aki nem magyar honos és 3. akinél olyan nagymennyiségű áru van, amely a gyanúsított saját vagy családi szükségletét meghaladja, vagyis aki alaposan gyanúsítható azzal, hogy a csempészéssel üzletszerűen foglalkozik. Az elfogásnak fent felsorolt többi esete tettenkapás esetén ritkán fordul elő; rendszerint csak a jövedéki eljárás folyamán szokott bekövetkezni, megállapításuk különleges pénzügyőrségi nyomozást igényel, a csendőrnek tehát ezekkel az esetekkel nem igen lehet dolga. Az elfogás elől megszökött vagy elrejtőzött gyanúsított kézrekerítése is a pénzügyőrség dolga, kivéve, ha a szökés a csendőr őrzetéből történt, mert ebben az esetben a megszökött egyén kézrekerítésében a csendőrségnek is közre kell működnie.

A jövedéki kihágás miatt elfogott egyéneket legcélszerűbb mindig az illetékes pénzügyőri szakasznak átadni, a tényleírással együtt. (Azért fontos, hogy a tényleírást a csendőr vegye fel, mert a tettenérési jutalék 40%-át a feljelentő — a tényleírást felvevő — és 60%-át a tettenérő részére utalják ki. Ha a tényleírást a pénzügyőrség veszi fel és abban a csendőrt mint tettenérőt feltüntetni, a feljelentési jutalék 40%-át a pénzügyőri közegek, 60%-át pedig a csendőr kapja, míg ha a tényleírást is a csendőr vette fel, a feljelentési jutalék teljes összege őt illeti.)

Ha a tényleírást a tettenérés helyén nem lehet felvenni, akkor minden jövedéki kihágásom tettenért egyént, tekintet nélkül arra, hogy a személye ismeretes-e vagy sem és arra is, hogy súlyos vagy nem súlyos kihágást követett-e el, elő lehet vezetni oda, ahol a tényleírás felvehető.

33. kérdés. A járőr bűnügyben nyomozván, őrizetbe vesz egy varrógépet, mint a bűncselekmény bizonyítására szükséges tárgyat s azt bűnjelként a községi előjáróságnak adja át további megőrzés végett. A községi előjáróság az egyik érdekelt fél kérelmére ezt a bűnjelet a kérelmezőnek kiadja. Van-e törvényes alapja az előjáróság intézkedésének?

Válasz. A községi előjáróság túllépte hatáskörét, mert bűnjelek kiadása hatáskörébe egyáltalában nem tartozik. A nyomozás során bűnjelet kiadni csak a vizsgálóbíró jogosult.

Az érdekelt félnek tehát elsősorban a kir. ügyészséghez kellett volna fordulnia, amely megfelelő indítvány és az iratok kíséretében a vizsgálóbíró döntése alá bocsátotta volna az ügyet.

Ha a kir. járásbíró hatáskörébe tartozó bűncselekményről van szó, a bűnjelet kiadása természetesen a kir. járásbíró hatáskörébe tartozik.

34. kérdés. Valaki tolvajok ellen védekezés végett lakása ajtajába magasfeszültségű villamos áramot vezet. Terheli-e az illetőt jogi felelősség, ha valaki az ajtót megérintvén, halált vagy súlyos testi sérülést szenved?

Válasz. Ha valaki lakásában, vagy annak valamely tartozékában ilyen készüléket felszerel, mindenesetre számolnia kell azzal, hogy a Btk. 290. §-ába ütköző emberölés vétsége, vagy a Btk. 310. §-ába ütköző, gondatlanság által okozott súlyos testi sértés vétsége miatt felelősségre vonják. Ha azonban a felszerelés, illetőleg a készülék működése olyan körülmények között történik, hogy mások testi épsége és élete azzal veszélyeztetve nincs, például a készülék elzárt, elkerített helyen működik, a felelősség, ha mégis szerencsétlenség történik, vitatható. Úgynevezett határesetek lehet az a bűntetőjogi felelősségnek. A csendőrnek mindenesetre kötelessége a tényállást felderíteni és az ügyet az illetékes kir. ügyészség elé terjesztetni.

35. kérdés. A haszonbérbeadó azt a kikötést foglalja be a haszonbérleti szerződésbe, hogy a bérlemény területén termelt szalmát és trágyát a bérlemény területén kell felhasználni, onnan elvinni, azt más tulajdonába juttatni tilos. A haszonbérlet azonban a bérlemény területén keletkezett trágyával a saját tulajdonában lévő földet trágyázza meg. A haszonbérbeadó azt állítja, hogy 150 pengő értékű trágyát használt fel így jogtalanul a haszonbérlet s feljelentést tesz. Forog-e fenn büntetendő cselekmény gyanúja?

Válasz. A haszonbérlet eljárása beleütközik a haszonbérleti szerződésbe s így ezért a szerződésszegésért felelősséggel tartozik. Ez a felelősség azonban csak magánjogi, mert a trágya tulajdonában és birtokában volt, senkinek tulajdonjogát vagy birtokjogát tehát eljárásával meg nem sértette. A magánjogi felelősséget is elkerülheti, ha a bérleményt megfelelő módon megtrágyázza, hiszen a szerződés szóbanforgó kikötésének is nyilvánvalóan ez volt a célja.

Beteg a szíve? A balatonfüredi csendőrségi gyógyházban meggyógyítják.

Igy kezdtek - így végeztük . . .

Illatos, csendes, hűvös hajnalon,
Még szunnyad szerte róna és halom;
A kis harang halkán — szépen csendül
És két barna puska vállralendül.

Egyik fürgén, higgadtan, a másik:
Nem siet, már régóta portyázik.
Új legény az ifjabb itt a gáton,
Első útja ez a zöld határon.

Az öreg csendőr elgondolkodik:
Hej, az idő hogy eliramodik . . .
Ott a domb tövéen alvó meszelt ház,
Imé, fiam, az első tereptárgy . . .

SZABÓ DÉNES csendőr (Perkáta).

TANULSÁGOS NYOMOZÁSOK.

Betöréses lopások nyomozása.

Írta: SIPŐCZ JÓZSEF tiszthelyettes (Miskolc).

Nyomozta: a füzesabonyi őrs a miskolci nyomozó alosztály támogatásával.

1935 március 4-én a füzesabonyi őrs a miskolci nyomozó alosztályparancsnokságnak távbeszélőn jelentette, hogy aznap virradóra Tatár Demeter* ottani lakos, nyugállományú vasutas lakásába ismeretlen tettes az ablakon át betört és onnan 800 pengőt ellopott.

Az alosztályparancsnokság az őrs támogatására Barócsik József törzsőrmesterrel engem vezényelt ki.

Füzesabonyba megérkezve, a helyszínen a következőket állapítottuk meg:

A sértett lakása az egyik utcában, homlokzatával az utca felé, délnyugatra nézve épült. A lakás udvarát veteményes kertek határolták. Az udvart a kertek felé léckerítés, az utca felé pedig kőaljazaton álló 155 centiméter magas léckerítés határolta. Utóbbin gyalog- és kocsibejáró deszkakapu volt.

A kocsibejáró kapu folytatását képező, esőtől megázott léckerítésen át be- és kimászási nyomokat lehetett látni. Ettől a helytől az udvaron át a vendégszoba ablakáig és vissza a tettes cipős lábaitól eredő lábnyomok ve-

zetek. A lábnyomok a felázott homokos talajon tiszta, rögzítésre és azonosításra minden tekintetben alkalmas benyomokat képeztek. Mindkét talp és sarok helyén, mint sajátossági pontok, jellegzetes alakú kiálló foltok nyomai mutatkoztak.

A nyitott folyosóról az udvarra néző vasrácsnélküli kettősszárnyú ablakot, az ablaküvegek betörése után a tettes kinyitotta s az ablakon át a szobába bemászva, feldúlta a vendégszobában és a hálósobában álló záratlan asztalokat és szekrényeket. A bennük volt iratokat és ruhaneműeket nagyobb részben kiszórta és 800 pengőt, mely az egyik asztalfiókban levő könyvek között volt, ellopta. A helyszínen talált állapot azt a benyomást keltette, hogy ott teljesen idegen, a helyi viszonyokkal ismeretlen egyén járt. Más nyom a helyszínen nem maradt. A tettes a pénzen kívül mást nem vitt el. A lakás betörés ellen nem volt biztosítva.

A sértett előadta, hogy 1935 március 3-án 3/4 20 órakor elmentek feleségével és Lajos nevű 24 éves cipészsegéd fiával az ottani iparosbálba. A lakásán, melynek ajtaját távozásukkor ő zárta be, nem maradt senki. A lopást másnap, 4-én, 1/4 4 órakor fedezték fel, midőn a bálból hazatértek. A pénzen ingatlant szándékoztak venni. Több helyen elbeszélék, hogy pénzük van, így ez a körülmény a községben köztudomású volt. Feltett kérdéseinkre előadta még, hogy a lakásukon nem fordult meg olyan egyén, akit a lopás elkövetésével gyanúsítani tudna, de olyan összeköttetések sincsenek, melyek révén a lopás elkövetését valakivel kapcsolatba hozhatnák.

Felesége és fia ugyanezeket adták elő.

Miután az ügyben tájékozódást nyertünk, arra a feltevésre jutottunk, hogy a lopást a sértett Lajos nevű fia is elkövethette, aki büntetlen előéletű egyén volt. Lábbeli-jeit a helyszínen talált nyomokkal összehasonlítottuk. Azok a cipői, melyeket a bálban viselt, a helyszíni nyomokkal nagyságra és alakra nézve tökéletesen megegyeznek ugyan, de a talpon és sarkokon levő foltok a helyszíni nyomokon talált foltoktól teljesen eltérőek, más alakúak voltak. A cipőket tüzetesen átvizsgálva, nem találtunk rajtuk semmi frissen eszközölt változtatás nyomát. Tatár Lajos tagadta, hogy a nyomok az ő cipőitől származnának. Alibi tekintetében szüleiire hivatkozott, kikkel egész éjjel együtt volt a bálban. A sértett és felesége hallani se akart arról, hogy fiuk a a lopást elkövethette volna. Erősen állították és kitartottak amellett, hogy velük ment a bálba és ott egész éjjel együtt voltak. Fiuk onnan egy pillanatra sem távoztak. Azt mondták, inkább hagyjuk abba a nyomozást, semhogy az ő fiukat gyanúsítsuk a lopás elkövetésével.

A sértett fia ellen ennek ellenére bizalmasan folytattuk a puhatolódzást, de nem jutottunk semmi újabb adathoz. Tettességét fenntartással kikapcsolva, a rendelkezésünkre álló lábnyomok összehasonlítása alapján a számításba jöhető közártalmú egyénnel szemben a nyomozást lefolytattuk, de velük szemben a legcsekélyebb terhelő adathoz sem jutottunk. Ennek dacára egyikük, egy Sárosi Mihály nevű egyén tettességét fontolóra vettük. Sárosi Mihály cipézmester egy utcában lakott a sértettel. Büntetve még nem volt ugyan, de általános előnyitelen magatartása miatt az őrs már több ízben gyanúsította lopással.

Sárosi Mihály előadta, hogy a lopás éjjelen este 19 órakor a műhelyében, ahol egyedül lakott, lefeküdt, mert sok munkája volt, melyet másnap hajnalban akart folytatni. Éjjel 2 órakor fel is kelt és reggelig dolgozott anélkül, hogy műhelyét elhagyta volna. Elfogadható alibit tehát nem tudott igazolni. Egyetlen pár cipője volt, mely

* A neveket megváltoztattuk. (Szerk.)

nagyság és alak tekintetében szintén teljesen megegyezett a helyszíni nyomokkal, azonban a cipők sarkán és talpán foltnak még nyomát sem lehetett látni. Ezzel szemben az ellene irányuló gyanút megerősítette az a körülmény, hogy a lopást megelőző nap vasárnap volt, amikor Sárosi esténként mindig szórakozni szokott menni. Ebben az esetben pedig csupán azzal az indokkal, hogy sok munkája van, egyedül otthon maradt a műhelyében.

Azt is megállapítottuk, hogy Sárosi Mihálynak különböző cégeknél, varrógép, bőráru, ruhanemű és más tárgyak árában mintegy 6—700 pengő tartozása volt, szűkös keresetéből pedig a törlesztésre nem nagyon jutott. A vele szemben lefolytatott nyomozás mindezek dacára sem szolgáltatott több adatot.

A helyszíni nyomokat illetően az a feltevésünk alakult ki, hogy a tettes az annyira jellegzetes foltokat félrevezetés céljából csupán a lopás elkövetése idejére verte fel cipőire és azután leszedte őket. Bizonyítékot erre azonban nem sikerült beszerezni s így a több napon át tartó eredménytelen nyomozást abbahagytuk azzal, hogy néhány nap elteltével pótnyomozást indítunk s a puhatolást addig is felszínen tartjuk.

A pótnyomozás lefolytatására 1935 május 16-án újból ki lettem vezényelve. Füzesabonyba érkezve, Karácsony Tamás ottani őrsbeli őrmestert magam mellé kértem s a pótnyomozáshoz fogtunk. Megállapítottuk, hogy Sárosi Mihály a tartozásaiból eddig nem fizetett ki semmit.

A nyomozást tovább folytatva, gyanunk újból a sértett fiára, Tatár Lajos cipészszegédre térelődött. Puhatolásunk eredményeként ugyanis egy tanut találtunk, aki bizalmasan közölte, hogy Tatár Lajos a lopás éjjelén a bálból egyízben észrevétlenül eltűnt és csak körülbelül 1 óra múlva tért oda vissza. Visszatérésekor cipői nagyon sárosak voltak. Egy másik tanu viszont bizalmasan azt közölte, hogy Tatár Lajos neki egy engedély nélküli Frommer pisztolyt kínált eladásra. Azt is megtudtuk, hogy a sértett felesége, Tatár Demeterné, a sérelmükre elkövetett

lopás felett — azzal mit sem törődve — napirendre tért, holott az első napokban teljesen le volt törve és állandóan a pénzt siratta.

Felkerestük Tatárékát. Tatárnét egyedül találtuk otthon. Érdeklődés közben mondtam Tatárnénak, hogy azt beszéljük, hogy a Lajos fia a mulatságból a lopás idején eltűnt. Erre Tatárné elvörösödött, de újból erősítette, hogy fia állandóan velük volt.

Az a megállapítás, hogy a sértett fiának engedély nélküli pisztolya van, lehetőséget nyújtott arra, hogy Tatáréknál kissé tüzetesebben széjjelnezzünk, ezért a fegyver kézrekerítésére házkutatási engedélyt eszközöltünk ki. Miután Tatár Lajost a pisztoly előadására eredménytelenül felszólítottuk, hozzáláttunk a házkutatáshoz, melynek során természetesen nemcsak a pisztolyt kerestük. Tatár Lajos megmotosásánál a pénztárcájában 5 darab 6.35-ös pisztolytöltényt találtunk, a lakás végében az eresz alatt hamarosan rábukkantunk a hozzávaló pisztolyra is, a pénz azonban nem volt a pisztoly mellett. A házkutatás gyorsabb befejezése végett én a szobában, Szakács Endre tiszthelyettes, őrsparancsnok pedig a konyhában folytatta a kutatást, miközben Szakács tiszthelyettes Tatár hegedűtokjában megtalálta a tíz nappal előzőleg, a mezőkövesdi vasúti pályamesteri irodából ismeretlen tettes által, betörés útján ellopott, hitelezett vasúti utazásra jogosító utalványtömböt. A pénz azonban a részletes házkutatás dacára sem került elő, mert — mint később kiderült — a pénzt Tatár Demeterné ruhája alatt, a keblében rejtgette.

A vasúti utazási tömb láttára Tatár Lajos nyomban beismerte, hogy Mezőkövesden a pályamesteri irodába ő tört be és lopta el a tömböt, melyből 7 utalványt különböző irányban történt utazásaira már fel is használt.

Beismerte azt is, hogy a megtalált pisztolyt Budapesten, a Teleki-téren vásárolta egy előtte ismeretlen egyéntől.

Ezek után a szülei sérelmére elkövetett lopásból szár-

A
magyar kir.
Csendőrség
állandó
szövetszállí-
tója és ruha-
készítője

Trunkhahn
POSTÓGYÁR ÉS RUHAGYÁR R.T.
SZÁMLA

MTD	TÁRGY	P	K	F
3	szamgar			

TARTÓSSÁGI GARANCIÁVAL!!!

CSAK
IGY TALÁLJA MEG
A SZÁMITÁSÁT! VÁSÁROLJON
KÖZVETLEN A GYÁRTÓL!

még ma kérjen
mintákat
IV. PROHÁSKA OTTOKÁR-ÚT 9.
EGYETÉRI TEMPLONHÁZ

*tiszta
gyapjú*

Hirdessen *Ha áruja jó és megbízható*
a Csendőrségi Lapokban!
Hirdetése eredményes lesz

**Hegedű, Harmonika, Tárogató,
Gramofon, Rádió**

és az összes hangszerek legjobbak
itt a magyar gyárban kaphatók
Csendőröknek részletre is

MOGYORÓSSY HANGSZERMESTER

Budapest, VII., Rákóczi-út 71. Árjegyzék ingyen.

42 éve a világot uraló eredeti angol The Champion kerékpárokat havi P 20.— és saját készítésű kitűnő Royal Star kerékpárokat 180.— P-ért havi 16.— P részletre, kerékpáralkatrészeket

NAGYBANI GYÁRI ÁRBAN.
Külsőgumi 3.90, belső 1.20, pedálok 2.10, kormány 3.20, sárvédők 1.20-tól feljebb. **LANG JAKAB és FIA,** kerékpárnagykereskedés, Budapest,

VIII., József-körút 41. Képes árjegyzék ingyen. Alapítva 1869.

mazó pénzt követeltük tőle. A tagadással nem sokáig kísérletezett.

Beismerte, hogy a lopás éjjelén 24 óra tájban észrevétlenül hazaosont a lakásukra. A betörést gyorsan végrehajtotta, majd a 800 pengőt magához véve, visszasietett a bálba. Távollétét szülei észre sem vették.

Reggel a bálból hazatérve, szülei a lopást észrevették és őt küldték az őrre jelentést tenni. Hamarosan járőr jelent meg a helyszínen, mely a lábnyomokat letakarás által biztosította. Ekkor látta, hogy baj lesz, mert felismerik, hogy a nyomok az ő cipőitől származnak. Ezért, amikor a járőr a nyomok biztosítása után a helyszínt elhagyta, anélkül, hogy szülei észrevették volna, belépőzött a kamrába, cipőiről a foltokat leszedte, s azokat teljesen átformálva, gyorsan visszaverte. Azután a cipőkben egész nap sárban járt, úgyhogy midőn délután a járőr cipőit megvizsgálta és a helyszíni nyomokkal összehasonlította, a frissen eszközölt javításnak már nyoma sem látzott.

Miután anyja az ellopott pénzt napokon át siratta, anyját megsajnálva, beismerte előtte a lopást és a 800 pengőt visszaadta neki, de egyúttal megegyeztek abban, hogy ezt atyja előtt titokban tartják.

Midőn ezeket az adatokat Tatár Demeterné elé tártuk, sirva húzta elő kebléből a 100 pengős bankjegyeket, azt hajtogatva, hogy fia érdekében tiltkolt el férje és mások előtt mindent.

Tatár Demeter, a sértett, aki nagyon hangoztatta, hogy szeretne a tettes szemébe nézni, a pénzt földhöz vagdosta dühében, midőn megtudta a tényeket, de lecsillapodva, fia és felesége ellen a bűnvádi eljárás megindítását nem kívánta.

Tatár Lajos ügye ezzel még nem fejeződött be. Az alosztályhoz tartozó Horváth Ferenc vizsgázott törzsőrmester a következő hónap (június) 6-án polgári ruhában történt szolgálati utazása közben a vonaton két ismeretlen asszony egymásközi beszélgetését hallgatta ki. Az asszonyok azt beszélték, hogy Tatár Lajos füzesabonyi lakos nemcsak a szüleitől és a mezőkövesdi pályamesteri irodából lopott, hanem érettségi bizonyítványokat is hamisított.

Horváth törzsőrmester a beszélgetés miben állásának utánanéző, hosszas, alapos nyomozás során megállapította, hogy Tatár Lajos az előző év nyarán Egerben, a felsőkereskedelmi iskolába álkulccsal behatolt, onnan az iskola kör- és lécz- (felzet-) bélyegzőit, valamint az érettségi bizonyítvány őrlapokat és az ott talált aktatáskát ellopta.

Az őrlapok közül egyet saját részére kitöltött, azt Budapesten másolatba vettette és közjegyzőileg hitelesítette. Ezen hamisítvány felhasználásával először a vasútnál forgalmi díjnoki állás, azután pedig, amikor felvétele itt nem sikerült, a postánál hasonló állás elnyerése végett kérvényt nyújtott be mint érettségizett egyén, holott csak elemi iskolát végzett.

Két egyénnek hamis érettségi bizonyítványt ajánlott megvételre azzal az ürüggyel, hogy a bizonyítványokat az iskola igazgatójával és az osztályfőnökkel közösen csinálják. Az illetők azonban — szerencsére — nem dültek be Tatár ajánlatának s nem vásároltak tőle érettségi bizonyítványt, mondván, hogy ők megelégszenek egyszerű írnoki állással is.

*

Ez a nyomozás igen sok tanulságot nyújt. A bűnözők szívesen biztosítanak maguknak olyan alibiket, ahol huzamosabb időn át sokan vannak együtt s így senkisémm veszi észre, ha a jelenlévők egyike rövidebb időre eltávozik. A jelenlévők jóhiszeműen bizonyítják, hogy az illető mindig ott volt, egy percre sem volt távol. Az alibivizsgálatnál ezért az igazoltatandó időt apróra széjjeltagolva kell vizsgálni arra nézve, hogy az alibiben mincse-e igazolatlan hézag.

Igen tanulságos a tettesnek az az egyébként nagyon ügyes és ravasz eljárása, hogy az áruló cipőfoltokat átalakította. A nyomok elrombolása mindenesetre egyszerűbb lett volna, de ezekhez feltűnés nélkül nem férhetett hozzá. Ebből látszik, hogy a helyszín őrzésének, a nyomok megbízható biztosításának milyen jelentősége van. A fogást magát érdemes emlékezetbe vésni, mert ezzel máshol is találkozhatunk.

Ravasz, ügyes és előrelátó fogása volt a négy elemít végzett cipészlegénynek az is, midőn saját céljaira nem a hamisított érettségi bizonyítványt, hanem az arról készült hiteles közjegyzői másolatot használta fel.

Házkutatásnál gyakran azért nem kerül elő a keresett tárgy, mert azokat a gyanúsított vagy háznépének valamelyik tagja magánál rejtegeti, ezért megmotozásukról nem szabad megfeledkezni. (Ennél az esetről a járőr nem mulasztott, mert az asszony megmotozására nem volt jogcíme.)

Rámutatunk még arra a jellemző tünetre, hogy faluhelyen a mende-monda bűncselekményekre vonatkozólag nem közvetlenül az elkövetés után, hanem gyakran csak hetek múlva indul meg. Az ilyen falusi pletyka, találgatás, híresztelés figyelemmel kísérése (B. egyének, fontos esetben polgári ruhás nyomozó útján) már sok reménytelennek mutakozó nyomozást segített sikeres befejezéshez. Hasonló eredménnyel járhat a gyanúsítottak figyelése is.

ÓRÁK, ékszer, arany és ezüst ajándék-
tárgyak a legnagyobb választékban

Adler Bélánál, Kaposvár

Olcsó árak és könnyített fizetési feltételek!

CSABAI (CSICKÓ) ÉS GERICS

polgári és egyenruha-szabók. Mindennemű katonai cikkek
raktáron. Kifüggő: Miniszteri elismeréssel, ezüstérem-
mel és aranyoklevéllel. KAPOSVÁR, FŐ-UTCA 33. szám.
Pontos, megbízható kiszolgálás :-: Méltányos árak :-: Kedvező li-
zetési feltételek :-: A m. kir. csendőrség szerz. szállítói.

ELŐLEGNÉLKÜLI RÉSZLETFIZETÉSRE

SEZLONOK TAKARÓVAL
EBÉDLŐSZÖNYGEK

P 65-től

P 28-tól

Fotelágyak, paplanok, vasbútorok, futósző-
nyegek, fehérneművásznak, ruhaszövetek.
Budapest, VIII., Baross-utca 74. sz.
A m. kir. csendőrség tagjainak árengedmény!

Vásá-
roljunk

BÚTORT Steiner és Franknál
KAPOSVÁR, FŐ-UTCA 12

Kedvező fizetési feltételek!

A legegyszerűbb és legdiszesebb kivitel elsőrendű minőségben. Jutányos árak.

3

IGAZ SZÓ

ROYAL BÚTOR JÓ

RÉSZLETRE IS OLCSÓ

BAROSS-UTCA 34 és 36.

Az idényszolgálati teendőkre vonatkozó pályázatunk anyagát mai számunk mellékleteként adjuk ki. Meghoytuk ezt az áldozatot azért, mert több oldalról kapott értesülésünk szerint már a régebben kiadott ilyen gyűjteményünknek is sok hasznát vették azok, akik érdeklődéssel fogadták. A mostani gyűjtemény lényegesen bővebb a réginiél s ha járőrvezető-bajtársaink sűrűn beletekintenek, aligha akad majd olyan portyázó szolgálatuk, amelyikből legalább annyi eredményt ne hoznának haza, hogy egy-két figyelmeztetéssel itt és ott valamit rendbe ne hozta volna. *Ha a csendőr ismeri a tennivalóit, akkor el sem képzelhető olyan portyázás, amely az említett értelemben eredménytelen, eseménytelen maradhatna.* Kérjük tehát bajtársainkat, vegyék hasznát a maguk és a szolgálat javára ennek a kiadványunknak. Ahova több lappeldányunk jár, bekötésre csak egy ilyen mellékletet kell eltenni, a többit állandóan szem előtt lehet tartani. *Erre a célra külön is megrendelhető szerkesztőségünkben, 20 fillér levélbélyeg beküldése ellenében mindenki megkaphatja tőlünk ezt a gazdag tartalmú idényszolgálati útmutatót.*

Próbacsendőr-vizsgák. A szekszárdi gy. tanalosz-tálnál kiképzésben részesült próbacsendőrök vizsgáját március 21-én tartották meg. A 45 próbacsendőr közül

5 kitűnő, 14 jeles, 16 jó és 10 próbacsendőr elégséges eredményt ért el. Első *Potondi István* próbacsendőr. — Március 23-án és 24-én a miskolci gy. tanalosz-tálnál elméleti kiképzés alatt állott 73 próbacsendőr vizsgázott. Kitűnő eredménnyel: *Kemecsei Miklós, Nagy Oszkár, Kecskés Béla, Harsányi Imre, Faragó Ferenc, Tátrai János, Tóth Gyula, Tóth Miklós, S. Veres Lukács* és *Hidvégi Sándor* próbacsendőrök. Az „A” tanteremben első *Nagy Oszkár*, a „B” tanteremben első *Kemecsei Miklós* próbacsendőr. — A makói 2. gy. tanalosz-tálnál próbacsendőrei március 17—19-ig vizsgáztak. Első: *Élő János* próbacsendőr.

Potondi István próbacsendőr

Élő János próbacsendőr

Mindegyik vizsgán megjelent *vitész Szinai* Szinay Béla tábornok, a m. kir. csendőrség felügyelője is.

Meghalt Hadfy Imre tábornok, a limanovai csata győztes alvezére. — *Vitéz Livóni Hadfy Imre* v. b. t. t. gyalog-

Modern BÚTOR-házak
20 KOMBINÁLT SZOBÁK, HALÓK, EBÉDLŐK
HAVI RÉSZLETRE IS
 VII., DOHÁNY-UTCA 46 ÉS VIII., BAROSS-UTCA 42.

KERÉKPÁROK ALKATRÉSZEK
 külföldi világhírű gyártmányok óriási választékban. Arusítás nagyban és kicsinyben. Ezerképes árjegyzék ingyen. **DIADAL ÁRUHAZ,** Budapest, VII., Thököly-út 26. Telefon: 464—38.

A vidéki csendőrség előnyösen ismert szállítója
SÁNDOR REZSŐ
 ÓRÁSMESTER, ÉKSZERÉSZ
NYIREGYHÁZA
 TEL.: 229

Elsőrendű márkás órák **5 évi** jótállással, szebbnél-szebb ékszerek, ébresztő és fali órák, a csendőrség részére **reszletre** is. Választékot pórtómentesen küldök. Javításokat szakszerűen végzek. Képes árjegyzék ingyen és bérmentve.

Ha áruja jó és megbízható **Hirdessen a Csendőrségi Lapokban**

Hirdetése eredményes lesz!

KÉRJE nagy képes tavaszi árjegyzékünket!

Díjmentesen küldjük!

Kedvező fizetési feltételek!

REFORM ruházati rt.
 Bpes', VI., Vilmos császár út 5

Mielőtt vásárol, tekintse meg raktárunkat!
 ahol megtalálja a legnagyobb választékot férfi és női szövet, selyem, vászon-, ágy- és asztalneműben, függöny, átvető, paplan, bőrvászon és linoleumban. Magyar és keleti perzsaszőnyegek, futó- és asztali szőnyegek minden kivételben, flanel-, gyapjútakarók a legolcsóbb árban kaphatók.

HIRSCH és POLLÁK cégnél, PÉCS Irgalmasok-u. 4
 Takarékosági könyvre 6—7½ havi hitelt nyújtunk.

sági tábornok, a világháborúban a 39. honvédhadosztály, majd több hadtest parancsnoka, a limanovai csata győztes alvezére, leányának, *Zombori Rónay Tivornénak* kiszombori kastélyában, négynapos betegség után, 83 éves korában elhunyt. Március 31-én temették el Kiszomboron.

Megkerült a Novara hadilobogója. Az otrantói harcok után a Novara-cirkálóról, melynek *Horthy Miklós* ellentengernagy volt a parancsnoka, eltűnt a hadilobogó és nem akadtak nyomára. *Csobánci Károly* nagykanizsai lakos, aki a háború alatt, mint tengerészalstiszt, a Novarán szolgált, a nyáron leánykáját Mürzzuschlagba küldte nyaralni egyik tengerészalstiszt bajtársához. Amikor ez a barátja visszakísérte a kislányt apjához, elmondta, hogy annakidején ő vitte el a hadihajó lobogóját testére csavarva, hogy megmentse a matrózlázadások elől. *Csobánci* kérésére azután megígérte, hogy elküldi neki a zászlót, hogy a hadtörténelmi múzeumban el lehessen helyezni. A napokban már meg is érkezett a hadilobogó *Csobánci* címére, aki most személyesen szeretné átadni a húsz év múltán megkerült hadilobogót egykori admirálisának, a *Kormányzó Úr Ó Főméltóságának*.

A lovas tanalosztály vizsgája. A budapesti 3. lovastanalosztályánál március 28-án volt a 3 hónapos lovas továbbképző tanfolyam vizsgája. A vizsgálobizottság elnöke vitéz *Sáray Ferenc* alezredes úr, a budapesti I. kerület ideiglenes parancsnoka volt. A tanfolyamot sikeresen elvégezte 12 fő. Ebből 5 jeles és 7 fő jó eredményt ért el. Első lett: *Sajó István* debreceni VI. kerületbeli lovas őrmester.

Támadással való fenyegetés. Bagamér és Almosd bihar-megyei községekben kiütéses tifuszjárvány ütött ki. A két községben eddig öten haltak meg és hatan súlyos betegek. A betegséget román átszatolt területéről csempészek hurcolták be Almosd községbe. A betegség elterjedésére fertőtlenítést rendeltek el, amelyhez március 15-én a bagaméri őrs járőrt vezényelt ki. *Demes István* Almosdi lakos a fertőtlenítésnek ellenszegült és a járőr elől elrejtőzött. A járőr Demest házkutatás során a konyhában megtalálta, de az baltával fenyegette és durva szidalmakkal illette a járőrt. Erre a járőrvezető puskájával az üvegajtót betörte, Demest elfogta és a főszolgabíró intézkedésére a járványkórházba kísérték, ahonnan 21 nap eltelté után, dr. *Pényei* kir. ügyész intézkedésére a debreceni ügyészség fogházába kísérték.

Dicséret. A pécsi IV. kerület parancsnoka dicsőő okirattal látta el *Pápai Imre* tthts-t azért, mert 23 évet meghaladó csendőrségi szolgálata alatt, ebből 3 éven át, mint őrsparancsnok, a közbiztonsági szolgálat terén mindenkori nagy szorgalommal, teljes odaadással és eredményesen működött, alárendeltjeit helyes irányban nevelte, oktatta és befolyásolta.

Csendőrségi Közlöny 7. szám. Személyes ügyek. Miniszteri rendeletek. Odaitéltetett: a III. oszt. tiszt szolgálati jel dr. *Dobolyi Lajos* és *gyergyócsomafalvi Köllő András* szds-oknak. — **Allandó nyugállományba helyezettek:** *Varga Sándor* II. budapesti I., *Kovács-Mozsár József* székesfehérvári II., *Pap János* IV. szombathelyi III., *Végvári István* szegedi V., *Kocsor László* debreceni VI., *Szintai Bálint* miskolci VII. kerületbeli tthts-ek és *Réli István* miskolci VII. kerületbeli szv. tthts. — **Névváltoztatások:** *Werner Károly Sándor* III. fhdgy. családi nevét „*Versényi*”-re, *Csölösz Lajos* tthts. „*Csákvári*”-ra, *Pindes József* alhdyg. „*Varsányi*”-ra, *Prekob Miklós* prbcső.

„*Pöstyényi*”-re, *Orodán Károly* prbcső. „*Battonyai*”-ra és *Tóth Sándor* I. tórn. „*Tarnai*”-ra változtatta belügyminiszteri engedéllyel. Szabályrendeletek. „**Általános határozványok** a m. kir. csendőrségi gyógyházak számára” újbóli kiadása. — A csendőrség elhelyezési kimutatásának helyesbítése. — Iskolát elhagyó és testgyakorlásra kötelezett levante ifjúság testgyakorlási idejének megállapítása, istentiszteleten való részvétele és iskolán kívüli továbbképzése. — A Vas-vármegyébe kebelezett Zarkaháza és Szentkirály egyesített községek végleges neve: Szentkirály. — Az 1936. évi V. t.-c. (a bor hamisításával stb. foglalkozik) kivonata mellékelve.

Méhészet a címe *Ignác Sándor* m. kir. áll. méhészeti felügyelő könyvének, amely most jelent meg teljesen átdolgozott és bővített kiadásban. A könyv kiváló gyakorlati tanácsadó haladó és kezdő méhészek számára. A népszerűen megírt könyvet 200 kitudó fénykép és rajz díszíti. Űtbárgazítást ad ez a mű, hogyan kell kétanyás családokat kezelni és a kaptárt otthon elkészíteni, a kezdőt pedig megtanítja bármilyen kaptár olcsó elkészítésére. Bőven ismerteti a méhbetegségeket és gyógyításukat, az ellenük védekezést. A közel 300 oldalas könyv megrendelhető a szerzőnél (*Rákospalota, Szondy-utca 9.*), ára 4.80 P.

Csendőrségi tollforgót árusít, köt. javít *Várfai (Vlahina) Mihály* ny. szakalstiszt, Budapest, I., Márvány-utca 29. III. em. 8., *Dél József* ny. tthts, Budapest, VII., Amerikai-út 74. szám, *Fekete Imre* ny. törzsőrmester, Új-Hatvan, Toldi-utca 2. Árak és munkadíjak: szép, új disztoll, válogatott tollból 10 P, szolgálati tollforgó nagyság szerint 5–6 P, régi toll átkötése 1 P, pótlással 2 P, beküldött új toll vágása és megkötése pótlás nélkül 3 P, pótlással 3 P 50 fillér. A postaköltséget a megrendelő viseli. — *Papp Ferenc* ny. törzsőrmester (Hajduböszörmény, Szilágyi Erzsébet-körút 35.) kappanfarokból különleges gondval készült tollforgókat 30, 25 és 20 P-ért árusít. Megtekintésre vételkötelezettség nélkül küld tollforgót, az esetleges visszaküldés postai költségét azonban az érdeklődőknek kell viselniük.

SZEMÉLYI HÍREK.

Ideiglenes szakaszparancsnoki teendőket megbízták: *Orbán János* miskolci VII. kerületbeli tthts-t.

Új őrsparancsnokok a debreceni VI. kerületben: *Nagy Lajos* II. és *Kovács János* II. tórn. v.

Házasságot kötött: a szombathelyi III. kerületben *Lőrinc László* tórn. *Pintér Margittal* Vépen; a szegedi V. kerületben *Sebestyén Péter* tórn. *Molnár Erzsébettel* Kiszomboron.

Családi hírek. Született: A szombathelyi III. kerületben vitéz *Böjte Péter* alhdyg.-nak *Zsuzsanna* nevű leánya, *Palkó József* tthts.-nek *Irma-Teréz-Margit* nevű leánya és *Kajtár János* tórn.-nek *Mária-Teréz-Margit* leánya; a szegedi V. kerületben *Börcsök János* tthts.-nek *Mária-Terézia* nevű leánygyermek; a miskolci VII. kerületben *Kiss Gyula* tórn.-nek *Gyula* nevű fia és *Fenyves Ferenc* tórn.-nek *Edith* nevű leánya. — **Meghalt:** *Szalóki András* szegedi V. kerületbeli tórn.-nek *István-András* nevű fia.

Írógépek a m. kir. csendőrség tagjainak kedvező áron és fizetési feltételekkel

Kovács A. és Társa

Royal írógépek vezérképviselete, Budapest, V., Nádor-u. 5. Telefon: 8-13-67.

Ha órára, ékszerre, alpakka evőkészletre van szüksége, kérjen költségmentes bemutatást. Óráimért, ékszereimért legmeszszebbmenő jóállást vállalok.

Alapított: 1875.

NEUBART SÁNDOR

órás és ékszerész. Oklevéllel kitüntetett órásmester

SZÉKESFEHÉRVÁR/NÁDOR-U. 23.

**HÁLÓK
EBÉDLŐK
ÚRISZOBÁK**

KOMBINÁLT
BERENDEZÉSEK

BUDAPESTI BUTORSZALONBAN

BUDAPEST, VIII., BAROSS-UTCA 21. SZ.
Nagy választék. Kedvező részletfizetésre!

Olvassa el, mielőtt ír nekünk!

Közleményt nemcsak a csendőrség tagjaitól, hanem bárkitől elfogadunk, de tizenöt gép- vagy kézírásos hasábnál hosszabbat csak előzetes megegyezés után. A közlemények fogalmazási áteszsolásának és ha szükséges, tartalmi módosításának, valamint a törlés és kiegészítés jogát fenntartjuk magunknak. Aki azt akarja, hogy közleményét változtatás nélkül közöljük, írja rá a kézirat oldalára piros íróval: „Szószertint közlését kérem!” A kéziratot kérjük a papírnak csak egyik oldalára, felhasábosan, írógéppel kettes sortávolságra, kézírással pedig jól olvashatóan és nem túlsűrű sorokban írni. Olvashatatlan kéziratot nem foglalkozunk. A kéziratokban semmiféle rövidítést nem szabad használni. Kéziratot csak akkor küldünk vissza, ha a szerző megcímzett és válaszbellyel ellátott borítékot mellékel. Kéziratok sorsáról szerkesztői üzenetben adunk választ. Fényképfelvételek beküldése alkalmával csatolni kell a felvétel készítőjének írásbeli nyilatkozatát, hogy a felvételnek a szokásos tiszteletdíj ellenében való közléséhez hozzájárul. A megjelent közleményeket tiszteletdíjban részesítjük, de tulajdonjogunkat fenntartjuk, azokat tehát beleegyezésünk nélkül nem szabad másutt közölni, sem pedig utánnyomatni. A nyomdai korrektúrát mi végezzük, korrektúralevonatot csak kivételes esetben adunk. Szerzőink különlenyomataikat közvetlenül a Stádium-nyomda igazgatóságtól (Bpest, VIII., József-körút 5.) szíveskedjenek megrendelni, amely azt velünk kötött szerződésének árszába szerint köteles elkészíteni. Minden hozzánk intézett levélre válaszolunk, de csak szerkesztői üzenetben; magánleveleket akkor sem írunk, ha a beküldő válaszbellyel mellékel. Minden levelet teljes névvel és rendfokozattal alá kell írni és az állomáshelyet is fel kell tüntetni. Névtelen levélre nem válaszolunk. Hozzánk intézett levelet szolgálati útra nem terelünk, azok tartalma vagy beküldőik kiléte felől senkinek sem adunk felvilágosítást. Jeligéül legcélszerűbb kisebb helység nevét vagy ötjegyű számot választani. Annak, aki jeligét nem jelöl meg, nevének kezdőbetűi és állomáshelye alatt válaszolunk.

Közérdekű kérdésekre nem szerkesztői üzenetben, hanem a „Csendőrségszöveg”-rovatban válaszolunk. Előfizetést csak a csendőrség, honvédség és az állami rendőrség, továbbá a bíróságok, igazságügyi és közigazgatási hatóságok tényleges és nyugállományú tagjaitól fogadjunk el, másától nem. A csendőrség tényleges és nyugállományú legénységi egyénei az előfizetési díj felét fizetik. Előfizetni csak legalább fél évre lehet. Az előfizetéseket kérjük pontosan megújítani, mert felszólítást nem küldünk. A nekünk szánt pénzküldeményeket kérjük a Csendőrségi Lapok 25.342 számú postatakarékpénztári csekk-számlájára befizetni. Címünk: „A Csendőrségi Lapok szerkesztőségének, Budapest, I., Bösörmei-út 21. szám.”

Makó. Köszönjük, de annyira homályos kép, hogy a klicsén semmi sem maradna belőle.

Árvák földje. 1. A házasság az egész életre szóló erkölcsi kötelék, a keresztény vallás szerint szentség, amelyet felbontani csak azért, mert a megélhetési viszonyai megnehezültek, nem lehet. A világi házassági törvény sem ismeri a házasságnak közös megegyezéssel való felbontását. Történelem ugyan ilyen alapon házasság-felbontások, de a törvény kijátszásával és a házassági per bíróságának megtévesztésével. Önnek azt ajánljuk, hogy ne avatkozzék ilyen ügyekbe, mert csendőrhöz nem való oly családi bonyodalmakban tanácsadóként szerepelni, ahol a törvény kijátszásáról, tehát erkölcstelen célról van szó. 2. A helyzet nehéz, amely valóban csak úgy lenne megoldható, ha az egész birtok az Ön nevére kerülne. Minthogy kiskorúak vannak az ügyben érdekelve, ezt a kérdést csak az illetékes árvaszék közbenjötté mellett lehet rendezni. Próbálkozzék meg az árvaszék-nél, tárja elő az ügy érdekében hozott áldozatait s ha megtudja győzni az árvaszéket arról, hogy végső eredményben a kiskorúak érdekeinek a megvédelmezéséről van szó, bizonyára fognak valamely megoldást találni.

G. J., ny. cs.-őrm. Jogszabály az, hogy a megbízó fél a megbízott ügyvéd költségeit és munkadíját megtéríteni tartozik. Természetesen ezzel ellenkező megállapodást is lehet kötni, de ezt bizonyítani kell. Ha a megállapodást bizonyítani tudja, jelentse fel az ügyvédet az illetékes ügyvédi kamaránál. Megjegyezzük, hogy főmagánvádas bűnügyekben jogszabály szerint az fizeti a költségeket, aki a magánindítványt visszavonja. Lehet ezzel ellenkező megállapodást kötni az ellenféllel, ezt azonban tanácsos lett volna a tárgyalásról készült jegyzőkönyvbe foglaltatni. Másor, ha ily megállapodást köt ügyvéddel, ne írjon alá meghatalmazást mindaddig, amíg bizonyosságot nem szerez arról, hogy anyagi kockázata nincs. De a legokosabb dolog az, hogy ne tegyen

Most már minden csendőr könnyen, 12 havi részletfizetésre, kockázat nélkül gyári garanciával szerezheti be

kerékpárját a

Kívánatra megküldjük azon csendőrvévőink nevét, akik nálunk vásárolták kerékpárjukat, hogy azok tehessenek bizonyosságot a gép kiválósága mellett.

PANNONIA-nál
Budapest, VI. Hajós utca 15

Fényképezéshez

KODAK FILM

mindig a legjobb és legmegbízhatóbb!

Országos Ruházati Intézet Rt.

Budapest, V., Eötvös-tér 1.

Telefon: 84-8-32, 84-8-31.

Mint a honvéd jóléti alaphoz tartozó vállalat, szállít 12 havi (dolmányt 24 havi) gh. levonás mellett: egyenruhát, polgári ruhát, fehérneműt és minden felszerelést.

Vidéki megbízottak!

Sportfelszerelés

Esőköpeny

Füldőruha

Wiva

Új cím: **IV. Türr István utca 7**
(a Vadaszkürt szállónál.)

olyan feljelentést, amelyre bizonyítékai nincsenek. Csodáljuk, hogy mint ny. csendőr ilyen helyzetbe került. Azt is tudni kell ugyanis, hogy az ügyvéd nehezen megy bele oly irásos, tehát biztosítékot jelentő nyilatkozatba, amelyben költségeinek és munkadíjainak megtérítéséről lemond. Az ügyvéd ilyen eljárását ugyanis fegyelmi vétségnek szokták minősíteni. De fegyelmi vétség az is, ha az ügyvéd ilyen nyilatkozatot tesz és ennek ellenére megveszi költségeit és munkadíját az ügyfelén. A pereskedés mindig kockázatos és költséges dolog.

Zugló. Ha erkölcsi fogatkozás miatt bocsátották el a csendőrt, a Szut. 29. pontja szerint rendfokozatát elveszti. A csendőr az 1912. évi május 5-én kelt 5242/eln. H. M. (14. R. K.) rendelet alapján: szakaszvezető. Hogyan gondolja volt csendőr bajtársa, hogy ha elbocsátják, azután is megmaradjon bármiféle nyilvántartásban is mint szakaszvezető? A nyilvántartás a helyes: ő most már csak gyalogos rendfokozatú. Nem változtat a helyzeten, hogy az elbocsátás a régi utasítás alapján történt. Az eset, melyet velünk közölt, csakugyan szomorú, de éppen ezért beszédes példája annak: hova jut a csendőr, ha nem becsüli meg azt a különlegesen szép, erkölcsileg és anyagilag kimagaslóan jó helyzetét, amibe a sors juttatta. Még örülhet a volt bajtársa, hogy mint kórházi ápolónak, mégis megvan a kenyere. Önt pedig meg kell dicsérnünk, hogy volt bajtársát akkor is megismeri, sőt támogatja, amikor az már elesett emberré lett, de megbűnhődött érte.

Lovas. Ha 1934 január 1-je előtt ment nyugállományba, a nősüléshez nem kell engedélyt kérnie, viszont akkor nem is kap özvegye majd ellátást. Ha azonban az említett időponttól került nyugállományba, akkor kérhet nősülési engedélyt s akkor az özvegyi nyugdíját biztosítja.

Szakál tisztelnyettes, Putnok, Bánki (Bauer) János ny. tthts címe: Budapest, VI., Hungária-körút 90., földszint 3.

Egyke. 1. A rendőrséghez való átlépésről az 1934. évi Csendőrségi Lapok 92. oldalán „R. R. R. R. R.” jelige és a 449. oldalán „Zalaszentbalázs” jelige alatt írtunk. Hogy a mi parancsnokságaink a kérvényt hová juttatják s egyáltalán, hogy mi úton-módon és kik intézik el azt, ne érdekelje önt különösebben. A mi parancsnokságaink az ilyen kérvényt eljuttatják az illetékes helyre, mert akinek nem tetszik a csendőrszolgálat és elvágyik, az természetesen nem tetszik a mi parancsnokságainknak sem. Az ilyen csendőr nem lélekkel szolgál, csak savanyúan és muszájból, persze, hogy ebben nem sok a köszönet. Ön a mi bajtársi megértésünkre hivatkozik és azt is megemlíti, hogy nem szívesen válna meg a csendőrségtől. Mi csakugyan nagyon szeretjük a bajtársi megértést, végeredményében azonban az ön levele nem más, mint szép szavakba bújtatott elégedetlenség, az ilyen se-hús, se-hal dolgokat pedig nem szeretjük, sőt az ilyen keveréket egyenesen kártékonyak találjuk. Vannak emberek, akik nem tudják, hogy fenéig tejfelt sehol sem találunk s így aztán addig keresgélnek, amíg mindenünnen ki-kopnak. Mi és általában a csendőrség megértjük a levelében írt nehézségeket, de ha viszont ön nem érti meg a csendőrséget abban, hogy ez nem ok nélkül van így, akkor elhibázta

a dolgát, amikor ide jött, mert nem egymásnak valók vagyunk. Ettől lehet ön még egészen rendes ember, a csendőrnek azonban ennél többnek, értékesebbnek és erősebbnek kell lennie. 2. Előnyösebb lesz. 3. Probarendőr-iskolába a folyó évben már nem lesz felvétel.

Váczi Károly Kispalád. Senkinek sem válaszolunk levélben. Kérdésére: Nem tudhatjuk, hogy a honvédségi szolgálata alatt milyen illeték-rendelkezések voltak viszont, ha sérelmesnek gondolja az önnel történeteket, egy éven belül joga van a kincstárt perelni.

Gárege. Ha a bizalmi egyének otthagyták a járőrt, nem kényszerítheti ellenkező magatartásra. Miután szolgálatuk a felhívás szerint időhöz kötött, azt bizalmiak jelenléte nélkül teljesítsék, de a felhívó hatóság előtt megjelenve — azok magatartását jelentik. Jelentik azonkívül őrsparancsnokuknak, akinek kötelessége azt a szárnyparancsnoksághoz továbbítani. Nem lehet s nem is szabad az illet egyszerűen csak tudomásulvenni. 2. Ha a helyi szabályrendeletben nincs rendelkezés, nem lehet a háztulajdonosokat feljelenteni. A jegyző erről felvilágosítást ad. 3. Lexikonban válaszolunk.

Komádi. 1. Állandó nyugdíj-illetékre nem tarthat igényt. 2. Időleges nyugállományba helyezésre számíthat. 3. Sérülési pótdíjat élvezhet, ha a miniszter odaítéli. Hogy időleges vagy állandó lesz-e az, most megmondani nem tudjuk. 4. Végkielégítésről nem lehet szó, mert a katonai nyugdíjtörvény ez esetre nem tartalmaz rendelkezéseket. 5. Ez nem is lehet más kérdés, mert a felülvizsgálatnál kimondották, hogy szolgálatban történt sérülésről van szó.

Ipoly 1908. Olyan nyilvános helyeken, ahol italt is szolgáltattak ki, a 18. évet be nem töltött egyéneknek nem lehet megtiltani az ottartózkodást és billiárdozást. Erről írtunk lapunk 1935. évi 2. számában a 13. lexikon-válaszban. 2., 3. Lexikonban felelünk. 4. Az ipargyakorlásról az 1935/13. Csendőrségi lapok 53. Lexikon rovatában írtunk.

88.888. 1. Miután nejét a budapesti honvéd- és közrendészeti kórházban kell kezeltetnie, az engedélyt a budapesti 1. vegyesdandár parancsnokságtól kérje. 2. Nem juthat vissza a tényleges állományba. 3. A villamosági részvénytársaságok az iparügyi minisztérium alá tartoznak.

Bokros. Katonai altisztképző iskola Jutason van. Négy középiskolai végzettséggel nem juthat be ilyen iskolákhoz, mert ezek a tényleges állományból kapják az emberanyagot. Erdészeti szakiskola Esztergomban és Királyhalmán van. Ide sem mehet négy középiskolai végzettséggel. Nincs egyáltalában olyan katonai intézmény, ahol fiát e végzettséggel elhelyezhetné. Csak erdészetet említ, de ha a kertészet iránt is hajlama lenne a fiúnak, írjon nekünk.

Újrendszerű bútorhitel!

KARDOS TESTVÉREK

Budapest, VII., Wesselényi-utca 18. szám
(Kazinczy-utca mellett). — A m. kir. csendőrség tagjai lakásukat berendezhetik

váltó- és előleg nélkül, 30 egyenlő havi részletre

vagyis minden 100 pengő után 3.33 pengős részletre. Egy éven belüli törlesztésnél a kamatokat visszatérítjük.

BÚTOR

tartós, modern kivitelben, kényelmes részletfizetésre kapható:

KISIPARI TERMÉKEK BÚTORCSARNOKA RT.
Budapest, VII., Dohány-utca 66. sz.

Fióküzlet: VII., Péterffy Sándor-u. 40.

Hernád-u. sarok.

A legnagyobb csendőrségi szolgálati könyv-, nyomtatvány-, írószer- és felszerelési cikkek raktára:

PALLADIS RT.

BUDAPEST, V., AKADÉMIA-UTCA 20. SZÁM.

A csendőrséget érdekítő új cikkek forgalombahozatalát külön körlevelekkel hirdetjük.

Mint közlegény a vérmezőkön.

(Regény.)

(3.)

írta: SÓLYOMVÁRI MIHÁLY.

Felveszek egy csomó fűvet, hogy megrágom, de csak egy kis nedvességet ad. Nagyon keserű. De enyhül kissé a szomjúság. Most egy csörrenés a lábam alatt. Egy kenyérsákot találok. Benne a kulacs telve. Megörültem. Azt hittem víz. Megszagolom. Szesz szaga volt. Biztos pálinka. Felhajtom. De az első korty rémes volt. Lángolt az egész szám. Szinte azt hittem, hogy megöl. A többi elhajítottam. Csak most érzem, hogy nem pálinka. Fulladozva, köhögve, prüszkölve mentem tovább, keresve, hogy hol lesznek a többi bajtársaim. Egy órai ballagás után, mert most már csak ballagni tudtam, megtaláltam a gyülekezőhelyet, ahol már pár százan lehettek. Mint egy hulla, estem össze az út mellett.

Egy honvédsapat marsol az úton előttünk. Kérdezik az elől lovagló tiszt urak:

— Hányasok maguk?

— Hetvenhatosok! — kiáltják többen. Rögtön érces komandó:

— Zászlóalj balra tisztelegj! — Szegény, fáradt honvédek, tiszteletet adnak. A másik zászlóalj eljeneznek. Én már csak szemlelőnyva hallom. Büszke öröm szállja meg a szívemet. Hisz ez nekem is szól. Én is 76-os vagyok. Én is ott voltam, ahol az életet semmibe sem vettük. És most örülök, hogy láthatom bajtársaim elismerését. Az álom elnyomott. Fejem alatt a torniszter. A fegyveremet átölve aludtam el. Valaki fölrazott. A lövői Balogh János volt. Keresett. A Bausz Pista is odajött. Tehát még mind a hárman élünk, földik. A csendes éjbe a csatáról hangzik a sebesültek elhalkuló kiabálásának foszlányai. Megborzadok. Odagondolok.

Elalszom újra. A nap már magasan az égen és melegíti didergő tagjaimat, amidőn felébredtem. Csak most érzem, hogy zsibbadtak a tagjaim. Amíg a hart folyt, még

a 70 kg-os töltényláda sem volt nehéz. De most már aludtam, pihentem és mégis kimerült vagyok. Felkelek az útszéli árokpartról. Szétnézek, hogy hol az ezred. Már együtt volt. Már aki ott volt. Mert a fele sem volt itt. Kérdezem a földieim: a konyha még nem jön-e? Hisz még hajnalban itt volt, felelik. És én nem tudok semmit róla. Senki sem keltett fel. Most még egy napot koplaljak? Ezt már nem bírom ki. Kenyeret adtak a földiek, amelyet hamar el is fogyasztottam. Most meg szomjúság gyötört. De most már víz csak lesz! Látom, hogy többen is isznak a kulacsból vizet és a mezőn jönnek a vízzel megtöltött kulacsos bajtársak. Én is fogom a fegyverem, kulacsom és még pár bajtársam kulacsával elmentem a pár kilométerre fekvő faluba. Hamar odaértem. A kút körül hemzsegett a katonaság. Mindenféle ezredből. Egy láncban szaladt két vödör, az egyik le üresen, a másik fel telve. De a kút olyan mély volt, hogy a víz csak kissé csillámlik. Előre tolakszom én is, elszántsággal, mert itt estig is várhatnék, mégsem kerülne sor reám. A kút körül szinte közelharc folyik a vízért, amint a tele vödör felér. Már a kút mellett állok én is. Bele tekintek. Egy négyszögletes kút ez fával kirakva. Szinte belé akarnak nyomni. Dühbe gurulok. Utat nyitnak, mert látják, hogy 76-os vagyok, ma ez mindennél jobb ajánlólevél a többi ezredbeliek előtt. Visszahúzódnak és szépen sorjában jönnek a kúthoz. Megértene, mit akarok. Most már gyorsabban megy az itatás. Vagy egy félóraig ott vagyok, addig rend a kút körül. Közben hallom, mesélik, hogy egyik huszár beleesett, de kihúzni nem lehet. Azért mégis mindenki iszik a vízből. Visszamegyek az ezredhez. Már a századok egymásmellett állanak. Én is beállok a sorba. Egyik század csak 178 ember, a másik 182 és így tovább. Különösen az első zászlóaljból hiányzik sok ember. Az egész ezred most 1200 és egynéhány ember. Hát a többi, hol van? Hisz több, mint háromezren voltunk. Az ezredes úr lóháton ülve áll az ezred előtt. Látszik rajta, hogy őt is megviselte a harc. Most megszólal a bátor, keményszívű ember, megindult hangon:

— Fiaim! Azt mindig tudtam, hogy kitűnő, jó és bátor ezred élén álltok, azonban azt, amit ti tegnap műveltetek, nem vártam tőletek, mert többet tettetek, mint amit embertől és katonától várni lehet. Büszkéek lehettek egytől-egyig. De büszke vagytok reátok én is. Büszke lehet a haza is fiaira, mert hatszoros ellenséges túlerőn arattunk győzelmet, haláltmegvető bátorsággal. Kérlek benneteket ezen eredményeitek megtartására.

Utána ima a hősi halott bajtársakért.

Az ezred ismét útrakelt úgy 8—9 óra felé, a már ismét melegen tűző napsugarak kísérete mellett. Útközben beszélgetve megtudjuk, kik estek el. Kik lettek sebesültek és haltak a századból. Horváth Lajos szakaszvezető földim is halott. Egy golyó a fején találta, így ujságolják. Tehát már Lövének is van hősi halottja. Azt hiszem, minden községnek Sopron- és Mosonmegyéből. Hiszen e két megye fiaiból áll az ezredünk. Az ezred lassan menetelt egyik falu felé. Úgy volt, hogy pihenőre megyünk. Elérjük a falut a kertekről. Itt két fán szép piros alma. A fák letisztultak

KÉRJEN AJANLATOT a már évtizedek óta vezető világmárkás

STEYR

ÉS

Waffenrad

kerékpárokra,

amelyek a csendőrségi szolgálatban megbízhatóságuknál fogva különösen beváltak.

Steyr-Puch művek magyar kereskedelmi rt. Budapest, VI., Lehel-utca 25.

SÁGI GYULA és FIAI

divatnagyrúháza

Székesfehérvár

Alapítva 1853-ban.

Hatalmas raktárát fehérnemű, szövet, vászon, szőnyeg, női kelengye, stb ajánlja a m. kir. csendőrség tagjainak

Kedvező fizetési feltételek!

ÚJÍTÁS!

Nagy Zsigmond
VI. Lázár utca 3
(egész ház)

BÚTOR

ezenül legolcsóbbra kiszámított

SZABOTT ÁR

tíz perc alatt és az ezred tovább menetel. Egész nap nem történt semmi. Előttünk ágyúdörgés verte fel néha a csendet. Az éjjelt a szabadban töltöttük. Másnap tovább meneteltünk, szép lassan, össze-vissza a harctér mögött, mert előttünk folyt a harc. Estefelé már az ágyúgolyók repkedtek-villogtak ismét. Kapjuk a parancsot:

— Rajvonalba!

Igy meneteltünk a feltúrt szántásokon. Mindenütt a harc nyomai. Felérünk egy magaslatra. Előttünk vagy öt kilométerre Krasznik, a lapályban. Jobbról tőlünk hatalmas erdőség. Félkörben törnek előre a városka felé a mi csapataink, mint ha körül akarnák ölelni a várost. A tulsó oldalon látni, hogy özönlenek vissza az orosz csapatok, üzelve a tűzérési lövedékeinktől. Mi is előrenyomulunk. Most gyenge fegyvertűzet kapunk a város felől. De ellenséget nem látunk. Lassan nyomulunk előre. A fegyvertűz is elnémul. Itt látom csak, mily jó lövészárkaik vannak az oroszoknak. Ezek mélyek, nem úgy, mint a miénk. Ezek már régi, elkészített lövészárkok, néhol befödve, különösen az összeköttető árkok. Már sötétedni kezdett, amidőn az első házakhoz értünk.

Itt már mi is négyes sorokban meneteltünk. Hisz az oroszok már elmenekültek; már akik a gyűrűből kikerültek. Most szembe jön egy hosszú menet. Az elfogott oroszok ezrei menetelnek vissza. Mind igen piszkosak, homokosak, szőrösök, de általában mind szálás legények. Sosem akartak elfogyni. Mi most megállunk, bent a városba vezető utcában. Egy félóra múlva már egész sötétben kiadják a parancsot. A harmadik század három szomszédos házában alszik. Rögön bemegyünk az egyik ház udvarára. Az ajtók mind zárva. Most a Balogh földim odavág puskatussal az ajtóra. Belül mozgolódás. Fegyvereink készenlétben. Kinyílik az ajtó. Egy zsidó szakállas alakja jelenik meg. Rimánkodva kér kegyelmet, magának és családjának, németül. Megmondtuk, hogy félni nem kell.

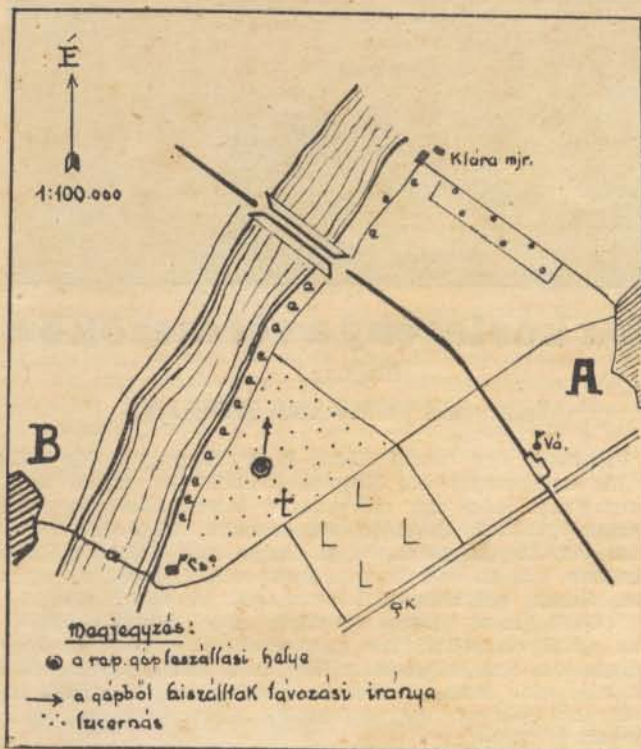
(Folytatjuk.)

Harcászati feladat.

(Pályázat.)

Az „A” községben elhelyezett csendőrsz. parancsnokánál 5-én 4 órakor egy megbízhatónak ismert „B” községbeli lakos jelentkezik és a következőket adja elő:

„Hajnalban 3 órakor indultam „B” községből „A”-ba kerékpáron. A folyón komppal átkelve, a rév-csárda érintésével a vasúti átjáró felé folytattam utamat, midőn déli irányból egy alacsonyan szálló repülőgépet vettem észre. Mire a kereszthez értem, a lucerna-táblán leszállott. A gép körül kb. 6-8, előttem ismeretlen ruhájú katonát láttam, akik súlyos ládákkal elmenőben voltak a hid irányába. Kíváncsiságból a gép felé közeledtem, de többször rám lőttek, mire a komlón át letértem a műútra és első utam ide vezetett. Pontosan emlékszem, hogy mikor a műútra értem, óram 3 óra 40 percet mutatott.”

Megjegyzés.

1. Az egyik szomszéd állammal feszült diplomáciai viszonyban állunk. Hadüzenet nélküli betöréssel vagy légi támadással számolni kell. A határ távolsága „A” községtől 120 km.
2. Az őrs létszáma a jelentés pillanatában 7 fő a lakományban.
3. Lakosság magyar. A községben nagy létszámú polgári lövészegyesület működik.
4. Legközelebbi helyőrség (egy zászlóalj) „C” városban „A”-tól 40 km-re.
5. Az őrsön állami távbeszélő.
6. Az őrsparancsnok és az otthon levő csendőrök saját kerékpárral rendelkeznek.

1. Kérdés. Kik lehetnek a repülőgépen érkezettek, mi lehet a feladatuk, ezt hogyan oldhatják meg és ehhez mennyi időre van szükségük?

2. Kérdés. Hogyan fogja az őrs parancsnoka megakadályozni, hogy a repülőgéppel érkezettek feladatukat megoldhassák?

Pályázatot csak a csendőrlégénység köréből fogadjunk el. A legjobb pályamunkát igen jó irányítással jutalmazzuk. Határidő: május 15, a megoldást a június 1-4 számunkban fogjuk közölni.

A szerkesztésért és kiadásért felelős:

MOHACSY LAJOS százados.

Stádium Sajtóvállalat Részvénytársaság, Budapest, VIII., József-körút 5. — Felelős üzemvezető: Győry Aladár.

Kérjen árjegyzéket.

Steyr-Puch-Everest kerékpárok!
10-15-20 pengős havi részletre!

Szigeti Károly Budapest,
V. Visegrádi utca 11/a. Emelet.

Cipőt

megbízható minőségben,
elsőrendű kivitelben,
mértányos áron vásároljunk

Pollák

cipő-
áruházában

Pécs

Irgalmasok-utca

A „Takarékosság” tagja

Különleges fizetési kedvezmény

a m. kir. csendőrsz. tagjai részére.

Egyes bútorok és teljes berendezések. Szőnyegterítés. Ebéd- és futószőnyegok, szőnyegok, paplanok stb. Ágy-nemű és fehérnemű vásznak. Női és férfi divatszövetek.

12, 18, 24 havi előleg nélküli részletfizetésre.

LAKÁSBERENDEZŐ-nél

Budapest, VI., Liszt Ferenc-tér 5.

Telefon: 271-77.

Mintaárjegyzéket és modellárjegyzéket küldünk.

FOG

huzás
tömés
pótlás, minden kivitelben.

Lelkiismeretes munka. — Olcsó ár. A m. kir. csendőrsz. tagjainak kedvezményes fizetési feltétel.

Kezelés egész nap.

Tel.: 28-1-01.

Trautmann

áll. vizsg. fogász
VI., Nagymező-utca 41.

BÚTORT LEGJOBBAN az évtizedek óta közismert

Bog-Mil

bútoráruházban VI., VILMOSCÁSÁR-ÚT 43 vásárolhat (Báthory-utcával szemközt). Hálószobák, ebédlők és kombinált bútorok nagy választékban. Olcsó árak! Kívánatra fizetési kedvezmény.